

SOSIALISMI JA ALKOHOLI

SIMON KATZENSTEIN
EMILE VANDERVELDE
RICHARD FRÖHLICH

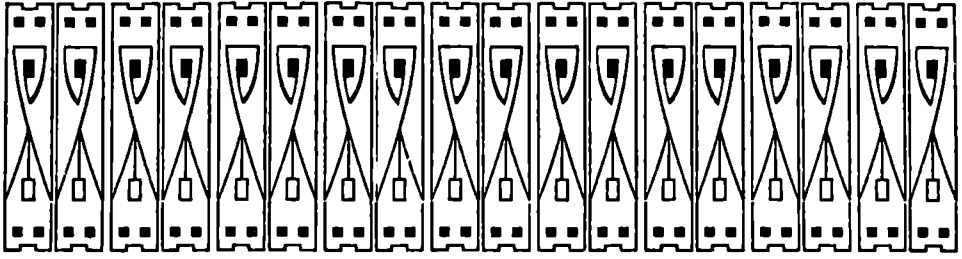

HELSINGISSÄ 1908
RAITTIUDEN YSTÄVÄT

HELSINGISSÄ
RAITTIUSKANSAN KIRJAPAINO O. Y.
1908

SAKSALAINEN SOSIALIDEMOKRATIA
JA
ALKOHOLIKYSYMYS

KIRJOITTANUT
SIMON KATZENSTEIN

Muutama vuosi takaperin ei kukaan olisi ottanut uskoakseen näin lähellä olleen sen ajankohdan, jolloin Saksan sosialidemokratinen puolue julkisesti oli joutuva tekemisiin alkoholikysymyksen kanssa. Tosin nytkään tästä tuloksesta, jota kohden niin kauan olemme pyrkineet, ei saa sommitella vielä liian korkeita laskelmia. Saattoihan näet alkoholikysymyksen tämänvuotisten (1907) puoluepäiväin päiväjärjestykseen oikeastaan vain absolutistien (ehdotonta raittiutta kannattavien) innokas agitatsiooni toiselta puolen, toiselta puolen monissa puoluepiireissämme mainitusta agitatsioonista ilmennyt hermostuneisuus, eikä suinkaan selvä tietoisuus alkoholikysymyksen yhteiskunnallisesta merkityksestä ja sellaisesta vakaumuksesta johtuva päättäväinen toimintatarmo.

Kuitenkin kaikitenkin: se tosiasia, *että alkoholi-kysymys todella tuli puoluepäiviemme päiväjärjestykseen, on jo sinänsä merkille pantava ennätys.*

Olkoonpa tämänvuotisen puolueneuvottelun todellinen lopputulos mikä hyvänsä *), niin on toki joka tapauksessa päästy siihen, että puolueen huomattavimmassa kokouspaikassa on ytimeen käyvästi käsitelty alkoholivaaran merkitystä. Nyt on alkoholinvastustajilla puolueen sisällä jo maaperä jalkojensa alla. Tähän saakka on heitä vain ivallisin säälinhymyin parhaiksi siedetty joukossa, mutta nyt heillä on täysi oikeus esilletuoda niitä vakavia tosiasioita, joista tässä on kysymys, ja vaatia niille vilpitöntä huomiota.

Tällä ennätyksellä on oleva arvokas merkitys alkoholinvastustajain kulttuurityön menestymiselle.

Essenin puoluepäivät eivät ole ensimmäinen sosialistinen edustajakokous, joka on tämän probleemin kera tekemisissä. Se julkea luulottelu, että me saksalaiset muka kuljemme eteenpäin kansainvälisen sosialismin ylimpinä johtajina, on äskettäin *syndikalistiselta taholta* saatettu säälimättömään päivänvaloon. Ja johan sitä on kotvaset ajat ivailtu

*) Todellisia lisäennätyksiä raittiusasian hyväksi oli Essen'in kongressista verrattain vähän: »alkoholivaaraa selostettava *puhein* ja kirjoituksin» sekä ehdottomana vaatimuksena vain: »Lasten ei ole sallittava nauttia alkoholia.»
(Suomentajan muistutus.)

niiden taholta, joille ei ollut epätietoista, mikä on yhtäältä saksalaisten, toisaalta useiden ulkomaalaisten puolueittemme suhde tärkeimpiin kulttuurikysymyksiin, kuten juuri alkoholikysymykseen. Meillä on näihin asti märehditty itsetyytyväisesti oppia, joka selittää, miten alkoholismi muka ei ole mitään muuta kuin *immanenttinen* (oleellinen) ilmiö kapitalistista joukkokurjistumista, joka kokonaisuudessaan on niin'ikään *luonnonlain välttämättömydellä* häviävä sosialistiseen yhteiskuntamuotoon siirryttäessä. Meillä on yhä, yhtäällä katupoikamaisesti pilkkaillen, toisaalla suurekkaina tiedemiehinä ylhäisästi hymyillen, luultu oltavan tekemisissä »vesi-apostolien» kera. Mutta tällä välin on itävaltalainen sosialidemokratia puoluepäivillään käsitellyt alkoholikysymystä vakavasti ja päättävästi, muovailleen asianmukaisiksi ponsilauselmiksi kokemuksen ja tieteen rinta rinnan tuottamat johtopäätelmät. Belgialainen puolueemme on käynyt jäntevään taisteluun siellä vallitsevaa paloviinaruttoa vastaan. Sveitsiläinen sosialidemokratia on sijottanut alkoholismiin vastustamisen oikein puolueohjelmaansa. Englantilainen työväenpuolue on yksimielisenä käynyt vaatimaan *paikallista kielto-oikeutta*. Ja suhteellisesti suurin veljespuolueistamme, suomalainen työväenpuolue, on julistautunut alkoholitaistelussa jyrkimmälle kannalle, jommoiselle me saksalaiset alkoholinvastustajat emme ensinkään pyri. Me laahustamme siis auttamattomasti jälessä. Toivokaamme, että

saksalainen *tieteellisyys* nyttemmin terävyydellään korvaa, minkä se pirteyteensä nähden on laiminlyönyt.

Raittiusliike tunkeutui Saksan sosialidemokratian keskuuteen ensi kertaa ajankohdassa, joka ei suinkaan ollut sille suotuisa. Kun poikkeuslain lakkaaminen avasi mitä erilaisimmille mielipiteille ja harrastuksille tien päivänvaloon, kun valloilleen päässeän ajatusmaailman pyörteissä uskonnollisen vapaaajattelun ja ennakkoluulojen vastustamisen rinnalla oli havaittavissa täydellinen sekasorto kirjallisia ja poliittisia suuntia, tällöin kajahti Sveitsistä kehoitus huuto, joka keskelle tuota suuremmoista mylläkää kaiken entisen lisäksi sysäsi alkoholikysymyksen. Ja tämä sattui tapahtumaan mainitun kysymyksen ollessa vielä niin alkuperäisellä kehitysasteella, ettei sitä silloin oltu selitelty teoreettiselta enempää kuin käytännölliseltäkään kannalta. Paitsi ammattimiehiä ja porvarillisia yhteiskunnan uudistajia liittyi silloiseen ehdottomien järjestöön joukko virkkuja puoluetovereita, jotka valmistautuivat voittamaan työväenliikkeen taisteluun alkoholia vastaan. Sen yleinen suunta oli melkein sama kuin nykyaikaisenkin raittiusliikkeen. Mutta käytettävissä ollut tieteellinen aineisto oli aivan vähäpätöinen ja enimmäkseen alaarvoinen, alkoholin vastustajain tilastot olivat osaksi oivia näytteitä siitä, miten epäkriittillisesti voidaan käytellä todellisuudessa koettamattomia mielikuvitelmiä. Niinpä saattoi *Kaut-*

skylle olla verrattain helppoa aikakauskirjassa *Neue Zeit* julkaisemallaan seikkaperäisellä esitelmällä luoda historiallista valaistusta kahden puolueeseen kuuluvan lääkärin väliseen polemiikkiin sekä siten heikontaa melkoisesti sen arvoa, mitä vastapuolue oli esille tuonut. Kautskyn kirjoitus, josta on muodostunut puolueen raittiusliikkeen vastustajain varsinainen asevarikko — siihen kirjoitukseen muuten yhä nytkin kannattaa tutustua —, kokosi oivallisesti yhteen puolueen perinnäiset katsantokannat kysymyksessä, niitä vielä laventaen sarjalla perusteltuja tosiasiota. Väittely asiasta saksalaisen puolueen sisällä oli täten päättynyt. Hermann Blocher toimitti vielä kylläkin Baselista käsin vastakirjoituksen, jolla hän loistavasti kumosi Kautskyn väitteet, mutta sitä ei puolue suvainnut ottaa huomioon.

Moniin vuosiin ei alkoholinvastustusliikkeestä saksalaisen sosialidemokratian keskuudessa enää ollut mitään puhetta. Vasta 90-luvun lopulla näyttäytyi se jälleen, tällä kertaa valtakunnan kahdelta eri ääreltä. Voimakkaasti edistyvä sveitsiläinen raittiusliike vaikutti vähitellen herättävästi naapurimaahansa Lounais-Saksaan. Ja samoihin aikoihin tapaamme Schleswig-Holsteinissa sekä kauttaaltaan merenrantamalla skandinaavisen raittiuspropagandan pikkuvesoja, joista ennen pitkää kehkeytyy itsenäinen edistysliike. Niinpä kohtaa meitä Hannoverin puoluepäivillä v. 1899 samalla kertaa kolme eri ehdotusta asiassa. Eräs berliiniläinen puo-

luetoveri tahtoi, että puolueen tulisi ryhtyä kaikkiin käytettävissään olevin voiminsa taisteluun alkoholia vastaan. Toinen, stuttgartilainen, Clara Zetkin'in tekemä ehdotus, joka samalla kertaa esitettiin myöskin manheimiläisten taholta, vaati vain sitä, että puolueen sanomalehdistön tulisi siihenastista enemmän huomautella proletariaatille ylenmääräisen alkoholinnautinnan vaurioita. Samankaltainen oli eräs heidelbergiläinen ehdotus, joka jo viittaili niihin vahingollisiin seurauksiin, mitä alkoholijuomain »kohtuuton nautiskelu» tuottaa nykyaikaiselle työväenliikkeelle. Berliniläistä jyrkkää ehdotusta ei puoluepäivillä kukaan puoltanut. Toisia ehdotuksia puolsi tämän kirjoittaja vakavasti, Keil leikillisemmin ynnä lisäksi muuan hampurilainen edustaja. Viimemainitun esiintyminen kuitenkin epäonnistui, hän kun, viittaamalla *guttemplarien* huonoon maineeseen, tuli johtaneeksi Bebelin puhujalavalle vastustamaan ehdotuksia. Bebel tunnustihe kohtuuttomuuden horjumattomaksi vastustajaksi, mutta vain mieskohtaisesti:

»Jos puoluetoverit suhteessaan alkoholijuomain väärinkäyttöön tahtoisivat seurata minun persoonallista esimerkkiäni, niin kyllä kapakoitsijain afäärit alkaisivat käydä sangen huonosti. Mutta minun mielestäni meidän puolueena ei tule koskea ollenkaan koko alkoholikysymykseen (vilkasta hyväksyntää)... Me emme saa puoluetointaa haaskata rihkamaan.»

Ehdotukset hyljättiin, stuttgartilais-mannheimiläinen kuitenkin vain vähäisellä enemmistöllä. *)

*) Kun Emile Vandervelde klassillisessa kirjoituksessaan *Sozialismus und der Alkohol* (»Sosialismi ja alkoholi»)

Enemmän kuin viralliset keskustelut, osotti — ja vielä monia vuosia edelleen — enimpien puolue-toverien esiintyminen osittain pilkallisina, osittain dogmaattisen suurellisina, väliin suorastaan kiuk-kuisina, miten sydämestään he vastustivat pyrki-mystä, joka halusi »ohjata puoluetta tekopyhyteen ja *pelastusarmeijalaisuuteen* sekä riistää työläiseltä hänen viimeisen nautintonsa». Moni innokas alko-holinvastustaja on palkinnoksi tästä osasta vapau-tustyötään menettänyt puolue-toverien luottamuksen ja myötätunnon. Tuon rinnalle sallittakoon tällä kohdalla erityisesti huomauttaa, miten vaatimaton sisällys noilla Hannoverissa puolletuilla ehdotuksilla »väärinkäyttöä» vastaan itse asiassa oli, mutta mistä huolimatta niille kuitenkin ei suotu armoa.

Mutta *raittiusfanatikotpa* eivät olleetkaan pe-loiteltavissa. Jo seuraavilla puoluepäivillä Main-zissa aikaansaatiin oleellisesti perusteellisempi ja sisällyksekkäämpi väittely. Erdmann-Köln — joka vielä esiintyi myöskin fanatikkoja eli kohtuusapos-toleja vastaan —, Braun-Köningsberg ja Kahl-Duisburg selittelivät vakavin ja hartain sanoin, miten välttämätöntä olisi ryhtyä jotenkin asiaan.

[painettu hänen kirjassaan *Alkohol, Religion und Kunst* («Aikoholi, uskonto ja taide»), julaistu Jenassa 1907] puhuu melkein yksimielisesti hylkäävästä päätöksestä, niin hän erehtyy. Niin'ikään ei osu kohdalleen sekään väite, että puoluepäiväin jäsenillä »melkein kaikilla oli suuret oluthaa-rikat edessään»; virallisten keskustelujen aikana ei se tapa ole käytännössä.

He viittasivat alkoholin vaarallisiin vaikutuksiin, joita ei suinkaan olisi katseltava pelkältä taloudelliselta kannalta, ne kun järkyttävät sekä perhe-elämää että koko työväenliikettä. Mutta heitä vastustettiin mitä moninaisimmin perustein. Adler-Kiel sanoi lukeutuvansa alkoholinvastustajiin; alkoholikysymys oli hänestä tärkeä kysymys, mutta hän »piti lujasti kiinni siitä periaatteesta, että *raittius on yksityisasia*». Näytteen puolueessa vallitsevasta katsantokannasta antoivat Wurm'in lausunnot. Hän teki eron — tätä ei näihin saakka ole tapahtunut, vaikka se itse asiassa on kysymyksen A, B, C — kohtuullisen ja kohtuuttoman alkoholinnautinnan välillä. Että kohtuuttomuus on pauloihinsa temmannut laajat kansankerrokset, siinä nähdään kurjistumisilmiö. Alkoholin nauttimista ei vissien rajaviivojen sisäpuolella mitenkään voida välttää, sillä alkoholismi kuuluu palkkaus- ja asuntokysymykseen:

»Paras keino alkoholin vastustamiseksi on siinä, että kurjuus leikataan juurineen pois, siinä, että hankitaan kansalle paremmat asunto- ja ravintosuhteet ja siinä, mitä minä ennemmin olen viitoitellut tehtäviksi kunnallispolitiikan alalla... Me emme tahdo niin menetellä, kuin jos voitaisiin tätä kurjistumisilmiötä vastustaa irrallaan kaikista muista yhteiskunnallisista ilmiöistä.»

Ehdotus, asettaa alkoholikysymys edellistä lähinnä seuranneen edustajakokouksen päiväjärjestykseen, hyljättiin. Mutta kysymys sukelsi yhä uudelleen esiin. Lübeck'issä 1901 Marckwaldt-Halberstadt puolsi raittiusasiata oivallisin perustein,

mutta taktillisessa suhteessa epätaidokkaasti; asia hyljättiin ilman keskustelua. Perusteellisempi keskustelu saatiin aikaan Münchenissä v. 1902. Wolf-Bochum puolsi lyhyesti tehtyä ehdotusta asian käsittelemisestä, mutta Blos vastusti sitä oikein tulisen kiihkoisesti. Tänne tuotu alkoholikysymys oli muka persoonallisen vapauden kahlehtimista, se oli taantumuksellista poliisimenettelyä, se oli peräytymistä synkkään keskiaikaan j. n. e., joten Pfannkuch'in oli verrattain helppoa ilman enempiä perusteluja voittoa kokouksen enemmistö Richard Fischer'in *toiselta puolen* — *toiselta puolen*-ponsilauselman puolelle. Sen vastaehdotukseksi oli Mahlke-Schleswig asettanut jyrkän ponsiehdotuksen. Dresden'issä luopuivat alkoholinvastustajat ehdotustensa keskusteluhaasteesta. Hyvityksen siitä saivat he Bremen'issä v. 1904. Täällä oli esillä Königsberg'in ponsi:

»Niihin suunnattomiin vaurioihin nähden, jotka alkoholi tuottaa työväestölle, se kun niiden kautta muodostuu erikoisen suureksi haitaksi päämääriemme toteuttamiselle, katsovat puoluepäivät työväenliikkeen menestystä harrastaessaan ehdottomaksi vaatimukseksi sen, että on käytävä vastustamaan alkoholinväärinkäyttöä työväestön keskuudessa. Edustajakokous vaatii sentähden, että kaikkien puoluetoverien ja erittäinkin puolueen koko sanomalehdistön on entistä enemmän kiinnitettävä työläisten huomiota alkoholinnautinnon tuottamiin vaaroihin.»

Braun-Königsberg ja minä teimme jotenkin seikkaperäisesti selkoa alkoholin terveydellisistä, moraalisisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista, saavuttaen kokouksen suosiota. Lennokkain sanoin

puolsi meitä Clara Zetkin. Ponsi hyväksyttiin suurella äänen enemmistöllä.

Täten oli yksi positiivinen tulos saavutettu. Puoluelehdistö oli saanut määrätyn ojennusnuoran. Mutta sen vaikutus oli ennen muuta vain vähäpätöinen*). Näyttäytyi pian, että ei voitu vielä toistaiseksi puhua todella määrätystä suhtautumisesta raittiusasiaan. Joidenkuiden sanomalehtien toimitukset mursivat tosin auki uran edessään olevaan viidakkoon, jonka ennakkoluulot ja yksityisharrastukset muodostavat; toiset pysyivät yhä suorastaan vastustavalla kannalla; useimmat jäivät ennalleen penseiksi.

Tällä välin v. 1903 oli perustettu *Der Arbeiterabstinenterbund* (»Työväen Raittiusliitto»). Se julkaisee omaa äänenkannattajaa ja ilahuttavassa määrässä kasvavaa lentolehtikokoelmaa, jonka huomattavimpia kirjoituksia ovat Keferstein'in, Otto Lang'in ja Forel'in. Ei sillä vielä ole kovinkaan suurta jäsenmäärää, mutta lukeutuu siihen sentään jotenkin useita mitä liikkuvaisimpia, osittain valtiollisessa, osittain ammattikunnallisessa työväenliikkeessämme toimivia puoluetovereita. Niinpä havaitsemme, että vähitellen siellä täällä ilmenee joitakin tuloksia raittiusliikkeestä. Lähinnä *joukko ammattikuntia määritle* suhtautumisensa alkoholikysymykseen. Kun alulla vuotta 1905 kaivosalueella puhkesi vuorityö-

*) Lähemmin tästä A. Störmer'in kirjasessa *Die Stellung der Arbeiterpresse Zur Alkoholfrage* (Berlin 1906). Se maksaa vaivan lukea.

läisten jättiläislakko, julisti 7-henkinen lakkokomitea tunnussanaksi: *välttää alkoholia!* »Työväen Raittiusliiton» lentolehti, jota vuorityöläisyhdistys levitti joukkopainoksena, ja eräs sen riveistä nousut puhuja, joka puhui monissa lakkokokouksissa, tukivat yllämainittua kehoitushuutoa menestyksellisesti, kuten asiasta usealta taholta yhtäpitävästi kerrotaan, vaikkakin puoluetoveri Leimpeter esittää siitä päinvastaista. Ja varmaankin hyvältä osaltaan juuri tämä kehoitushuuto itsensähillitsemiseen takasi suurelle joukkoliikkeelle mallikelpoisen tyyneyden, huolimatta siitä, että jättiläismäärä lakkolaisia eleli jouten suurissa joukoin. Helluntaina Berlin'issä pidetyssä vuorityöläiskongressissa olivat väkijuomat kielletyt — kuinkahan paljon ivaa olisikaan muutama vuosi takaperin saanut osakseen se, ken olisi karais-tuneille vuorimiehille tarjonnut maitoa miesten-juomana! —, ja jyrkkä päätös velvoitti kaikki liiton virkailijat, puhujat ja luottamushenkilöt levittämään tarmokasta propagandaa alkoholin-nauttimista vastaan. Samalle kannalle asettuivat muura-rien, puutyöläisten y. m. m. liittopäivät. Ravintola-apulaisten liittopäivillä ja erittäinkin eräässä tiilen-tekijäin konferenssissa kuvailtiin ytimekkäin sanoin sitä ruumiillista ja henkistä kurjuutta, jota alkoholi ei ilmaise vain ilmiönä, vaan jota juuri se muiden lisäksi esiintyvänä aiheena enentää ja aina uudelleen kas-vattaa. Tosin *Korrespondenzblatt der Generalkommission* (»Keskuskomitean Kirjeenvaihtolehti») ei vielä

ole voittanut epäilyksiään, vaan pelkää järjestyneiden raittiusmiesten pienoisesta ryhmästä koituvan hajaannusta työväenliikkeelle: tämä perustehan ei ole tuntematon; kuinka usein sitä onkaan vertailtu toverikuntiin ja aikaisemmin — ammattikuntaliittoihiin! Mutta järjestöjen sisäkerrostumissa, jotka muodostavat työväenliikkeen varsinaisen elinnsenteen, kasvaa jatkuvasti ymmärtämys raittiusasiata kohtaan, kasvaa asiankäsittelyssä vakavuus ja tahto käydä yhteisvoimin sitä vapautustaistelumme vihollista vastaan, jonka voittaminen on kokonaan meidän omassa vallassamme, riippuu vain omasta tahdostamme.

Ja jos vielä kaivataan jotakin erityistä taetta raittiusasian edistymisestä, niin löydämme sen *nuorisoliikkeestä*. Ylen usein, eikä suinkaan aina perusteita, on alkoholitaistelua moitittu jonkunmoisesta tekopyhyydestä ja poliisimaisesta menettelystä, on pelätty, että vesipoikain tunnoton fanatismi karkoittaa maailmasta kaiken runouden ja elämänilon. No hyvä: meidän nuoret työläisemme, jotka ovat eniten alttiina tekopyhyysjärjestöjen ansoille, ja joissa sen tähden mitä voimakkaimmin vallitsee tervettä vihaa kaikkea tuollaista ummehtuneesta pesästä virtaavaa vastaan, he juuri ovat vakavasti ja ymmärtämyksellä, josta monien vanhojen tulisi ottaa oppia, käyneet käsittelemään alkoholikysymystä ja asettuneet raittiustaisteluun nähden varmalle kannalle. Ja että nämät nuorukaisparat, jotka proletaariasunto-

jen yöstä, köyhäinkoulusta tai käsityöläisverstaasta lähtivät tahtomaan valo- ja lämpöosaansa, eivät suinkaan saarnaa mitään alakuloista kieltäytymisoppia, vaan että he tahtovat elämältä kauneutta ja iloa, se ymmärretään ilman muuta. »Nuoren Kaartin» heti ensimmäiset liittopäivät Mannheim'issa ryhtyivät käsittelemään alkoholikysymystä ja hyväksyivät yksimielisesti minun selostukseni jälkeen ponsilauselman, joka liittyy sangen läheisesti itävaltalaisen puoluepäivien vastaavaan, mutta vielä sen lisäksi kieltää alkoholin käyttämisen kaikissa liike- ja opetuslaitoksissa sekä kokonansa tuomitsee juopotteluun pakoittamisen ja juomatavan ylistelemisen. Kun edelleen pohjoissaksalainen, puhtaasti ammattikunnallinen nuorisoliike liikkuu samallaisia uria, niin on meillä tässä taetta raittiusasian jatkuvalla menestymiselle. Kun meidän nuorisomme tunnustaa itsekasvatuksen velvollisuudekseen, niin tarjoutuu siinä varma perustus myöskin poliittiselle työlle ja yhteiskunnan sosialistisuuntaiselle muovailulle.

Niinpä ei voinut puolueenkaan esiintyminen jäädä asiassa aivan paljon jällelle. Jenassa olivat Davidsohn-Berlin ja Wissel-Lübeck puoltaneet pontevasti päiväjärjestysehdotusta. Huolimatta Pfannkuch'in vastalauseesta — joka muutoin »mitä kiitettävimmmin» esitti sen kohteliaisuuden, »että puoluepiireissä lisäytyvin innoin käsitellään alkoholikysymystä» — tultiin siihen, että ehdotus lykättiin puo-

lueneuvoston pohdittavaksi. Ja mannheimilainen asiansäittely on vielä hyvässä muistissa. Minkä syvän vaikutuksen aikaansaivatkaan Bruhns'in esittämät tiedot Ylä-Schlesiasta, Engler'in y. m. sanat! Itse Ehrhardt, jota sitä ennen ei oltu pidetty alkoholi-taistelun suoranaista ystävänä, myönsi asian vakavuuden, ja Bebel selitti, ettei enää voitu välttää keskustelua raittiusasiasta. Tällä kertaa eivät Pfannkuch'in verukkeet enää pitäneet kutiansa: Essen'in puoluepäivän päiväjärjestys ilmaisee että puolue-neuvosto puoluetahdon täytäntöönpanijana tunnustaa olevan tässä esillä vakavan, työväenluokan vapautustaistelulle sangen merkityksekkään tehtävän. Ja olkoonpa keskustelujen tulos millainen tahansa: nykyaikaisen työväenliikkeen sisällä suoritettava taistelu alkoholia vastaan tulee astumaan edistysaskelen. Elettävänämmä ei ole enää vuosi 1890. Suurin osa niistä todistuskappaleista, jotka Kautsky silloin toi esille, on tänään jo vailla merkitystä. Epätieteellisen, usein sokeasti suurine numeroineen hääräilevän raittiuskirjallisuuden sijalla on meillä nykyisin teoksia, jotka sisältävät mitä jyrkvimpiä ja vakavimpia tieteellisiä todisteita, kuten suomalaisen tohtori Heleniuksen *Alkoholikysymys*, sisältävä kokonaisen biologis-yhteiskuntatieteellisen kirjaston. Meillä on sarja tutkistelevia aikakauskirjoja, jotka saattavat päivänvaloon yhä uusia ja uusia, aineiltaan kumoamattomia puolia raittiusasiassa. Silloin tehtiin eroitusta alkoholin *hyödyllisen*

käyttämisen ja vaarallisen väärinkäytön välillä. Mutta nyt on lukuisain hyvin tarkistettujen kokeiden ja tutkimusten kautta todistettu, että vähäisetkin alkoholimäärät heikontavat sekä ruumiillista että henkistä työkykyä, ja että näennäisesti virkistävätkin alkoholinvaikutukset ovat vain ilmenemyksiä myrkyaineesta, joka lopuksi aina aiheuttaa lamautumista.

Me sosialidemokratiset alkoholinvastustajat myönämme, että alkoholihuumauksen alituisina lähteinä ovat alkoholismiin yhdistetyt yhteiskunnalliset epäkohdat: asuntopula, ravinnon riittämättömyys, ylenmääräinen työ epäterveellisissä oloissa, sivistysvälineiden ja elämänilon puute, kerrallaan kaikki horjuvan olemassaolon varjopuolet. Me taistelemme alkoholismia perusjuurta, kapitalismia vastaan yhtä jäykästi kuin ketkä puoluetoverit hyvänsä. Mutta samalla me taistelemme itse alkoholismia vastaan, sillä me tiedämme, että epäkohtien yhteenkuuluvaisuus tässä tapauksessa ei kuitenkaan ole aivan ehdottomasti pakollinen, vaan että lukuisat työläiset jo ovat vapautuneet sen kahleista; tämän kautta he ovat jonkin verran lieventäneet surkeata asemaansa, mutta ovat erittäinkin taistelukuntoansa kohottaneet entisestään moninkertaiseksi. Me tiedämme, ettei millään taholla yhteiskuntaelämässä, enempää kuin muinoisessa luonnonelämässäkään, voida eroittaa syytä ja seurausta toisistaan. Ja mikäli alkoholinnautinto on huonojen syitten seuraus, tulee siitä vuorostaan vielä pahempien seurausten

syy. Mutta se saattaa vissien asianhaarojen vallitessa ennakkoluulon ja nautinnonhimon vaikutuksesta — väestön kaikissa kerroksissa, myöskin työväenluokan keskuudessa — uutena syynä muuttaa aivan terveitäkin suhteita sairaalloisiksi. Ja jos kohta me usein kyllä havaitsemme alkoholismin vain kurjuusilmiöksi, niin on kuitenkin tämä ilmiö sellainen, että se vain huonontaa kurjistumisen perussyytä, se alentaa proletariaatin vastustuskykyisyyttä kärsimyksissä, laimauttaa sen taistelukuntoisuutta.

Mutta juuri kehoitus vastustukseen ja taisteluun, sehän se on luonut nykyaikaisen työväenliikkeen ja sehän sitä johtaa. Jos tarkastellaan tuota avutonta riutuvata orjalaumaa, noita kautta vuosisatojen sorretuita proletariaattikerrostumia, niin ken uskoisi-kaan, että sieltä vielä saattoi löytyä miehuutta taisteluun, tarmoa riistäytymään irti väkivallan alta ja tahdonlujutta vapaaehtoiseen, yhteishyvän vaatimusten mukaiseen alistumiseen ja yhteisvastuunalaisuuteen. Ja kuinka usein onkaan tuo kaikki sitenkin onnistunut! Ja taistelu sekä yhteisvastuunalaisuuden tunne ovat heitä siveellisessä suhteessa kohottaneet ja opettaneet heille, että taistelulla on voitettava aineellisia parannuksia. Koko työväenliike on tuhatkertainen todiste siitä, että me emme ole ainoastaan luomisentuotteita, vaan myöskin ympäry maailmamme luoja: mehän yhä uudelleen kohotamme kehotushuutoja, vedoten itsekasvatuksen ja itselunastuksen mahtavaan voimaan. Sentähden

on täysin väärä se oppi, joka väittää, että yksilö ei kykene vastustamaan ympäristönsä vaikutuksia. Sairaalloiset luonteet ajautuvat mitä suotuisimpain ehtojen vallitessa karille, ja valioluonteet voittavat pahimmatkin vastukset. Mutta suhteellisesti koskee sanottu vähäisemmin määrin kaikkia. Me kaikki saatamme olemassaolomme ratkaisun henkilökohtaista osaa parantaa älyn ja tahdonvoiman avulla. Jos noita molempia on olemassa, vaikuttavat ne myöskin ympäristöönsä: vaikutuksen voimakkuus riippuu sisäisistä ja ulkoisista ehdoista.

Ylläesitetyllä tavalla on myöskin sen opin laita, että muka työväestön on pakko seurustelua ja yhdistyselämätä varten joutua kapakkaan ja sen kautta nauttimaan alkoholia. Pienoisella osalla siitä, mitä hyödyttömästi ja omaksi vahingoksi maksetaan alkoholista, saatettaisiin helposti hankkia varat lukuisia ihmisarvonmukaisia toveritaloja varten ja — häpeällisesti riippumatta olutpanimokapitaalista — voittaa ne työväestön vapaaksi omaisuudeksi *). Mutta tästä puhumattakaan, onhan työläisillä *kuluttajina* täysin määrättävissään, mitä heille pitää myydä. Jos he kerran vaativat itselleen maitoa ja

*) Meillä on Suuressa Berlin'issä yli 300,000 järjestyntä. Juotaisiinpa päivittäin vain yhtä olutlasia vähemmän: se jo säästäisi päivää kohti 30,000, vuodessa lähes 11 miljoonaa Saksan markkaa. Yhdessä ainoassa vuodessa! Kuinkahan monta suurleipomoa, kirjastoa, kansantaloa niillä saataisinkaan!

sitruunoita, niin ei kukaan panimotirehtööri taikka viinajunkkeri voi pakoittaa heitä nauttimaan juuri heidän valmisteitaan.

Samallinen on muiden vastaperustelujen laita, kuten senkin opin, joka puhuu jalosta viinistä, vaarattomasta oluesta ja häijystä Fusel-juomasta (sikunaviinasta). Sillä että alkoholi semmoisenaan, mistään yhdistelmistä riippumatta, on vahingollisten seuraamusten aihe, että Fusel-öljyillä on vain minimaalinen (mitä pienoisin) merkitys, että olut ja viini vastaavin määrin nautittuina tuottavat yhtäläisiä seurauksia kuin väkevin paloviina, tämän kaiken ovat objektiivisesti arvostelevat tutkijat jo aikoja sitten näyttäneet toteen. Niinpä ei olekaan käsillä mikään pienoinen naukkukysymys, vaan yleinen, laaja alkoholikysymys.

Työläisraittiusväen vertaaminen maailmalle ja ihmisille vihamieliseen hurskasten vanhoillismielisten ryhmään ei myöskään käyne enää päinsä. Onhan toki heidän taistelunsa edellä sitä tylsämielistä tyytyväisyyttä, joka on juomarin normaalitila, tekevähän he työtä tyydyttääkseen kultuuritarpeita, saavuttaakseen tilaisuutta nauttia luonnosta ja taiteesta, ja ennenkaikkea pyrkivähän he hankkimaan joka alalle ihmisarvonmukaisia olemassaolonehtoja. Ja kun alkoholinvastustajia löytyy kaikissa leireissä, vanhoillismielisistä anarkisteihin saakka (Elisée Reclus!), niin ei niitä mikään sosialistinen koulu saa vaatia erikoisesti omaan piiriinsä kuuluviksi. Sak-

sassa lukeutuu heidän joukkoonsa yleensä koko lailla useampia *radikaleja* kuin *revisionisteja*. Ja, mainitaksemme viimeisen Kautskyn vanhoista perustelmista, sen että siihen aikaan kukaan kuuluisa sosialisti ei harrastanut raittiuspropagandaa, saamme me nyt ylpeinä laskea omaan joukkoomme puoluetoverit sellaiset kuin Viktor Adler, Otto Lang, Vandervelde, Henriette Roland-Holst, Keir Hardie ja monet muut. Ja saksalainen työväenliike, joka muita kauvemmin aivan erityisistä paikallisista syistä rajoittui pelkkään poliittiseen taisteluun, vieläpä siihen mitä ahtaimmassa merkityksessä, tulee seuraamaan raittiusväkeä. Joutuva on myöskin meille aika, jolloin sosialidemokratinen luottamusmies, kuten ammatillisen työväenliikkeen johtajakin, tulee käymään taistelua alkoholismia vastaan. Ja tällainen katsantokanta on oleva aivan itsestään selvä.

Kaukana lahkolaisuudesta, joka käsittää asiamme ydintä vain mitä pintapuolisimmin, on meidän kesken kysymys siitä, miten saadaan suurien kansanjoukkojen nykyiset elinehdot lievennetyiksi. Me haluamme luoda edellytykset ratkaisevalle voitolle, haluamme selventää sen ihmisyyttä kirkastavia vaikutuksia, jotta voitto sitäkin pikemmin saavutettaisiin, ja jotta siitä sitäkin varmemmin tulisi »alku korkeimpaan hyvinvointiin ja kaikinpuoliseen, sosiaaliseen pyrkimykseen täydellisyyttä kohti.»

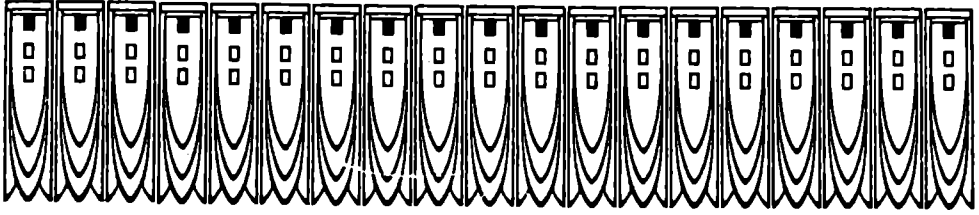
SOSIALISMI JA ALKOHOLI

KIRJOITTANUT

EMILE VANDERVELDE

„Ei voida sulkea korvia siltä totuudelta, että alkoholi on yksi nykyisen yhteiskuntajärjestyksen perustuksia. Ilman alkoholia olisi se kärsivälle osallensa tullut jo aikoja sitten sietämättömäksi”.

Gruber.

I.

Mistä on kysymys.

Saattavatko sosialistit jäädä välinpitämättömiksi välittömästi alkoholismia vastaan käytävään taisteluun nähden? Pitääkö heidän hyljätä guttemplarien, sinisen ristin seurojen, porvarillisten kohtuus- ja ehdottomuusyhdistysten huostaan taistelu maanvaivaa vastaan, jonka yleisesti myönnetään tuottavan suunnatonta tuhoa? Rohkenevatko he mennä jopa niinkin pitkälle, että tuomitsevat alkoholia vastaan taistelevien ponnistukset hyödyttömiksi yrityksiksi taikkapa vahingolliseksi harhaan johdattamiseksi, vaikka he itse odottavat alkoholi-kysymyksen ratkaisusta verratonta parannusta proletariaatin aineellisiin elinehtoihin?

Nuo ovat kysymyksiä, jotka viime vuosina ovat antaneet aihetta vilkkaille keskusteluille, ja joiden suhteen sosialistisissa piireissä tänäkään päivänä ei suinkaan vallitse mitään yksimielisyyttä.

Itävallassa, Belgiassa, Hollannissa, Sveitsissä on olemassa enemmän tahi vähemmän lukuisia, riippämmin tahi veltommin toimivia sosialistisia ehdottomuus- ja kohtuusseuroja. Sitä vastoin enemmistö puoluetovereistamme Saksassa (puhumattakaan Ranskasta, missä nämä kysymykset valitettavasti eivät ole päässeet vielä edes esille) jatkuvasti osoittaa antialkoholipropagandan asiata kohtaan pilkalista epäilystä, iloisata välinpitämättömyyttä tahi ylpeätä halveksumista.

On kyllä tunnettua, ettei mene ohi ainoatakaan sosialidemokratista kongressia ilman että puolueen raittiusmiehet innolla, joka ansaitsisi parempaakin menestystä, esittävät ehdotuksia alkoholikysymyksen päiväjärjestykseen asettamisesta, sanomalehdistön velvoittamisesta toimintaan alkoholia vastaan, lentolehtisten julkaisemisesta, proletariaatin panemisesta liikkeelle väkevien juomien väärinkäyttöä vastaan.

Mutta aina tapaavat he vastustusmielisen, tai mikä vielä pahempi, välinpitämättömän enemmistön.

Esim. Hannoverin kongressissa riittivät muuttamat Bebel'in sanat kumoamaan heidän ehdotuksensa:

»Minä pyydän teitä hylkäämään kaikki kolme ehdotusta. Tämän esityksen kautta en pelkää jou-

tuvani sen epäluulon alaiseksi, että muka kohtuuttomuutta suosittelisin. Jos puoluetoverit suhteessaan alkoholijuomain väärinkäyttöön tahtoisivat seurata minun persoonallista esimerkkiäni, niin kyllä kapakoitsijain afäärit alkaisivat käydä sangen huonosti (varsin oikein;). Mutta minun mielestäni meidän puolueena ei tule koskea ollenkaan koko alkoholikysymykseen. (Vilkasta hyväksyntää.) Mitä raittiusmiehet siihen sanovat, saattaa meille olla sangen yhdentekevää. Me emme saa puoluetoimintaa haaskata rihkamaan. (Vilkkaita suosionosotuksia)». *)

Tämän tuomion sinänsä hyväksyi melkein yksimielisen äänestyksen kautta kokous, jonka jäsenillä milt'ei kaikilla oli suuret oluthaarikat edessään **). Tästä huolimatta alkoholin vastustajat eivät peräytyneet täysin voitettuina, vaan uudistivat ehdotuksensa seuraavana vuonna Mainz'in kongressissa. Tällä kertaa muodostui kiistely jo jonkun verran laveammaksi. Puheessa, jonka kongressi otti sangen suosiollisesti vastaan, ryhtyi puoluetoverimme Wurm selostelemaan syitä, joiden nojalla alkoholinvastustamisen tuli uskonnon tavoin jäädä »yksityisasiaksi». Luonnollisesti ei pälkähtänyt Wurm'in eikä hänen kannattajiensa päähän käydä edes vähimmässäkään määrässä epäämään sitä, että juopumus on pahe ja

*) Protokoll über Gespräche der deutschen socialdemokratischen Partei, in Hannover, 9—14 Oktober 1899. Berlin, Vorwärts, siv. 289.

***) Vrt. Simon Katzenstein: *Saksalainen sosialidemokratia ja alkoholikysymys*, muist. 1. Suomentajan huomautus.

alkoholismi rasitus. Mutta samalla kun he myöntävät väitteen, joka myönnetään muissakin kuin sosialistisissa piireissä, tekevät he erityisen eroituksen käyttämisen ja väärinkäyttämisen välillä. Heistä on kohtuullinen alkoholijuomain käyttäminen oluen ja viinin muodossa hyödyllinen, jopa välttämätönkin, varsinkin sellaisille, jotka ovat pakoitettut kovaan työhön, ja joiden käytettävissä on paljouteensa ja laatuunsa nähden riittämätön ravinto. Sitä vastoin ei sosialidemokratialle kuulu olevan yhdentekevää alkoholismi s. o. väkevien juomien väärinkäyttäminen. Mutta ainoa kysymys, jonka kera tässä muka ollaan tekemisissä, ja jota sosialistisessa sanomalehdistössä, lentolehtisissä tai sanomalehtiartikkeleissa saisi riittävästi pohtia, olisi seuraava: missä määrin alkoholismia, joka ei ole mitään muuta kuin väestön kurjan olotilan ilmiö, voidaan vastustaa käyttämällä sitä yleistä menettelytapaa, millä yhteiskuntaruumiin sairaloisuuksia tulee kohdella. Tämän probleemin ratkaisemista varten on heidän mielestään palattava alkoholismin syihin:

»Alkoholismi on 1:ksi palkkauskysymys, s. o. alkoholismi riippuu väestön vähäisistä tuloista, tämä kun huonon, riittämättömän ravinnon kautta pakoitetaan alkoholin nauttimisesta etsimään itselleen tyydytystä, jota muuten vain ravinto saattaisi tuottaa, tai koettaa mainittu väestö täten muuttaa huonon ravinnon maukkaammaksi. Mutta alkoholismi on 2:ksi myöskin asuntokysymys; sillä kaikki ne, joi-

den täytyy asustaa huonoissa asumuksissa, missä heillä ei ole mitään todellista kotia, joutuvat pakosta ulos kapakkaan. Heidän täytyy siellä nauttia jotakin, siihen heitä pakoittaa muun lisäksi toveriseura, ja niin johtuu alkoholijuomien kohtuullisesta nauttimisesta juopumus. Mutta sanotun ohella koskettellemme me myöskin erästä kohtaa, jota taistelussa alkoholismia vastaan näihin saakka on vähimmin otettu huomioon, että nim. ei aina tarvitse olla vain sosiaalisen hädän pakoittamassa ihmisiä kapakkaan ylenmääräiseen alkoholismiin, vaan että saattaa siihen myös olla olemassa hyvä ja jalo aihe, nim. taipumus rattoisaan seuraelämään. Työläisellä on sama oikeus ja sama tarve kuin kellä hyvänsä muulla koontua yhteen ystäviensä kera, saadakse virkistystä hauska seurasta. Mutta tätä tarkoitusta varten ei nykyoloissa ole hänen käytettävänä muita huoneustoja kuin sellaisia, joissa hänen on pakko nauttia alkoholijuomia, koska muita juomia ei ole, tahipa ei pidetä oikeana käyttää muita kuin sellaisia. Tässä on tehtävätä kaikille kunnallisella alalla toimiville. Heidän olisi pidettävä huolta siitä, että kuntien toimesta hankitaan virkistyspaikkoja, joissa työläiselle tarjoutuu tilaisuutta vapaasti tavata ystäviänsä, joissa häntä ei pakoiteta välttämättä jotakin nauttimaan, vaan joissa hänen ei myöskään välttämättä tarvitse olla vissi raittiusmies. Sillä nykyisissä oloissa on mahdotonta yht'äkkiä alkoholia nauttivasta väestöstä tehdä raittiusväkeä; sellaisia hyp-

päyksiä ei luonto salli. Mutta voidaan kyllä viinaa ikävöivistä ihmisistä tehdä sellaisia, jotka antautuvat vain järkevään alkoholin nauttimiseen, juovat helpolla saatavata olutta, ja voidaanpa olutta juovista ihmisistä saada ehdottomia ja puoliraittiita, kun heitä ei välttämättä pakoiteta nauttimaan olutta, heidän ollessaan pitemmän aikaa yhdessä ystäviensä kanssa. Virkistyspaikat, kokoushuoneet, joissa seuraelämää vietetään, nämä ne asettavat vahvan vallituksen alkoholismiin eteen. Eivät yksin lukusalit, eivät yksin kirjastohuoneet; ei näet jokainen ole siinä asemassa, että saattaisi päivän rasittavan työn jälkeen antautua henkisiin nautintoihin, sillä hän tarvitsee kevyempää virkistystä. Sveitsiläisillä sivistysseuroilla on sellaisia huoneustoja, joissa ei ketään pakoiteta välttämättä nauttimaan jotakin, joissa sentään juomia, myöskin olutta, on saatavissa, mutta joissa paloviina itsestään ymmärrettävistä syistä ei tule kysymykseen. Tällä tavalla saatetaan laajat piirit vapauttaa siitä hirvittävästä kurjuudesta, johon ihmiset tietävästi joutuvat juopottelun kautta. Mutta älköön unhoitettako, että saarnataan kuuroille korville, kun tahdotaan esiintyä vain opettajina ja selvittäjinä eikä anneta samoin ajoin ihmisille käytännöllistä mahdollisuutta menetellä siten, kuten he itsekin kernaasti haluaisivat, jos heille vain tiet siihen olisivat avoinna. Mutta teitä puuttuu kaikkialla. On olemassa poikkeuksia sellaisia, että työläisille on jossakin varattu paikka, johon he voi-

vat kokoontua, olematta siellä pakoitettuja nauttimaan alkoholijuomia. Poikkeuksia ovat nekin tapaukset, jolloin työläisen asuntosuhteet ovat sellaiset, että hän saattaa kohdata ystäviänsä omassa kodissaan, taikkapa tuntea itsensä siellä tyytyväiseksi. Mutta että palkkauskysymys jää pääasiaksi, sitä me emme saa päästää silmiemme edestä, eikä olisi koko meidän asemallemme soveliasta, jos me tahtoisimme ruveta taudinilmiöitä yht'äkkiä parantelemaan. Se olisi köyhyudentodistus puoluepäiville, jos me arvelisimme voivamme kiskaista alkoholikysymyksen irralleen muista sosiaalisista kysymyksistä. Guttemplarit, raittiusmiehet, kaikki nuo hyvät ihmiset mutta huonot soittajat, jotka tahtovat ratkaista alkoholikysymyksen irrallaan työväenliikkeen palkkauskysymyksestä, ovat pitäneet hyviä saarvoja siitä että he pesevät turkin, silti sitä kastelematta, he ovat hyvissä kirjoissa »myöskin hyvää tarkoittavien» korkeitten herrain luona, sillä eiväthän herrojen esitykset tule paljon maksamaan. Paras keino alkoholin vastustamiseksi on siinä, että kurjuus leikataan juurineen pois, siinä, että hankitaan kansalle paremmat asunto- ja ravintosuhteet ja siinä, mitä minä ennemmin olen viitoitellut tehtäviksi kunnallispolitiikan alalla. Minä kannatan siis ehdoituksen hylkäämistä. Sosialidemokratia on synnynnäinen esitaistelija alkoholismia vastaan; ei kukaan harrasta voimakkaammin sen vastustamista kuin juuri työväenluokka. Katselkaamme vain ympärillemme:

seuduilla, missä liikkeellämme ei ole mitään ennätystä, siellä vallitsee alkoholismi; mustissa ja mustan ja valkeankirjavissa piireissä se asustaa. Siellä, missä työväenlike aikoo saavuttaa jalansijaa, siellä täytyy ensinnä saada voitto tästä pahasta, ja senpätähden meillä on mitä suurinta harrastusta taistella alkoholismia vastaan. Mutta me emme tahdo alentua puoskaroitsijoiksi ja ryhtyä parantelemaan erikseen tätä taudin ilmiötä; me emme tahdo niin menetellä kuin jos voitaisiin tätä kurjistumisilmiötä vastustaa irrallaan kaikista muista yhteiskunnallisista ilmiöistä. (Vilkkaita suosionosotuksia). *)

Tällainen on se mielipide, johon Mainz'in kongressin enemmistö yhtyi. Siitä ajasta saakka ei tämä kysymys ole enää ollut vakavan väittelyn esineenä puolueen kongresseissa, vaan näyttää enemmistön mielipide olevan jatkuvasti sama, sillä München'in ja Dresden'in kongreissessa ehdotukset alkoholismien vastustamiseksi hyljättiin päiväjärjestyksestä vähäarvoisempina kuin koskaan ennen **).

*) Protokoll über Gespräche des deutschen socialdemokratischen Parteitages, Mainz d. 17—21 September 1900. Berlin, Vorwärts, sivulta 181 alkaen.

***) Bremen'in kongressissa (18—24 p. Syyskuuta 1904) käsiteltiin kysymystä taaskin, ja näyttää siltä, että rupeaa muodostumaan käänne asiassa. Katzenstein'in ja Braun'in puheita ei ollenkaan vastustettu, vaan teki kongressin vankka enemmistö seuraavan päätöksen:

»Niihin suunnattomiin vaurioihin nähden, jotka työväestölle tuottaa alkoholi, se kun niiden kautta muodostuu erikoisen suureksi haitaksi päämääriemme toteuttamiselle, katsovat puoluepäivät työväenliikkeen menestystä harras-

Ylimalkaan saksalaiset puoluetoverimme, joiden puhuja puoluetoveri Wurm Mainz'issa oivallisesti tulkitse heidän yleisintä mielipidettänsä, vetoavat toinen toisensa jälkeen fysiologisiin, sosialisiin ja poliittisiin näkökohtiin, niillä perustellakseen suhdettansa alkoholinvastustuspropagandaan.

Fysiologiselta katsantokannalta uskovat he, että kohtuullinen oluen tahi viinin käyttäminen, kaukana siitä, että olisi ensinkään vahingollista, päinvastoin on hyväatekevätä tahi vähintään miellyttävää. Myöskin tuomitsevat he ehdottoman raittiuden eräänlaatuiseksi peitellyksi asketismiksi (itseki-dutukseksi).

Sosiaaliselta kannalta pitävät he alkoholin väärinkäyttöä nykyisten taloudellisten olosuhteiden välttämättömänä seurauksena. Varmasti on kaikkina aikoina ollut juoppoja, sanovat he, mutta alkoholismi, väestön kaikkiin kerroksiin levinneenä tottumuksena, on kapitalismin tuote ja on vasta sen kera häviävä.

Poliitiselta kannalta on heidän mielestään sosialidemokratiolla parempaa tehtävää kuin ohjata ihmisiä välittömään taisteluun alkoholismia vastaan sen sijaan, että taisteltaisiin niitä sosiaalisia

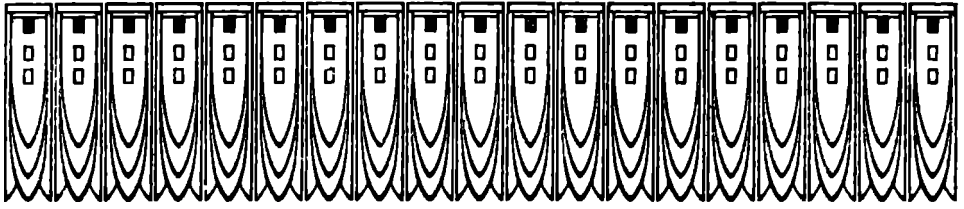
taessaan ehdottomaksi vaatimukseksi sen, että on käytävä vastustamaan alkoholin väärinkäyttöä työväestön keskuudessa. Edustajakokous vaatii sentähden, että kaikkien puoluetoverien ja erittäinkin puolueen koko sanomalehdistön on entistä enemmän kiinnitettävä työläisten huomiota alkoholin nautinnon tuottamiin vaaroihin».

syitä vastaan, jotka aiheuttavat tämän maanvaivan. Sosialidemokratian täytyisi ennen kaikkea muuta taistella näitä syitä vastaan. Jos ne saataisiin poistetuiksi, niin samalla tulisi loppu myöskin niiden epäterveellisistä vaikutuksista. Tämä kaikki ei tietenkään estä ryhtymästä visseihin propaganda- ja lainsäädäntötoimenpiteihin, joiden tulee supistaa nykyhetkellä alkoholin tuhoja. Mutta senlaatuilla toimenpiteillä olisi vain toisluokkainen arvo, ne eivät saisi tehdä proletariaattia vastahakoiseksi sille ratkaisevalle taistelulle, jota se käy suurriistämistä vastaan.

Näiden väitelmien arvostelulle tahdomme omistaa ensimmäisen tutkimuksemme. Meidän on mahdollonta hyväksyä niitä ilman muuta, jos kohta me myönnämme, että niissä on iso määrä totuutta. Tietenkin on Wurm'in todistelu lopullinen, mitä tulee »huonoihin soittajiin», jotka alkoholinvastustusinnoisiansa laiminlyövät muka asian taloudelliset tekijät ja pitävät alkoholismia riittävänä syynä proletaarien kurjuuteen. Mutta että kurjuudella on myöskin muita syitä, että alkoholismien taloudelliset tekijät ovat huomattavan tahi vaikkapa ratkaisevankin tärkeitä, tämä ei ole vielä mikään peruste olettaa, että kapitalistisessa yhteiskunnassa välitön taistelu väkevien juomien väärinkäyttöä vastaan saattaa tuottaa vain vähäpätöisiä tuloksia. Tuollainen väitelmä ei olisi edes silloinkaan riittävästi perusteltu, jos alkoholi olisi työläisten oleellinen tarve, ja jos

se olisi ainakin välttämätöntä paha, eräs tosin vaarallinen, mutta tuiki tarpeellinen parannuskeino ylitöön ja ala-arvoisen ravinnon tukahduttavia seurauksia vastaan. Tässä kohden me eroamme kokonansa Wurm'in ja hänen ystäviensä kannasta. Me uskomme päinvastoin, että alkoholi, vieläpä pieninäkin annoksina, on aina hyödytön ja sangen usein vahingollinen myöskin sille työläiselle, jonka elin-ehdot eivät ole normaalisia.

II.

Alkoholikysymys fysiologiselta kannalta katsottuna.

»Kun me kerran olemme niin pitkällä, että jokaiselle syyntakeiselle ihmiselle annetaan tarkka tieto siitä, että alkoholilla ei ole mitään ravintoarvoa, ja että tottumuksellinen ja usein uudistuva alkoholijuomain nauttiminen tuottaa aina vain vahinkoa terveydelle, silloin eivät enää alkoholistitkaan jääne kuolevien joukkoon vaan tulevat he varmaan paljoa harvinaisemmiksi». — Prof. Kassowitz.

Jotta voitaisiin selittää sitä moninaista vastarintaa, jota kohdataan, jos puhutaan siitä, että sosialististen puolueiden tulee astua alkoholia vastaan taistelevien riveihin, täytyy ottaa huomioon ei vain kokouksissa puhuvien perusteet, vaan myöskin äänestäjien ennakkoluulot.

Jo yksin sen kautta, että useimmat sosialistit pitkiin aikoihin eivät ole välittäneet alkoholiky-

symyksestä vähääkään (tätä voidaan pitää enemmän tahi vähemmän epäoleellisena seikkana), ovat he huonosti aikansa tasalla tätä alaa koskeviin uusimpiin teoksiin nähden. Niinpä nähdään heidän usein vetoavan vanhentuneisiin lauselmiin, joilla joskus on ollut jotakin pätevyyttä, mutta joista nykyään jo koko maailma on luopunut.

Kuinka usein kuulemmekaan yhden ja toisen puoluetoverimme sanovan, että alkoholin puhdistusjätteet tekevät sen vahingolliseksi, ja että pitäisi vain antaa tisleeraus valtion yksinoikeudeksi, kuten Sveitsissä. Silloin olisi alkoholikysymys suurimmalta osaltaan ratkaistu.

Kuinka paljon onkaan sellaisia sosialisteja, erittäinkin Ranskassa, jotka edustavat viininviljelijöitä, ja tahtovat saattaa alkoholinvastustusintonsa sopusointuun valitsijoittensa pyrkimysten kanssa. He kuvittelevat, että keinotekoinen alkoholi, joka valmistetaan sokerisiirapista ja perunoista, on kamottava aine, jota vastoin hedelmistä valmistettu alkoholi, luonnollinen alkoholi, jota kotimaiset viininviljelijät tislaavat, ei muka ole ketään vahingoittanut!

Ja eikö vihdoinkin saada kuulla kaikissa parlamentaarisisissa kokouksissa suorastaan sellaisten, jotka haluavat rajoittavia tahi kielto-toimenpiteitä »alkoholia» vastaan, tällä sanalla tarkoittavan pelkästään paloviinaa, mutta päinvastoin pitävän ylistyspuheita käyneille, niin kutsumilleen terveysjuomille?

Kuitenkin kauttaaltaan vastakkaiset katsantokannat ovat nykyänsä vallalla fysiologien kesken.

Näyttää ratkaistulta, että sikuna ja muut puhdistusjätteet, joita yleisesti käytettävässä alkoholissa saatetaan tavata, enentävät vain vähäisessä määrässä sen myrkyllisyyttä. Sellaista epäpuhtautta tavataan muutoin suhteellisesti paljon enemmän parhaassa kuin keskinkertaisessa paloviinassa*).

Sitten ollaan yleensä yhtä mieltä siitä, että myös-

*) Runsaita tietoja tästä seikasta saadaan *Matti Heleniuksen* teoksesta: *Die Alkoholfrage. Eine soziologisch-statistische Untersuchung* (Alkoholikysymys. Sosiologis-tilastotieteellinen tutkimus. Porvoo, Werner Söderström). Jena, Gustav Fischer, 1903. Sivulta 31 alk. Ks. erityisesti myöskin: *Bruylants: L'influence de la composition des eaux-de-vie et alcools sur l'alcoolisme*. Bruxelles, Lesigne. (Kertomus, jonka on esittänyt Toukokuussa 1895 alkoholismien tutkimista varten asetettu komitea).

Otaksukaamme (sanotaan kertomuksessa), että kaikilla puhdistusjätteillä on viisi kertaa niin voimakas myrkkypitoisuus kuin etyylialkoholilla ja soveltakaamme näitä numeroita erääseen mitä epäpuhtaimpaan alkoholijuomaan, hyvään konjakkiiin, josta tavataan litraa kohti 600 kuutiosenttimetriä etyylialkoholia ja 2,5 kuutiosenttim. puhdistusjätteitä. Kun oletetaan, että etyylialkoholin myrkkypitoisuus on 1, puhdistusjätteiden myrkkypitoisuus 5, niin tavataan konjakista 600:n suuruinen myrkkymäärä etyylialkoholin osalle, ja 15, 5:n suuruinen puhdistusjätteiden osalle, siis prosenteissa lausuen: 97,92 % etyylialkoholista johtuvaa myrkkypitoisuutta, 2,08 % puhdistusjätteistä johtuvaa myrkkypitoisuutta. Henkilön, joka alkoholiseeraa itsensä jollakin määrällä, esim. 100 litralla, konjakkin muodossa esiintyvää alkoholia, pitäisi laskea fyysillisestä ja moraalisisesta häviöstänsä 0,98 alkoholin ja 0,02 alkoholin puhdistusjätteiden osalle. Toisin sanoen: hän saattaisi täydelliseen alkoholiseeraukseensa saakka juoda 170 litraa sellaista konjakkia, joka sisältää vain puhdasta etyylialkoholia. Mutta koska hän juo puhdistamatonta, täytyy hänen lakata, kun on juonut 167 litraa.

kin niinkutsuttu luonnollinen paloviina on yhtä vahingollinen kuin keinotekoisesti valmistettu. Viinistä syntyneen alkoholin vaikutuksesta alkoholi-seeraudutaan samassa määrässä kuin tärkkelysjauhoista tai perunoista syntyneen *).

Lopuksi myöntävät monet fysiologit (kysymys on muuten yhä vielä riidanalainen), että, jos nautitaan samat määrät alkoholia, on jotenkin yhden-tekevää, tapahtuuko se viinin, oluen vai paloviinan muodossa.

Tämän mielipiteen esitti Forel hygienian ja demografian 8:nnessä kansainvälisessä kongressissa seuraavana pontenaan: »Etyylialkoholi on ja pysyy ruumiille ja sielulle yhtä murhaavana myrkkynä, olkoonpa se puhdasta tai epäpuhdasta, hienoa tai huonoa, olkoonpa se koottuna paloviinaan, tai suhteellisesti ohennettuna, kuten oluessa, viinissä tai hedelmäviinissä» **).

Jotta sentähden voitaisiin arvostella erilaisten alkoholijuomien vahingollisuusastetta, täytyy tietenkin ottaa laskuun sivuseuraamukset, jotka saattavat tehdä ne erikoisen vaarallisiksi. Niin on laita esim. absintin ja muiden likööriväkimehujen suh-

*) Ks. Triboulet'n ja Mathieu'n vertailevia tauluja paloviinan eri lajien myrkkypitoisuudesta: *L'alcool et l'alcoolisme*. Paris, Carreé Nand, 1900. Siv. 68.

***) *Allg. Wiener medizinische Zeitung*, XXXIX Jahrgang 1894, siv. 413. — Vastakkaisen mielipiteen esittävät Triboulet ja Mathieu, jotka väittävät, että »alkoholi suuremman keskityksen muodossa (paloviina) on äärettömästi vahingollisempaa kuin viinin tai oluen muodossa». T. P. siv. 90.

teen. Mutta pääasiaksi jää aina niiden sisältämän etyylialkoholin määrä.

Tiedetään että erittäinkin niinkutsutuissa likööreissä, tislatuissa juomissa, on keskimäärin 30—66 pros. alkoholia. Karvaiden eli kuohuvien viinien alkoholipitoisuus vaihtelee 5—15 prosenttiin. Imelät viinit voivat saavuttaa 25 prosentin alkoholipitoisuuden, sillä niitä vahvennetaan alkoholia lisäämällä. Tavallinen hedelmäviini sisältää 2—6 pros. alkoholia, mutta vissit sangen imelleyt omenaviinit, kuten myöskin päärynäviini, sisältävät noin 10 pros.

Oluvien alkoholirunsaus on sangen erilainen riippuen niiden lajeista ja tuotantomaista.

Kas tässä muutamia numeroita, jommoisina niitä tähän seikkaan nähden esittävät tohtorit Triboulet ja Mathieu: *)

Yleisesti käytetyt oluet:	Prosenttia.
Baier'in	1,1
Böhm'in	2,4
Wien in	2,7
Vientioluet:	
Pilsner	3,7
Münchner	4,3
Faro	4,3
Lambic	6,3
Pale ale	6,5
Extra-stout	9,0

*) L'alcool et alcoolisme, siv. 7.

Havaitaan edellisestä, että Lambic (eräs brüsseliläinen olutlaji) tai englantilaiset oluet sisältävät yhtäpaljon alkoholia kuin muutamat viinit. Kun siis varsinainen paloviina sisältää 40—50 pros. alkoholia, on helppo laskea, miten suuri määrä viiniä tai olutta on juotava, jotta tulisi nautituksi sama määrä alkoholia, mikä on yhdessä viinarityypissä.

Tavallisesti valmistavat juomainkauppiat yhdestä litrasta alkoholia 20 suurta viinarityypyä. Niinpä sisältää yksi litra 10-prosenttista viiniä yhtä paljon alkoholia kuin 5 40-prosenttista viinarityypyä, ja yksi litra 5-prosenttista olutta sisältää yhtä paljon alkoholia kuin 2 50-prosenttista viinarityypyä.

Edellisestä havaitaan, että brüsseliläinen järjestynyt sosialisti, joka *Maison du Peuple*'ssä (»Kansantalossa») on paloviinan myynti kielletty) juo yhden litran Faroa (eräs brüsseliläinen olutlaji), tulee nauttineeksi yhtä paljon alkoholia kuin katoollilainen työmies, joka *Maison des Ouvriers*'issa ottaa yhden viinarityypyn (»Työläisten Talossa») on paloviinan myynti sallittu).

Kuitenkin on olemassa molempien välillä oleellinen eroitus. Viinanjuoja on alttiimpi houkutukselle valella kurkkuunsa puolen tusinaa naukkuja kuin oluenjuoja tusinan oluttuoppeja, sillä jälkimmäistä ei kestä jokainen vatsa.

Edellyttäen siis Forel'in väittämän mukaan, että kahden nesteen vahingollisuus, jos ne sisältävät saman alkoholipaljouden, on yhtä suuri, riippu-

matta mietouseroituksesta, näyttää kuitenkin oluesta johtuva alkoholiseerautumisvaara olevan vähäisempi kuin viinistä ja erittäinkin viinaryypystä johtuva.

Yhtä kaikki on kokemuksen osoittama tosiasia se, että useissa maissa, erittäinkin Saksassa, olutkysymys on yhtä tärkeä, jopa tärkeämpikin kuin viini- tai paloviinakysymys. Myöskin alkoholismia vastaan käytävän taistelun johtajat, olkootpa he nyt sosialisteja tahi älkööt, taistelevat yhä ilmeisemmin yhtäläisesti tislattuja kuin käyneitä juomia vastaan.

Mutta juuri tässä kohtaa heitä mitä innokkain vastustus, mitä lukuisimmat vastaverukkeet.

Ehdottoman raittiuden vastustajat sanovat: mitä hyödyttää se, että hyljätään väkijuomain kohtuullinenkin käyttäminen, koska kerran vain niiden väärinkäyttö on tuomittavaa? Se on liioittelua, josta on vahinkoa parhaimmillekin pyrkimyksille. Me käsitämme täydellisesti pyrkimyksen viedä työläiset taisteluun alkoholivaaroja vastaan. Me olemme itsekin halukkaita myöntämään mentäväksi niin pitkälle, että heille saarnataan täydellistä kieltäytymistä tislatuista juomista. Mutta on mieletöntä pyrkiä lakkauttamaan viinin ja pluen kohtuullinen käyttäminen, riistämään meiltä miellyttävät, vaarattomat, jopa hyvääkin vaikuttavat juomat.

Näitä perusteluja olisi mahdotonta kumota, jos käyneet juomat todellakin olisivat vaarattomia ja hyvää vaikuttavia.

Mutta onko niiden laita niin?

Ovatko ne ensinnäkin vaarattomia?

Me myönnämme kernaasti, että useimpien lääkärin mielipiteen mukaan kohtuullinen alkoholin käyttäminen, viinin tahi oluen muodossa, ei aiheuta mitään tuntuvata vaikutusta terveyteen. Jos asetutaan puhtaasti yksilölliselle kannalle, niin ei ole olemassa mitään vakavaa perustetta tuomita niitä, joiden nauttimien juomien alkoholipitoisuus ei pitkiinkään aikoihin kohoa yli fysiologisesti sallittavan määrän, s. o. »alkoholimäärän, jonka terve ihminen voi nauttia, ilman että alkoholi muuttumattomana eroittuu elimistöstä ja esiintyy virtsan yhteydessä» *).

Mutta yleisesti tunnettua on, että tämä fysiologinen määrä on joka tapauksessa erinomaisen vähäinen. Toiset määräävät sen korkeintaan 15 grammaksi, toiset tahtovat mentäväksi 30 tai 40 grammaan. Pariisissa 4 p. Toukokuuta 1905 *Revue scientifique*'n mukaan pidetyssä esitelmässä katsoi professori Armand Gauthier sanotun rajan voivan kohota aina 65—85 grammaan päivää kohti; se on sama kuin pullo viiniä eli merkitsee toisin sanoen yhtä grammaa alkoholia yksilön painokilogrammaa kohti. Mutta, lisäsi hän, tämä olkoon äärimmäisin määrä, jonka yli älköön kohottako. Älköön myöskään uskottako, että keskimäärin nämä 80 grammaa

*) Matti Helenius: Die Alkoholfrage, siv. 54.

alkoholia voidaan nauttia liköörin, rommin tahi konjakin muodossa, niiden aikaansaamatta myrkytystä.

Me emme ole riittävän päteviä asettuaksemme ratkaisevasti kannattamaan jotakuta näistä eri arvosteluista, mutta olkootpa nuo rajaluvut, joihin on pysähdyttävä, mitkä hyvänsä, vaikkapa nuo, todennäköisesti liian korkeat, professori Gauthier'inkin, niin varmaan menevät sen yli useat niistä, joilla on hyvä usko siitä, että muka ovat kohtuullisia ryypääjiä. Toiselta puolen ei saa kieltää sitä, että alkoholijuomain käyttö tuottaa useille ihmisille melkoista vaaraa sen kautta, että se joittenkin seikkain vaikutuksesta helposti muuttuu niiden väärinkäyttämiseksi.

Kun asetutaan sosiaaliselle katsantokannalle, kun otetaan huomioon kaikki ne sairaudet, jotka alkoholismista syntyvät, kun, kuten me, uskotaan esimerkin rajattomaan vaikutusvaltaan, niin näyttää täydellinen pidättyväisyys, alkoholin ehdoton hylkääminen olevan yksilöllisen aatteenlevittämisen vaikuttavin keino, jonka kautta toisia saatetaan joko ehdottomuuteen tai ainakin kohtuuteen.

Vertaileva kokemus kohtuuden seuroihin ja ehdotonta raittiutta kannattaviin seuroihin nähden eri maista opettaa yleensä, että jos tahdotaan vaikuttaa muihin henkilöihin, niin ei siinä paljokaan hyödytä se, että juodaan kohtuullisesti olutta, viiniä ja paloviinaa. On välttämätöntä, että pidätetään kaikista näistä juomista.

Mutta, väitetään ehkä (ja tämä johtaa meitä kumoamaan toista osaa niitä perusvastaväitteitä, joita on tehty raittiusväkeä vastaan): eikö teidän jyrkkä hylkäämiskantanne ole suorastaan vastakkainen kokeilutieteen tuloksille? Eikö ole olemassa kuuluisia oppineita, jotka selittävät, että alkoholi on ravintoaine, että alkoholijuomat kohtuullisin määrin nautittuina (esim. $\frac{1}{2}$ litraa viiniä, 1 litra olutta) ovat käsityöläisille ei ainoastaan vaarattomia vaan jopa suorastaan hyödyllisiä?

On vallon helppoa osoittaa, että fysiologien kesken vallitsee tämän seikan suhteen mitä suurinta erimielisyyttä.

Forel, Bunge, Kræpelin, Smith, jotka itse ovat ehdottomuusmiehiä, epäävät alkoholilta kokonansa ravintoarvon, tai väittävät he vähintään, että alkoholin, myrkyllisen aineen, palaminen ihmisruumiissa tuottaa enemmän vahinkoa kuin sen ravintoarvo hyötyä! *)

*) Ks. erityisesti aikakauskirjassa *L'Abstinence, Alkoholgegnerbund'in* (»Alkoholinvastustajain Liiton») Lausanne'n osaston äänenkannattajassa 19 p. Marraskuuta 1904 julkaistua Forel'in artikkelia; se on kirjoitettu tilapäisesti erään tiedustelun pohjalle, jonka *Revue agricole*, Genf'in kauppa- ja urheilulehti, puuhasi sveitsiläisten lääkärien vastattavaksi, onko yksi, päivittäin nautittu litra viiniä vahingollinen vai vahingoton (52 lääkäriä 75:stä katsoi sen olevan vahingollisen).

»20—30 senttilitraa puhdasta alkoholia» (s. o. 2—4 desilitraa viiniä) — sanoo Forel — »riittää välittömästi ja kyllin pitkäksi ajaksi häiritsemään ja estämään kaikkea henkistä työtä (muistia, assosiatsioonikykyä y. m.) ja enentämään

Toiset, kuten Gley, arvelevat päinvastoin, että kysymys alkoholin ravintoarvosta ei ole raittiusliikkeelle edullinen. On muka vaikeata, ainakaan nykyisin tunnettujen tosiasioiden perusteella, kieltää alkoholin ravintoarvoa: »On helpompaa johtaa kysymys taloudelliselle alalle ja huomata, miten esim. alkoholin ravintoarvo ei missään suhteessa vastaa hintaansa. Se on lämpövaikutukseensa nähden ravintoaine, mutta noin kolme kertaa niin kallis kuin maito ja kahdeksan kertaa niin kallis kuin leipä

laskuvirheiden lukua». Furer on vakuuttanut, että vain 7,5 senttilitrakuutiota alkoholia jo aiheuttaa heikontumista.

Lihasten työkyky vilkastuu aluksi 10—30 minuutin ajaksi, mutta tämän jälkeen alenee se useiden tuntien kuluessa; tätä havaitaan jo ylläesitettyjen annostenseuraamuksena, suuremmat annokset aiheuttavat tuntuvampia seuraamuksia. Syntyneitä häiriöitä voi kestää 24—48 tuntia jälkeen alkoholinautinnon. Frey myöntää, että väsynyt lihas saa alkoholin kautta ravintoa ja voimaa, mutta hänen kokemuksiaan, joille muuten vastakkaisen mielipiteen toiset tutkijat ovat lausuneet, vastustaa se tosiasia, että suurinta kestävyyttä työssä, kuten satakertaiset kokeet ovat näyttäneet, ilmenee täyden pidättyneisyyden tilassa.

Kysymys on siis lukuisien, ankarasti tieteellisten tutkimusten kautta ratkaistu. Yksi litra viiniä päivittäin vastaa 70—120 senttilitrakuutiota puhdasta alkoholia ja on siis sekä terveydelle että ruumiilliselle ja henkisille voimille ehdottomasti vahingollista. Eikö tällaisia tosiasioita nähdessä ole outoa, että yhä vielä tavataan vakavia lääkäreitä, jotka suosittelevat käsityöläisille litran viiniä päivittäin nautittavaksi?

Aivan vähäiset alkoholijuoma-annokset, joita yksityiset henkilöt saattavat nauttia ilman huomattavia vaurioita, tuottavat kuitenkin sosiaalista vaaraa tottumuksen, esimerkin, tartunnan y. m. kautta, ja sen vuoksi ehdottoman raittiuden kannattajat tuomitsevat myöskin niiden käyttämisen».

(Naquet). Toiselta puolen ei kukaan saa unhoittaa, että alkoholimäärät, mitkä ovat välttämättömiä, jotta niiden ravintoarvo meidän tarkoittamassamme mielessä olisi pätevä, sangen nopeasti saavuttavat ihmiselimistön siedäntärajan tähän aineeseen nähden ja että ne useiden alkoholille sangen vastaanotta-vaisten yksilöiden suhteen helposti kohoavat sen ylikin *).

Havaitaan, että Gley'n mielipide kimmoaa kokonansa Forel'in ja Smith'in käytännöllisten joh-
topäätelmien ulkopuolelle. Alkoholismia vastaan suunnatun propagandan kannalta katsoen merkitsee verrattain vähän, onko alkoholilla jotakin ravinto-
arvoa vai onko se keskinkertainen ja vahingollinen ravintoaine, ja sitäpaitsi sellainen, että se on paljoo kalliimpi kuin muut ravintoaineet, joilla on samat edut ilman sen haittoja. Niin toisessa kuin toisessa-
kin suhteessa täytyy jokaisen järkevän henkilön myöntää, että erittäinkään köyhille ihmisille ei ole mitään etua siitä, että he käyttävät melkoisen osan tuloistaan alkoholiin **).

Kuitenkaan ei tämä ole yksimielinen mielipide: jokainen muistaa sen räiskyvän artikkelin, jonka kuuluisa mikrobiologi, mutta vähemmän tunnus-

*) VIIe Congrès international contre l'abus des boissons alcooliques (»VII. kansainvälinen kongressi alkoholi-juomain väärinkäyttöä vastaan«). Pariisi 1900. Nide II. siv. 8 ja 9.

***) »On taloudellisesti paljoo älykkäämpää ravita itsensä rastaslinnuilla kuin oluella tahi viinillä«.

tusta saanut fysiologi Duclaux on julkaissut koelmassa *Annales de l' Institut Pasteur*, varustetuna otsikolla Ist Alkohol eine Nahrung? (»Onko alkoholi ravintoaine?»).

Duclaux vastaa tähän kysymykseen myöntävästi, nojautuen niihin kokemuksiin, joihin Yhdysvalloissa Attwater ja Benedict ovat tulleet. Sen mukaan olisi alkoholilla melkoinen ravintoarvo. Se olisi asetettava sokerin ja tärkkelyksen rinnalle. Niin, vieläpä se voittaisikin nämät, sillä vastaavalla painomäärällä alkoholia on suurempi vaikutusvoima. Sentähden muuttuu katsantokanta asiassa täydellisesti ihmiseen nähden. Eläimiin nähden pääsemme me siihen, että alkoholi pannaan ravintoaineiden luetteloon. »Meidän täytyy pyytää siltä anteeksi sitä tapaa, jolla me olemme alkoholia näihin saakka käsitelleet. Sehän aikaansaa juopumusta. Minä tiedän sangen hyvin, että tämä on asian epämukava puoli. Ravintoaineella, joka kuuluu niin korkeaan arvoluokkaan, jonka kudokset niin helposti vastaanottavat, on omat haittansa ja etunsa. Käyttäkää sitä, mutta älkää käyttäkö sitä väärin!» *)

Tunnettua on, mitenkä hävyttömästi liioiteltuja ovat ne johtopäätelmät, mitä näistä sanoista ovat tehneet sellaiset ihmiset, joille alkoholin käytön kasvamisesta on hyötyä, tai ne, jotka niistä vain hake-

*) Artikkelin on painettu täydellisenä »*Petit Temps*»'issä 4 p. Tammikuuta 1903.

vat puolustusta kohtuuttomuudellensa. Kun Ducleaux koetti saada oluthaarikan ja viinilasin jälleen kunniaan, saatettiin hänen, viini- ja paloviinakauppiaille iloa tuottanutta artikkeliaan katsoa yritykseksi hankkia tieteellinen oikeutus tavanmukaisen viinaryypyn, tai vieläpä itse absintin käyttämiselle. Eipä siis ole kummasteltavaa, että hän Pasteur-opiston johtajan muutamien arkojen myötätuntoisuuslauselmien ohella sai osakseen yhtä lukuisia kuin kiihkeitä vastakirjoituksia.

Näistä vastakirjoituksista on mielestämme selvän, täsmällisin ja yleistajuisin se, jonka tohtori Louis Lapique julkaisi »Petite Republique»'ssä 7 p. Tammikuuta 1903.

Lapique ei kiellä, että alkoholi vähäisenä annoksena saattaa korvata vissin määrän meidän tavallisia ravintoaineitamme. Alkoholin kautta vapautunut lämpö, joka kuumentaa ruumistamme, on hyödyllinen kuten muidenkin ravintoaineiden kautta vapautunut lämpö. Me saatamme lämmittää höyrykonetta yhtä hyvin haloilla kuin hiilillä, petroleumilla tahi alkoholilla, kaikkia näitä aineita voidaan polttaa. Ihmisruumiin koneeseen nähden me nimitämme sitä mitä voidaan polttaa, ravinnoksi. Siis on alkoholi ravinto, koska se voi korvata varsinaisia ravintoaineita.

Mutta pakoittaako meitä se seikka, että alkoholi on ravinto, myöntämään sitä, että se ei ole *myrkky*. Ei suinkaan. Kahden käsitteen, ravinnon ja myrky-

välillä, ei ole mitään vastakohtaisuutta, jos niitä kumpiakin katsellaan sanan laajemmassa merkityksessä. Siinä merkityksessä, jonka me annamme sanalle ravinto, ja jonka Duclaux artikkelissaan tälle sanalle antaa, tulee sen osoittaa kaikkea sitä, mikä tuottaa elimistölle lämpöä. Myrkyksi kutsutaan kaikkea vahingollista. Käykäämmepä takaisin vertauksemme höyrykoneesta. Kun sen konetta voidaan lämmittää haloilla, hiilillä, petroleumilla, niin seuraako siitä, että on samantekevää, käytettäköönpä toista tai toista polttoainetta? Ei. Petroleumilla kustutettu hiili vaikuttaa sen, että koneesta sangen lyhyen ajan kuluttua ei enää ole käytettäväksi. Aivan samoin lämmittää alkoholi elimistöä ja on siis fysiologinen polttoaine. Mutta se vaikuttaa samalla myrkkynä, ja sitäkin vaarallisempänä myrkkynä, kun se aluksi synnyttää uhreissaan hyvinvoinnin tuntemuksia *).

Se mikä tekee vaikeaksi taistelun alkoholismia eli selvemmin sanoen, niinkutsuttua kohtuullista väkijuomien käyttöä vastaan, on se seikka, että alkoholin käyttäjä ensi silmänräpäyksinä tuntee lämpenemistä, jos häntä palelee, virkistymistä, jos hän on väsynyt, henkistä vilkastumista, jos hänen aivonsa ovat uupuneet.

*) Vrt. Wien'in yliopiston professorin, tohtori Max Kasowitz'in kirjoitusta: Ist der Alkohol ein Nahrungsmittel oder ein Gift? (»Onko alkoholi ravintoaine vai myrkkö?») Die Zeit. Wien, d. 7 April 1900. Suomeksi Y. K. Y. julkaisuja III. siv. 16 sd.

Mutta (moninkertaiset kokemukset ovat sen näyttäneet) nuo ovat vain pelkkiä mielikuvitelmia, tai paremmin ohimeneviä oloiloja, joita seuraa sangen pian entistäkin syvempi laskeumistila.

Kun me puhumme alkoholin fysiologisesta vaikutuksesta vain sen verran kuin on välttämätöntä sosiaaliselta katsantokannalta tehtäviä johtopäätelmiämme varten, emme halua koota tähän tulemia Schmiedebergin ja kaikkien niiden teoksista, jotka ovat todistaneet, että alkoholi ei ole mikään virkistävä, vaan päinvastoin lamauttava, huumaava ja tuntoaistin heikkenemistä edistävä aine. *)

Opiumin vaikutuksia muistuttavan aivokeskustojen lamauttamisen ja tuntoaistin heikkenemistä edistävän alkoholihuumauksen kautta voidaan supistaa tahi tukahuttaa kylmän, nälän, janon, tuskan ja väsymyksen piinallisia tunteita.

Niinpä kuullaan usein sanottavan, että alkoholi lämmittää, kun jotakuta palelee. Mutta tämä lämmön tunne on harhaluuloa. Bunge osoittaa sangen hyvin, että mainittu seikka saattaa johtua osaksi kylmyyden tunteen haihtumisesta, osaksi siitä, että aivokeskustojen lamautuminen aiheuttaa jäljessään ihon joustavien suonisäikeiden lamautumista ja sen

*) Schmiedeberg: Grundriss der Arzneimittellehre. 2. Auflage. Leipzig. Vogel, 1888. — Yhteenvedon ja sangen täydellisen bibliografian Kräpelin'in, Smith'in, Bunge'n y. m. uudemmissa julkaisuista tapaamme edellämainitusta Matti Heleniuksen teoksesta: Die Alkoholfrage, alk. sivulta 62.

johdosta suuren verijoukon tunkeutumista ihoon. Lämmön tunne aiheutuu siis siitä, että veri tunkee ihon pinnalle, mutta itse asiassa tulee alkoholia nauttineelle kylmempi, sillä veri, joutuessaan kosketukseen ilman kanssa, menettää lämpöänsä.

Niin'ikään väsymyksen tunteen helpoittaminen on eräs lamautumisen merkki, jota tavallisesti pidetään virkistymisenä. Uskotaan lujasti, että alkoholi antaa väsyneelle voimia, ja että se tekee hänelle työhön jälleen ryhtymisen mahdolliseksi. Mutta väsymyksen tunne on ihmiskoneen hätäventtiili. Tämän tunteen hävittäminen sitä varten, että voitaisiin jatkaa työtä, on samallaista kuin jos koneenkäyttäjän ylenmääräisesti kuumentaisi höyrykattilaansa, välittämättä manometerin merkeistä *).

Ja se mikä koskee fyysillistä, koskee myöskin henkistä ja moraalista järjestystä.

Myöskin näihin nähden näyttelee alkoholi huumausaineen osaa: lyhyttä, fyysillisen kiihoituksen aiheuttamaa hermosäikeiden kiihoitusvaihetta seuraa aivojen lamautuminen; alkoholi lieventää sielullista tuskaa, himmentämällä, nukuttamalla sitä, kuten se nukuttaa kylmän tahin väsymyksen tunteen.

Ei ole myöskään kummasteltavaa, että ihmiset, joilla on huolia, surua, levottomuutta, joutuvat kiusaukseen juoda alkoholia, voidakseen edes hetkiseksi unhoittaa huolensa ja levottomuutensa. Alkoholi

*) Bunge: La question de l'alcoolisme. Bâle, Depot central de la ligue antialcoolique. Sivulta 4 alk.

on suuri turvantuoja kaikille sellaisille sen valtaan antautuville, jotka ovat luopuneet järkevästi ottamasta osaansa vastaan, jotka eivät luota parempaan tulevaisuuteen, heillä kun ei ole kykyä eikä taitoa kunnostaa elämätänsä, vaan heittäytyvät jouvutusjuomista etsimään »omatekoista paratiisia».

Mutta suorastaan tästä syystä täytyy ennen muita olla alkoholin vihollisia niiden, jotka uskovat, että yksin taistelu on työläisluokan vapauttaja, että työläinen, joka vetäytyy syrjään tästä taistelusta, vahingoittaa ei vain itseänsä vaan myös kärsimystovereitaan. Vieläpä olettaen, että alkoholismi yksilöön, perheeseen, rodun tulevaisuuteen nähden ei ole mikään epäterveellinen asianhaara, täytyy sosialistien sittenkin vastustaa alkoholismia, koska se kerran vähentää taistelevan proletariaatin taistelukykyä.

Näitä rivejä kirjoittaessamme emme ajattele yksinomaan parantumattomia juoppoja. Kantaessaan suurimman osan palkkaansa kapakoihin, he täydellisesti eläimellistyvät, tulevat arvottomiksi sosiaalisiksi vahingonaiheuttajiksi. Mutta sellaiset yksilöt ovat poikkeuksia, jotka voimme jättää huomioonottamatta.

Paljon tärkeämpi meidän katsantokannaltamme lähtien on se tarmokkuuden vähentyminen, mikä alkoholijuomain n. k. kohtuullisesta käyttämisestä koituu koko työläisluokalle.

Joka kerran kun työläinen joutuu alkoholin vaikutuksen alaiseksi, hänen käsityskykynsä hidastuu, tietoisuus mielteiden yhteenkuuluvaisuudesta himmenee, hänen tahtonsa heikkenee. Ja kun hän aina tällöin vähemmin selvästi näkee, vähemmin terävästi ajattelee, vähemmin voimakkaasti tahtoo, tuntee hän tavallista vähemmässä määrässä oikeutetun tyytymättömyyden pistintä ja siten vähentää sitä tarmon pääomaa, mikä hänen luokallansa on käytettävänä taistelussa sitä paha vastaan, jonka alla työläisluokka kärsii, sitä riistää vastaan, jonka uhrina työläisluokka kiemuroi.

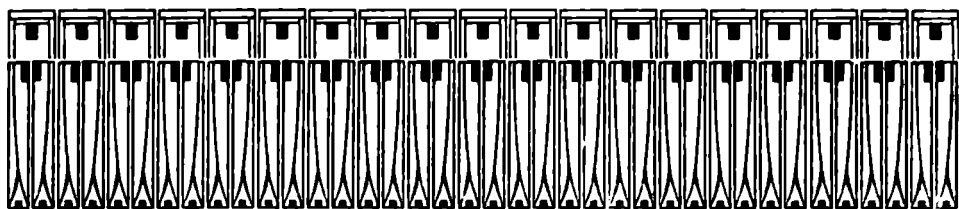
Ehkä väitetään vastaan, että alkoholi toisinaan lisää pelkurien miehuutta, arkojen rohkeutta. Työläinen, jonka on mentävä työnantajansa, johtajansa, päällikkönsä eteen, ottaa muka pari ryyppyä rohkeuttansa lisätäkseen, toinen menee kapakkaan varustautuakseen vaali- tai lakkoaikana mahdollisiin yhteentörmäyksiin santarmien kanssa.

Mutta sosialismi antaisi itsestään sangen surullisen todistuksen, jos se pitäisi tuollaisia keinoja välttämättöminä taistelulle kapitalismia vastaan. Se mitä sosialismi todellakin pitää välttämättömänä tälle taistelulle, jossa käsikähmä enimmältään on tehoton, ei suinkaan ole tarve saada yllytettyjä ja kiihoitettuja taistelijoita, vaan sellaisia, joilla on kylmä pää, vahvat hermot ja selvä tietoisuus niistä vaikeuksista, jotka sosialismilla on voitettavina, ja niistä esteistä, joita sen tielle asettuu.

Taistelu alkoholismia vastaan on sentähden meidän mielestämme (pitäen silmällä niitä fysiologisia perusteita, joita tässä olemme käsitelleet), välttämätön auttaja luokkataistelussa.

Jos proletariaatti tahtoo päästä voittoon, täytyy sen, voittaakseen vihollisensa, myöskin oppia voittamaan itsensä. Sen täytyy ponnistaa kaikkensa ei ainoastaan laajentaakseen poliittisia ja taloudellisia järjestöjensä, vaan myös tehdä näitä järjestönsä kykeneviksi ja päteviksi kaikin voiminsa taistelemaan alkoholiuomien hermostuttavaa, alentavaa ja lamauttavaa vaikutusta vastaan.

III.

Alkoholi yhteiskunnalliselta kannalta katsottua.

»Alkoholi on kansanjoukkojen kirjallisuus»

Taine.

»Maan päällä löytyy lukematon joukko ihmisiä, joiden tuskia uni ei voi tarpeeksi lievittää. Näille ihmisille korvaa viini laulun ja runouden.»

Baudelaire.

Taistelussa alkoholia vastaan on tehokkaiden tuloksien saavuttamiseksi ensinnäkin jyrkästi tehtävä loppu kahdesta pinttyneestä katsantokannasta, jotka kumpikin ovat yhtä ontoja sekä perusteettomia, ja joita liiankin usein on asetettu toistensa vastakohdiksi, nimittäin, että alkoholismi on alkusyynä kaikkeen kurjuuteen, tahi päinvastoin, että kurjuus on alkusyynä alkoholismiin.

On toiselta puolen väärin otaksua, että alkoholin nauttiminen olisi muka ainoana tahi edes pääasiallisenakaan syynä kurjuuteen ja että niinmuodoin yhteiskunnallisen kysymyksen voitaisiin katsoa tulleen sinä päivänä ratkaistuksi, jolloin työväenluokka on oppinut pidättäymään väkijuomista.

Jos nyt teemme sen itsessään mahdottoman otaksunan, että tänään tahi huomenna kaikki työmiehet jossain maassa tahi jonkun teollisuuden haaran alalla luopuisivat alkoholin käyttämisestä, niin saisivat he epäilemättä tällä tempullaan kouraan tuntuvan lisäerän elämänsä ylläpitämiseksi. *Rowntree* ja *Sherwell* arvioivat englantilaisten työmiesten vuosittaisen alkoholinkäytön (olutta, viiniä ja viinaa) ei sen vähemmäksi kuin kahdeksituhanneksi seitsemäksisadaksi miljoonaksi markaksi, enemmän kuin 400 markaksi perhettä kohti. *)

Mutta vaikkakin otaksuisimme, että kaikki joisivat tästälähtien ainoastaan vettä, niin siitä huolimatta jäisi kapitalistinen riistämistapa muuttumatta. Sillä niinkauvan kuin yksityisomaisuuden herruudesta ei tehdä jyrkkää loppua (jota työtä raittius on kylläkin omiansa helpoittamaan), niinkauvan tulevat työvälineiden omistajat yhä edelleenkin riistämään työntekijäin työn tuottaman lisäarvon.

*) Joseph Rowntree and Arthur Sherwell: »The temperance problem and socialreform.» London, Hodderand Stoughton, 1901. Siv. 9—20, 616—617. Katso myöskin Blocher ja Landmannin: »Die Belastung des Arbeiterbudgets durch den Alkoholgenuss.» Basel, Reinhart, 1903.

Toiselta puolen on myöskin yhtä väärin otaksua, että kurjuus olisi ainoana tahi edes pääasiallisena-kaan syynä alkoholin nauttimiseen, ja että niinmuodoin alkoholikysymys ratkaistaisiin kapitalistisen herruuden hävittämällä, ja ettei sitä millään muulla tavalla saataisi ratkaistuksi.

Tällainen katsantokanta on hyvin viekoitteleva varsinkin niille, jotka mielellään koettavat peittää valitsijoittensa etuja, ennakkoluuloja ja paheita kohtaan tuntemansa säälin järkkymättömän teellisen lain kaavulla, mutta sillä on se heikko puoli, että se ei voi kestää mitään vakavaa arvostelua.

Kuinka voidaankaan pitää kiinni sellaisesta väitteestä, että kurjuus, ainoastaan kurjuus synnyttää alkoholismia, väkijuomien käyttämisen, jos kerta näemme, että alkoholismi toisella muodoissa tosin, mutta melkein yhtä suurella, vieläpä usein suuremmallakin voimalla raivoaa porvariston kuin köyhälistön piireissä. *) Jos nyt väkijuomien

*) Vert. Hoppe: »Die Tatsachen über den Alkohol», 3 Aufl. Berlin, Calvary, 1904, Sveitsiläisten kaupunkien tilaston mukaan vuodesta 1892 vuoteen 1898 »tulee kaikista alkoholismia aiheuttamista kuolemantapauksista 40 % korkeampiin säätyluokkiin kuuluvien henkilöiden osaksi, samaan aikaan kuin varsinaiset työmiehet, joiden osalle jää jäljellä olevat 60 %, muodostavat $\frac{4}{5}$ kaupunkien asujamistosta. Jos luemme työväenluokkaan kuuluviksi puutarhurit, pikkukauppiat ja heidän palveluskuntansa sekä posti- ja rautatiepalveluskunnan, niin saamme tämän saman ajanjakson kuluessa tapahtuneista alkoholismia aiheuttamista kuolemantapauksista keskimäärin 348 tapausta työväen ja 98 ylempien säätyluokkien osaksi, joka vastaa likimäärin näiden molempien ryhmien välistä suuruusuhdetta. Ylläolevasta niinmuodoin käy selväksi, että ylempät luokat eivät ole alkoholismia kirouksesta ven vapaammat kuin toisetkaan luokat.»

käyttäminen aiheutuu muustakin kuin kurjuudesta, jos voimme yhtähyvin juoda taipumuksesta, matkimishalusta, joutilaisuudesta ja tottumuksesta, kuinka silloin voidaan toivoakaan, että väkijuomien käyttäminen häviäisi äkkiä aivan itsestään ilman välitöntä raittiusaatteen levittämistä sinä päivänä, jolloin työmiehet vapautuvat kapitalismin vallasta.

Älköön kuitenkaan näitten mielipiteitten kantavuutta käsitettävä väärin. Me kaikista vähimmän tahdomme kieltää niitä hyvinkin läheisiä suhteita, jotka ovat olemassa alkoholismin sekä työ- ja toimeentuloehtojen välillä, mutta ei saa niitä myöskään liioitella.

Jos selitämme huonojen taloudellisten olojen olevan välttämättömänä seurauksena väkijuomien käyttämisestä, niin tältä kannalta katsoen tulisi meidän katsoa alkoholia jonkinlaiseksi välttämättömäksi pahaksi ja selittää väkijuomien käyttämistä ainakin käsityöläisille *fysiologiseksi välttämättömyydeksi*.

Tiedämmehän, että asianlaita ei ole kumminkaan niin. Olkoon työmies kuinka köyhä tahansa, ja olkoot hänen työ- sekä elinehtonsa kuinka epätoivoiset tahansa, hän tekee kieltämättä yhtäkaikki huonon palveluksen itselleen niinpian kuin hän vaan turvautuu alkoholiin vahvistaakseen itseänsä, korvatakseen ravinnon puutteen ja suojellakseen itseänsä kylmältä ja vahingoittavilta sään muutoksilta.

Vaikkapa otaksuisimmekin, että alkoholi olisi

ravintoainetta, joka voisi korvata jossain määrin muita ravintoaineita, olisi tällaiselle työmiehelle kuitenkin hänen menoarvionsa kannalta katsoen aivan selvästi edullisempaa syödä muna tahi pala sokuria kuin tyhjentää viinaryyppy, tahi juoda lasillinen maitoa viinilasin sijasta. Mitä taasen tuohon »juoksevaan leipään», olueeseen tulee, jonka erittäin hyviä ravitsemisominaisuuksia niin monella ihmisellä on tapana ylistää, niin on laskettu, että 5 litraa baierilaista tahi farao-olutta, joka määrä maksaa 1 à 3 markkaa, ei sisällä niin paljon ravintoainetta kuin 10 pennin maksava pieni leipä *). On siis naurettavaa suosittaa alkoholin käyttämistä, olkoon se sitten viinin tahi oluen muodossa, ylistämällä niiden ravitsemiskykyä.

Mitä alhaisempi jonkun työmiehen palkka on, sitä välttämättömämmäksi käy hänelle ravitseva ruoka, voidakseen varjella itseänsä liian vaivaloisen tahi pitkän työn turmiollisilta seurauksilta, ja sitä vähemmän on hänen etujensa mukaista koettaa vahvistaa voimiaan ravinto-arvoltansa niin epäilyllävällä ja hintansa puolesta niin kalliilla aineella kuin alkoholi, oli se sitten missä muodossa tahansa.

Kaukana siitä, että alkoholi olisi säännöllisissä oloissa eläville työmiehille aivan välttämätöntä, tuottaa päinvastoin juuri ehdoton raittius mitä suurimpia etuja niin hyvin terveydellisessä kuin taloudellisessakin suhteessa. Ja ettäehdo tonta raittiutta

*) *Serieux et Mathieu: »L'alcool», Paris, F. Alcan. Siv. 68.*

voidaan menestyksellä saarnata, ja ettei tarvita odottaa kapitalismin herruuden häviämistä melkoisten ennätysten saavuttamiseksi taistelussa alkoholia vastaan, sitä osoittaa loistavasti niiden raittiiden työmiesten esimerkki, joita on kaikkialla maailmassa ja varsinkin Englannissa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa *).

Välittömällä aatteellisella taistelulla alkoholia vastaan voidaan niinmuodoin kylläkin saavuttaa tosituloksia niistä muutoksista vähääkään välittämättä, joita tapahtuu köyhälistön aineellisissa elin-ehdoissa. Mutta lisäämme samalla heti, että emme voi olla samaa mielistä niiden lukumäärältään yhä vähenevien henkilöiden kanssa, jotka asettavat suurimmat toiveensa yksinomaan raittiusaateen levittämisen voimaan. Sillä joskaan väkijuomien käyttämistä ei voida mitenkään katsoa *fysiologiseksi*

*) *Rowntree and Sherwell*: »The temperance problem and social reform». Siv. 5. »Ikävä kyllä, on mahdotonta tarkalleen määrätä täysikasvaneiden ehdottomasti raittiiden henkilöiden lukumäärää Englannissa. Mutta alhaisimmankin arviolaskun mukaan voimme epäilemättä väittää, että niiden yli 15 vuotta vanhojen henkilöiden lukumäärä, jotka eivät juo (*teetotalers* eli todellisesti raittiit) nousee vähintään 3 miljoonaan». *Bungen* mukaan »voidaan niiden lukumäärä, jotka Amerikassa täydellisesti pidättyvät kaikesta väkevien juomien käyttämisestä, arvioida 10, ja Englannissa 5 miljoonaksi.» »La question de l'alcoolisme», Berne, Haller, 1896. Siv. 23. Tarpeetonta on huomauttaa, että nämä arviolaskut ovat jotensakin epävarmoja ja osoittavat ainoastaan likimääräisiä lukuja etenkin kun raittiuslupauksen tekeminen ei ole aina riittävänä takeena siitä, että sen tekijästä on todellakin myös tullut raitis.

välttämättömyydeksi, on se kuitenkin valitettavasti miltei *psykologinen välttämättömyys* tämän maailman lapsipuolille.

Kysyttäköön nyt mikä saa ihmisiä käyttämään alkoholijuomia!

Varmasti useita tottumus, esimerkinvoima, kohteliaisuudesta johtuva velvollisuus tehdä niinkuin muutkin tekevät, vaikeus saada julkisissa laitoksissa muita juomia, laadultaan terveydelle vaarallinen vesi *), häpeä pyytää sitä, mikä ei mitään maksa.

Sitä paitsi tulee ottaa mitä laajimmassa määrässä huomioon tuo vielä niin laajalle levinnyt ennakkoluulo alkoholiin nähden ja muutamien lääkärienkin ankarasti voimassa pitämä usko, että alkoholi on muka erittäinkin väsyttävää ja pitkäaikaista työtä tekeville henkilöille hyödyllistä, jopa aivan välttämätöntäkin.

Mutta pääasiallisin syy väkijuomain käyttämiseen, ainoa, joka täydellisesti riittää selittämään

*) Tohtori *Jean Demoor*, Brüsselin vapaayliopiston professori kirjoittaa meille tästä asiasta: »Useissa maalaiskunnissa ei voida suosittaa veden nauttimista. Ja kun aina ei ole mahdollista saada kahvia tahi teetä ja pienissä pulloissa oleva limonaadi, mitä sen sisältämään veden hyvyys tulee, on useasti hyvinkin epäilyttävää, täytyy sanoa: »Älkää juoko mitään, tahi juokaa olutta, mutta ei millään ehdolla vettä. Terveyshoidon nimessä (tarttuvien tautien, varsinkin lavantaudin) takia katson velvollisuudekseni opettaa työmiehiä ja yleensä kaikkia pelkäämään tarkastamatonta vettä.» Näemme niinmuodoin, että kamalat terveydelliset olosuhteet, jotka muutamissa seuduissa vallitsevat, ovat yhtenä esteenä raitiusliikkeelle.

sekä alkoholismin leviämisen että sen kauhean edistymisen villien kansojen keskuudessa, jotka siihen ovat oppineet, ja sen itsepintaista kestävyyttä raittiusaatetta mitä innokkaimminkin ajettaissa, on epäilemättä huvittelun tarve, tarve saada iloita ja unhoittaa ainakin silmänräpäykseksi elämän kova todellisuus, toisin sanoen hyvinvoinnintuntemisen-halu, toivo saada hankkia itselleen kevyt tai runsas humala, huumata tuskan- ja väsymyksen tunteet, hankkia hetkellinen hyvätunne, joka välittömästi seuraa alkoholin tahi muutamilla kansoilla sitä korvaavien aineiden kuten betelin, haschischin tahi opiumin nauttimista.

Narkootiset, huumaavat aineet eivät synnytä (sanoo Grotjahn), etupäässä maullaan nautintoa, vaan ne vaikuttavat suoraan suurien aivojen kuoreen ja herättävät mielihyvän tunteita, jotka ovat täydellisesti riippumattomia aistimien toiminnasta tahi ulkomaailmasta tulevasta, mielihyvää herättävistä aistimuksista. Senvuoksi on nautinnolla, joka saavutetaan käyttämällä narkootisia aineita, kerrassaan tavattoman suuri asema nautintoelämässä. Ei löydy muuta keinoa hankkia itselleen ulkomaailmasta kotoisin olevista aistimuksista ja aistimien toiminnasta riippumattomia mielihyvän tunteita, joiden voiman ja kestävyuden me vielä päälle päätteeksi voimme määrätä *).

*) Dr *Alfred Grotjahn*: »Der Alkoholismus». Leipzig, Wigand, 1898. Siv. 126—127.

Luonnollista on myöskin, että muuten samanaisten ehtojen vallitessa psykologinen alkoholin tai sen kaltaisten aineitten tarve on sitä voimakkaampi mitä ahtaammaksi elämän yksitoikkoisuus, työolojen puutteellisuus, suruja synnyttävien tilaisuuksien moninaisuus, henkisen ja siveellisen elämän köyhyys rajoittavat toisten korkeampaa lajia olevien nautintojen piirin.

Eläkkeen nauttija, maalaisvirkamies ja pikkukaupungin varusväen upseerit juovat, koska he tuntevat ikävää ja koska heidän elämänsä on toivotoman tyhjä *).

*) »Pages libres», 11 maalisk. 1905, kirjoituksessa: «Alkoholikysymys, pikkukaupunkien virkamiehet», kirjoittaa eräs virkamies: Kahvilat ovat ainoana pelastuksena maaseudun joutilaisuudessa ja ikävyydessä. Minä en luonnollisestikaan puhu niistä, joita maku ajaa niihin; puhun nuoresta virkamiehestä, joka on juuri lopettanut lukunsa ja tekee työtä päästäkseen eteenpäin maailmassa. Hän tulee hyvinkin usein jostain suuresta kaupungista; hän on viettänyt ahkeraa ja levotonta elämää, hän joutuu nyt pesään, jossa klo 10 aikaan illalla ei löydy ketään muuta kaduilla kuin rottia, ilotyttöjä ja aliupseereita; useasti eivät ympäristöseudutkaan tarjoa mitään virkistystä, joko sitten ei voida tehdä minkäänlaisia hauskoja huviretkiä tahi ovat kadut ja tiet huonoja.

Virkaurani alkuaikoina tunsin minä tällaisia tyhjyyden ja synkän ja ahdistavan ikävyyden raskaita tunteita. Ei mikään ole sen eläimellistytävämpää, niin tuskallista, ei mikään voi vaivuttaa ihmistä syvemmälle, syöstä häntä toivottomaan välinpitämättömyyteen ja pakottaa häntä joka päivä nauttimaan yhä useamman lasin olutta ja yhä suuremman annoksen absintia. Sellainen olento on hyvin onnellinen, jos suotuisien asianhaarain aiheuttama sattuma vapauttaa hänet tästä kurjuudesta. Jos kohta kaikki eivät kärsikään haaksirikkoa, niin näkevät he kuitenkin kaikki salakarit silmiensä edessä.»

Ihminen, jota surut ja harmit vaivaavat ja jolta puuttuu siveellistä selkärankaa, myrkyttää itsensä väkijuomilla, koska alkoholi tukahuttaa ja uinuttaa hänen levottoman mielialansa ja tuskansa. Työmies antautuu liiallisesta työstä rasittuneena, huonosti ravittuna, työttömyyden pelon kiusaamana, estetynä kaikista henkisistä nautinnoista ja ilman ihanteita, juoppouteen, koska hänellä ei ole mitään muita huvittelumahdollisuuksia (ainakaan sikäli kuin ne riippuvat kapakoista), tahi koska alkoholi tarjoaa hänelle keinon irtaantua nautitun määrän mukaan joko muutamiksi minuuteiksi tahi muutamiksi tunteiksi niistä tuskallisista tunteista, joita hänessä huonot palkka-työ ja asunto-olot sekä huonot elantoehdot synnyttävät.

Ja tässä tapauksessa esiintyvät siis taloudelliset vaikuttimet väkijuomien käyttämiseen, nimittäin ne suhteet, jotka ovat olemassa ihmisen luonteeseen kuuluvan hyvinvoinnin tarpeen ja sen aseman välillä, jossa työmies on yhteiskunnassa.

Kaiketikin kaikki se, mitä me tähän asti olemme sanoneet, osoittaa, että me emme mitenkään tahdo väittää, että niin monimutkainen ilmiö kuin alkoholismi yksistään tästä ainoasta alkusyystä johtuisi. Mutta eipä silloinkaan, kun otetaan huomioon ilmanala, perinnöllisyys ja tavat, vähene arvossaan myöskään se totuus, että taloudellisilla aloilla on koko suuri, täytyypä meidän suorastaan sanoa, yli muitten

syitten kohoava vaikutus väkijuomien käyttämisen leviämiseen *).

Domela Niewenhuys käytti silminnähtävästi keveitä todistusperusteita kirjoittaessaan parikymmentä vuotta takaperin, että alkoholin väärinkäyttö on seuraus kapitalistisesta yhteiskuntajärjestelmästä ja tulee se häviämään vasta sitten kuin itse järjestelmäkin on hävinnyt **).

Juoppoja, ja oikein suuria, on ollut ennen kapitalisuusherruuden aikakauttakin. Kaiken todennäköisyyden mukaan tulee niitä yhä edelleen olemaan senkin jälkeen, kun kapitalismi on hävinnyt maan päältä. Mutta varmaa on myöskin, että yleiseksi ja kansanomaiseksi tullut, kaikkien kukkaroissa tuntuva, aina väestön alimpiin kerroksiin saakka tunkeutunut väkijuomien käyttö, on kapitalismin seurausilmiö, ja varmaa on, että kapitalismin kehitys vaikuttaa alkoholin tuotantoon, myöntiin ja käyttöön ***).

Viime aikoihin saakka valmistettiin paloviinaa tislamalla sitä viinistä, ja sitä myytiin ainoastaan apteekeissa. Alkoholismi, joka syntyi viinin ja oluen nauttimisesta, pysyi rikkaiden etuoikeutena. Talonpojat, jotka muodostivat suunnattoman suuren

*) Katso ilmanalan ja rodun vaikutuksesta tutkimustamme »Les facteurs économiques de l'alcoolisme» Grande Revue'ssä (1 p. maalisk. 1901).

***) Domela Nicwenhuys: »L'alcoolisme». Paris, Société nouvelle de librairie, 1889. I, siv. 255.

****) Katso enemmän tästä »Pages libres» 11 maalisk. 1905.

osan asukasluvusta, olivat liaksi köyhiä, voidakseen säännöllisesti käyttää väkijuomia. Määrättyinä juhlapäivinä juotiin aivan kohtuuttomasti, niinkuin nytkin vielä tehdään Venäjällä, mutta välioikoina täytyi pakostakin olla kohtuullisia *).

Vasta kapitalismi on tehnyt alkoholin nauttimisen kaikille mahdolliseksi. Se on saanut aikaan vallankumouksen patriarkalisen viinanpolttimo-, viinivalmistus-, ja tislausteollisuuden alalla. Se lähettää maailman markkinoille joka hetki yhä suurenevia määriä huokeahintaisia alkoholijuomia alkaen oluesta, joka ehtii liaksi käydä, ennenkuin se vie-dään ulkomaille, ja viinistä, jota usein vedellä tahi sokerilisäyksellä väärennetään, aina perunoista valmistettuun melassipaloviinaan saakka **).

Samaten on kapitalismi juuri se, joka hankkiakseen tälle liikatuotannolle menekkiä, pyrkii tekemään juomien myyntimahdollisuudet moninkertaisiksi joko sitten perustamalla »alkoholipalitseja», joiden petollinen loisto muodostaa ainoan salongin kansalle, tahi antamalla aihetta lukuisille porvari-, työmies-, tahi pikkueläjäkerroksille perustaa kapakoita elämän ylläpitämiseksi tahi sivutulojen hankkimiseksi.

*) Matti Helenius: »Die Alkoholfrage». Siv. 16.

***) Alkoholiteollisuuden kehityksestä 19 vuosisadalla on hyvin täydellinen tilasto Hoppen teoksessa: »Die Tatsachen über den Alkohol». 3 painos, Berlin. 1904. Pykälät 1—25.

Sellaisia ovat esim. ne »johtomiehet», jotka työnantajiansa boikotteeraamina eivät löydä muuta keinoa henkensä ylläpitämiseksi kuin ruveta oluen ja viinaryyppyjen myöjiksi; ne esikaupunkien asukkaat, joista kaupungin väkiluvun alituisesta kasvamisesta aiheutuvan vuokrahintojen kohoamisen vuoksi tulee kauppiaita tarkoituksella pyöristää tulo- ja menoarvioitaan; ja lopuksi ne lukemattomat työmiehet meidän »mustassa maassamme», joiden täytyy, saadakseen luvan asua olutpanimoiden rakennuksissa, ripustaa ovelle ilmoituskyltti ja myös-kennellä talon isännän tavaroita *).

*) Kapitalismin aiheuttamasta myymälöiden lukumäärän kasvamisesta katso E. Vandervelden kirjaa: »L'alcoolisme et les conditions du travail en Belgique, VII:e Congrès international contre l'abus des boissons alcooliques» (Paris 1899). I nid. Siv. 328. Tässä viitattakoon etenkin siihen, mitä meille H . . . , kansanedustaja Monsista kirjoittaa:

»Useimmat Borinagen (vuorikaivosseutu Monsin länsipuolella), oluenpanijat ovat samalla kertaa myöskin väkijuomakauppiaita ja enentääkseen viinamyymälöiden lukumäärää menettelevät he hyvin omituisesti:

1. He koettavat kaikin voimin päästä lukuisten talojen omistajiksi. Näitä taloja he sitten vuokraavat huokeasta hinnasta kapakoitsijoille, jotka ovat suurimmaksi osaksi työmiehiä, sillä ehdolla, että nämät ottavat tehtäväkseen myydä heidän likööriänsä ja oluttansa. He antavat myöskin usein luottoa vuokralaisilleen saadakseen senkautta nämät velkojina käytettäväkseen. Jos ravintoloitsija ei myö tarpeeksi paljon tahi jos hän hankkii tavaransa muilta kauppiailta, ajetaan hänet pellolle talosta. Useimmissa tapauksissa on panimonomistaja ja väkijuomien tukkukauppias myöskin ravintolan sisustuksen omistaja, joten ravintoloitsija ei voi sanoa omakseen pienintäkään pantiksi kelpaavaa esinettä, ja sen vuoksi toisten velkojien on työlästä löytää hänen luotaan mitään pantattavaa. Tällainen tila miellyttää myöskin kapakoitsi-

Ja vihdoin edistää kapitalismi alkoholin kuluksen kasvamista sen kautta, että se pidentää työaikaa yli kaiken mitan ja määrän, ahdistaa työväenperheet kaupunkien ahtaisiin köyhäin kortteleihin ja pakoittaa köyhälistön tahi ainakin suurimman

joita ja pakoittaa heitä pysymään hyvissä väleissä panimonomistajan kanssa.

2. Jos panimonomistaja ei ole talonomistaja, vuokraa hän jo mainituilla ehdoilla taloja, joiden päävuokraaja hän siis itse on.

3. Mutta mennäänpä pitemmällekin asettamalla sopimuksiin nimenomaan useasti hyvinkin melkoisia rankaisuehtoja, jotta voitaisiin olla vakuutettuja siitä, että olutta ja väkijuomia ainoastaan heiltä voidaan ottaa. Myöskin pidättää panimonomistaja itselleen oikeuden saada joko itse tahi asiamiehensä kautta tehdä tarkastuksia kapakoitsijan kelloreissa ollakseen vakuutettu siitä, ett'ei niissä löydy muilta kauppiailta tilattuja tavaroita.

4. Käytännössä on myöskin eräs toinen järjestelmä: myydään maa kokonaan ja kiinnitetään osaan sen hinnasta tahi koko kauppasummaan se velvollisuus että myydylle paikalle on rakennettava alkoholijuomien myyntipaikka ja että määrätyn ajan kuluessa on olut ja väkijuomat tilattava ainoastaan maanmyyjältä tahi joltain toiselta henkilöltä, joka on panimonomistaja ja väkijuomien kauppias.

Vielä parempi on tilanomistajalle, joka tahtoo tehdä rakennuksia, lainata määrätty summa edellämainituilla ehdoilla.

»Tied House System'in» (olutpanimojen ja suur-kapakoitsijoiden alkuunpanosta syntyvät väkijuomakaupat) kauheasta vaikutuksesta sellaisena kuin se ilmenee Englannissa ja olueseen nähden Skandinavian maissa, katso Rowntree and Sherwell: »The temperance problem», siv. 539, sekä »Public Central of the Liquor traffic» London 1903. Siv. 123.

Kun lakimääräyksillä yritetään välittömästi tahi välillisesti rajoittaa väkijuomamyymälöiden lukumäärää, tapahtuu liiankin usein, että niitten luku tosin vähenee, mutta koko suurenee. Vertaa Rowntree ja Sherwell: »The temperance problem», Siv. 80.

osan köyhälistöä yhtä epävarmoinhin kuin luonnottomiinkin elinehtoihin.

Jos pidetään kiinni yleisistä piirteistä, eikä ryhdytä esittämään erikoistutkimuksien tuloksia, niin ei tarvita lisätä mitään niihin klassillisiin kohtiin, jotka Friedrich Engels v. 1845 ilmestyneessä kirjassaan työtätekevien luokkien asemasta Englannissa kirjoitti:

»Kaikki viekotukset, kaikki mahdolliset kiusaukset yhtyvät saadakseen työmiehiä juoppouden tielle. Paloviina on heidän melkein ainoa ilonlähteensä, ja kaikilla tavoin koetetaan sitä pitää aina heidän lähistössään. Työmies saapuu kotiinsa väsyneenä ja nääntyneenä; hän tapaa asunnon, joka on vailla kaikkea kodikkuutta, kostean, synkän ja likaisen; hän kaipaa välttämättömästi jotakin huvitusta, hänen täytyy saada *jotain*, joka tekee hänelle työn vaivannäön arvoiseksi ja seuraavan synkän työpäivän ajatuksen siedettäväksi, hänen kiihoittunut, alakuloinen mielialansa ja vastenmielisyyden tunteensa, joka on luonnollinen seuraus jo yksistään hänen sairaloisesta tilastaan, nimittäin huonosta ruuansulatuksesta, ärtyy hänen ajatellessaan tilaansa yleensä, olemassaolonsa epävarmuutta, kaikista mahdollisista sattumista riippuvaa asemaansa ja voimattomuuttaan saada itse jotakin aikaan sen varmentamiseksi, kerrassaan sietämättömäksi; hänen huonon ilman ja ruuan heikontama ruumiinsa vaatii väkisinkin jotakin ulkoapäin tulevaa kiihoi-

tusta, hänen seurantarpeensa saattaa tulla tyydytetyksi ainoastaan ravintolassa, hänellähän ei ole mitään muuta paikkaa, jossa hän voisi tavata ystäviänsä — ja pitäisikö työmiehen asiain näin ollen olla tuntematta suurinta viekotusta juoppouteen, kyetä vastustamaan juoppouden pauloja? Päinvastoin on moraalinen ja fyysillinen välttämättömyys, että hyvin suuri joukko työmiehiä tällaisissa oloissa vaipuu pakostakin juoppouteen.

Tiedämme vallan hyvin ja olemme sen jo sanoneetkin, että työmiehet juodessaan väkijuomia toivoen lievittävänsä kärsimyksiään tekevät ne vain entistä sietämättömämmiksi.

Mutta tiedämme myöskin, että suurin osa heistä uskoo päinvastaista, ja että alkoholi itsekin pitää heitä erehdyksen kahleissa tarjoamalla heille silmänräpäykseksi lohdutusta. Vaikka yleensä myönnämmekin, että tehokas raittiusaatteen ajaminen tulisi aukaisemaan heidän silmänsä, ei se kuitenkaan voisi tehdä loppua alkoholihuumauksen viehätysvoimasta, eikä hävittää maailmasta väsyneille ja kärsineille niin luonnollista ominaisuutta koettaa keinotekoisesti hankkia itselleen onnen, joka säännöllisessä elämässä on heiltä kielletty.

Raittiustyön menestys riippuu siis suurella määrällä siitä, pääseekö köyhälistö osalliseksi onnellisemmasta elämästä.

Varmaa on, ett'ei alkoholi ole tai ei ainoastaan ole kuten Wurn ja hänen hengenheimolaisensa sa-

novat, asunto- ja palkkakysymys, mutta varmaa on myöskin, että asunto-olojen parantamisella ja palkkojen koroittamisella on tärkeä osansa alkoholikysymyksen ratkaisussa.

Sen vuoksi täytyy raittiustyössä välittömän ja välillisen toiminnan molemminpuolisesti tukea toinen toistansa, eikä suinkaan pyrkiä erilleen toisistaan.

Väkijuomien käyttämistä vastaan taistelemalla työskennellään palkkojen koroittamisen hyväksi, sillä sen kautta lisätään työväenluokan apukeinoja ja tarmoa; palkkojen koroittamisen hyväksi taistelemalla työskennellään alkoholin käyttämisen vähentämiseksi, sillä sen kautta pyritään ainakin osaksi hävittämään niitä vaikuttimia, jotka pakoittavat työmiehiä nauttimaan alkoholia.

Porvaristo yrittelijänä tahi ihmisystävänä pitää kuitenkin mielellään kiinni vain ensimmäisestä näistä kahdesta ajatuksesta, vaikka se tosin antaa sillekin meidän käsityksestämme hyvin poikkeavan merkityksen, mutta hylkää toisen näistä ajatuksista, ja meneepä lisäksi niinkin pitkälle, että se väittää palkkojen koroittamisesta olevan pikemmin seurauksena väkijuomien käytön enenemisen kuin vähenemisen.

Kuinka usein esim. olemmekaan kuulleet sanottavan, että jos koroitettaisiin palkkoja välittömästi, tahi välillisesti, työaikaa lyhentämällä, niin työmiehet eivät tietäisi mitä he tekisivät rahoillaan ja ajallaan; he kiiruhtaisivat sentähden juomaan vieläkin enemmän alkoholia.

Tämän mielipiteen tukemiseksi viitataan joukkoon tosiasioita, jotka ainakin ensikatsannolta osaksi näyttävät vahvistavan sen todeksi.

Että palkkojen koroittaminen ei ole omiansa vähentämään väkijuomien käyttöä, sitä todistaa sekin seikka, niin sanotaan, että työmiehet, jotka työpulien aikana ovat jotensakin raittiita, eivät koskaan juo niin paljon kuin hyvän toimeentulon aikana. Jos palkat nousevat, kohoaa myöskin alkoholin käyttö, jos ne laskevat, vähenee suhteellisesti myöskin alkoholin käyttö.

Toiselta puolen eivät tahi eivät ainakaan aina huonopalkkaisimmat ja huonoimmin ravitut työmiehet käytä itse asiassa kaikkein enimmän alkoholia. Niinpä esim. ansaitsevat maatyömiehet yleensä vähemmän ja juovat myöskin vähemmän kuin kaupunkien työmiehet. Tehtaan naiset, joiden palkkaolot ovat melkein aina kurjat, juovat vähemmän kuin heidän parempipalkkaiset miestoverinsa. Japanilaiset ovat alhaisemmasta palkastaan huolimatta raittiimpia kuin eurooppalaiset. Suuren Venäjän nälkäinen maatyököyhälistö ja tehtaantöväki Donetzin varrella, jotka asuvat mitä kauheimmissa luolissa ja raatavat 14 à 15 tuntia päivässä, juovat tosin muutamina päivinä paljon, mutta keskimäärin myrkyttävät he alkoholilla paljoa vähemmän itseänsä, kuin Normandian talonpojat ja Pas-de-Calais'n kivihiilikaivoksien hyväpalkkaiset työmiehet.

Samaten on Belgian flamilaisissa maakunnissa, joissa Bertillon'in mukaan on yhteen paikkaan kootuna kaikki yhteiskunnallinen kurjuus, alkoholin ja erittäinkin viinaryyppyjen käyttö paljoa vähäisempi kuin rikkaissa vallonilaisissa teollisuusseuduissa.

Kuinka voidaan siis väittää, että, jos palkkojen riittämättömyys kaikkine paheineen, jotka siitä ovat seurauksena, on yhtenä ensimmäisistä vaikuttimista väkijuomien käyttöön, niiden koroittaminen aikaansaisi tämän paheen vähenemisen?

Voidaksemme arvostella näitä väitöksiä, joiden osaksi totuuden kanssa yhtäpitävää sisältöä me emme suinkaan tahdo kieltää, tarkastamme me ensiksikin pitääkö paikkansa se mielipide, että väkijuomien käyttö nousee ja laskee alituisesti palkkojen mukaan.

Tosiasia on, että liikepulavuodet esim. 1848 ja 1886 olivat kaikissa teollisuusmaissa huomattavat siitä, että alkoholin käyttö silloin väheni, ja että hyvän toimeentulon vuosina, kuten esim. saksalaisranskalaisen sodan jälkeen tahi myöhemmin vuosina 1899—1900 alkoholinkäyttö eneni suuremmassa tahi vähemmässä määrässä *).

Työstä ja alkoholista Free-Trade-Hall'issa Manchesterissä 31 päivänä lokakuuta 1904 pitämässään

*) Katso mitä vuosiin 1899—1900 tulee tauluja 1, 3, 4 a. 5 a, 7 a, Hugo Hoppen kirjan: »Die Tatsachen über den Alkohol» (Berlin. Calvary. 1904, Siv. 460). lisäyksessä.

puheessaan esitti John Burns taulun, joka kuvasi muutoksia kansan tilassa vuosien 1888—1903 kuluessa. Tämä taulu osoittaa enemmän tai vähemmän selvän rinnakkaissuhteen vallitsevan palkkojen vaihtelun ja oluen tai viinan käytön välillä.

Esitämme hänen mukaansa seuraavan taulun:

Vuosi	Palkat, vuonna 1900 merkityt 100:lla	Työttöm. lukum.	Väkijuomien kulutus		Juopum. tapauksia kutakin 100 asu- kasta kohti.
		100 am- mattiyh- distykse- läisestä oli täydel. työssä	Olutta gallonia*) henkeä kohti	Väkijuom. gallonia henkeä kohti	
1888	84,72	95,1	27,81	0,93	5,91
1889	87,51	97,9	28,88	0,96	6,13
1890	90,26	97,9	30,00	1,02	6,60
1891	91,54	96,5	30,16	1,04	6,44
1892	90,06	93,7	29,75	1,03	5,91
1893	90,13	92,5	29,55	0,98	5,68
1894	89,49	93,6	29,41	0,97	5,94
1895	89,11	94,2	29,58	1,00	5,56
1896	89,92	96,6	30,79	1,01	6,08
1897	90,80	96,5	31,29	1,02	6,20
1898	93,20	97,0	31,76	1,03	6,42
1899	95,37	97,6	32,53	1,09	6,72
1900	100,00	97,1	31,56	1,12	6,33
1901	99,07	96,2	30,77	1,09	6,45
1902	97,78	95,6	30,24	1,05	6,36
1903	97,20	94,9	29,69	0,99	

Burns liittää ylläolevien numeroiden selitykseksi seuraavia mietteitä.

*) Yksi galloni = 4,54346 litraa.

»Se tosiasia, että väkijuomien kulutus keski- ja yläluokkien perheissä on 2 ¹/₂ kertaa suurempi kuin työväen luokkien perheissä, jos kohta seuraukset näistä menoista siellä toisista syistä ovat vähemmän silmiinpistävät, iskee suuren aukon teoriaan, joka dogmaattisesti väittää, että syynä väkijuomien käyttöön on kurjuus.

Mutta painavin vastaus, jonka voimme tälle teorialle antaa, on se tilaston vahvistama tosiasia, että palkkojen noustessa enenevät tuomiot julkisesta juopuneena esiintymisestä, mielisairasten lukumäärä kohoaa ja samoin alkoholin nauttimisesta johtuvat rikokset lisääntyvät. Toiselta puolen huomataan, että maalaispaikkakunnilla, joissa palkat ovat alhaiset, julkinen juoppous on harvinaisempaa ja juomisesta johtuvia mielenhäiriötapauksia esiintyy ainoastaan poikkeustapauksissa. Tämän mielihyvänsä ja näiden numeroiden tukemiseksi lausuu »Prison comissioners report» (katso 16 judicial statistics 1899):» Suuri hyvän toimeen tulon vuosi 1899 oli myöskin suuri kohtuuttomuuden vuosi.

Juopumustapausten luvun ollessa paljoo pienemmän, 10,000 tapausta vuonna 1899, kuin edellisinä hyvän toimeentulon aikoina kuten 1890 ja 1884, oli vuosi 1875, meidän paras toimeentulovuotemme samalla myöskin huomattavin mitä suurimmista alkoholin aiheuttamista vallattomuuksista.»

Olemme alleviivanneet nämät viimeiset sanat, koska ne auttavat meitä ymmärtämään mikä siinä

teoriassa on väärää, jonka Burns melkein sellaise-
naan näyttää hyväksyvän.

Jos kohta työmiehet todellakin aina kuin heillä
on rahaa taskussa, tuntevat jotensakin luonnollista
halua tuhata enemmän alkoholiin, on kuitenkin
lakannut ja lakkaa yhä enemmän ja enemmän paik-
kaansa pitämästä se, että alkoholinkäyttö aina nou-
see tahi laskee suhteellisesti palkkojen kohoamisen
ja laskemisen mukaan.

Sen osoittaa selvästi Belgia.

Vuodet 1893—1903 olivat Belgian teollisuu-
delle huomattavia hyvinvoinnin vuosia. Palkoissa
tapahtui etenkin vuosina 1899 ja 1900 melkoinen
kohoaminen. Siitä huolimatta on alkoholin kulutus
pysynyt jotensakin entisellään. Pikemmin oli se
vähenemässä, kuten voi huomata seuraavasta tau-
lusta, jossa olemme asettaneet vastatusten hiilikai-
vostyömiesten palkat ja hallituksen laatimat palo-
viinan kulutusta esittävät numerot seuraavalla
sivuulla:

Esitämme kuitenkin 3 tosiseikkaa, jotka tuntu-
vassa määrässä vähentävät näiden numeroiden mer-
kitystä.

1. Petollinen alkoholinvalmistus näyttää vuo-
den 1896 verojen korotuksen ja erittäinkin sen vah-
vistamisen jälkeen 18/2 1903 kohottaneen hehto-
litranshinnan 150 frangiin.

2. Alkoholin kallistuminen saattoi jossain mää-
rin tehdä palkkojen korotuksen vaikutuksen tehot-
tomaksi.

Vuosi	Hiilikai- vostyö- miesten *) palkat	Kulutus kutakin asukasta kohti litroissa *)	
1893	3,74	10,04	} 10,01
1894	3,85	9,98	
1895	3,85	10,62	} 9,76 verojen korotus
1896	3,97	9,15	
1897	4,30	9,51	
1898	4,62	8,60	
1899	5,28	8,55	} 8,98
1900	6,41	9,37	
1901	5,53	9,91	
1902	5,06	8,45	
1903	5,04	5,37	Verojen korotus

3. Oluen kulutus on noussut, samalla kuin palo-
viinan kulutus on vähentynyt: 182 litrasta vuotta
ja henkeä kohti 4 1/2 %:n alkoholijuomaa vuonna
1893 on se kohonnut 219 litraan vuonna 1900.

Mutta vaikkakin täytyy myöntää, että puhtaan
alkoholin kulutus vuosina 1893—1903 ei ole laskeu-
tunut, kuten helposti saattaisi uskoa virallisten nu-

*) Marsille: »Rapport présenté au Congrès national des mineurs à Charleroi des 11 et 12 dec. 1904». Cuesmes, Imprimerie cooperative, 1905. Siv. 34.

**) Edustajakamarin asiapaperit, istunto 1903/04 »Budget des recettes et des dépenses pour l'année 1904.» Brüssel 1904. Siv. 55. Tässä esitetty vuotta 1903 koskeva laskelma on tehty ennen niitten tietojen saamista, joita rahaasianministeri Smet de Nayer kirjeessään 7 p. kesäk. 1905 antoi meille: »Alkoholin kulutus voidaan vuonna 1903 ja 1904 laskea 5,37 l. (1903) ja 5,94 l. (1904) kutakin asukasta kohti. Minun tarvinnee tuskin lisätä, että vuoden 1903 laskelmassa on suuria virheitä, koska sinä vuonna on tapahtunut suuri vähennys juomatavarain varastossa.»

meroiden mukaan, pitää kuitenkin yhtä varmasti myöskin paikkansa se, että kulutus ei ole noussut ollenkaan tahi ei ainakaan kovin suuressa määrässä noina suotuisina poikkeusvuosina 1899 ja 1900. Siitä voimme päättää, että palkkojen kohoamisesta ei ole aina seurauksena vastaava kohoaminen alkoholinkulutuksessa.

Vaikka on totta kylläkin, että vähemmän kehittyneet työmiehet äkkinäisen tahi ohitsemenevän palkankoroituksen tapahtuessa käyttävät liiankin usein lisätulonsa enennettyyn alkoholinnautintoon, näyttää myöskin toiselta puolen siltä, että jokainen normal ja kestävä elinehtojen parannus (muitten asiaan vaikuttavien syitten pysyessä samoina) johtaa väkijuomien käyttämisen vähenemiseen.

Mutta, sanotaan ehkä, mitenkä on selitettävissä se kieltämätöin tosiasia, että Flanderissa ja yleensä maanviljelystä harjottavissa maakunnissa on väkijuomien kulutus keskimäärin pienempi kuin teollisuuspaikkakunnilla kuten vallonilaisissa maakunnissa.

Ensinnäkin hyvinkin ehkä senvuoksi, että flanderilainen olut on alkoholipitoisempaa kuin vallonilainen. Toiseksi ja varmasti etenkin sen vuoksi, että Franderissa on paljoa vaikeampi tyydyttää väkijuomatarvetta olkoon se kuinka suuri tahansa, kuin kaupungeissa tahi suurissa tehdasseuduissa: kapakkoja on harvemmassa, ja palkat ovat alhaisemmat.

Kun ei ole rahaa, ei ole myöskään alkoholia. Kuten nälkäisimmät eivät muodosta leipurien parasta ostajapiiriä, eivät myöskään enimmät alkoholia janoavat ole kapakoitsijoiden parhaita ostajia.

On niinmuodoin tavattavissa kaksi alkoholinkäyttöä minimiä työväen keskuudessa. Toisiin, köyhimpään paikkakuntain ja kurjimpiin köyhälistökerrokseen kuuluviin työmiehiin vaikuttavat alhaisimmat palkat automatisten ohjasten tavoin, koska rahaa puuttuu. Toisiin taasen, nim. hyvin kukoistavilla paikkakunnilla asuviin, köyhälistön korkeimpiin kerrokseen kuuluviin työmiehiin vaikuttaa jo mainittu seikka niin, että alkoholin tarve tahi paremmin halu alkoholiin, ja niinmuodoin myöskin alkoholinkäyttö tulee rajoitetuksi, parempien elin- ehtojen mukana kun esiintyy muita hillitsevästi vaikuttavia voimia kuten siveellisyys ja sivistys *).

Korkeimman ja alhaisimman minimin välillä on kuitenkin periaatteellinen eroitus: korkeammassa asemassa oleva työväki juo sitä vähemmän mitä enemmän hänen tilansa paranee, kun taasen kurjimmassa tilassa oleva työväestö juo sitä enemmän mitä enemmän varat alkoholin hankkimiseksi kasvavat.

Tämän vahvasti oikeaksi läntisen Flanderin kuvernööri yhtä oppineella kuin runsaalla todistus-

*) Katso tässä suhteessa tutkimustamme alkoholismista ja työsuhteista Belgiassa »Compte rendu du VII e Congrès international contre l'abus des boissons alcooliques»ssa. Paris 1900, I nid. siv. 324.

aineistolla varustetulla lausunnollaan belgialaisessa maaoloja koskevassa mietinnössä v. 1886.

»Maalaistyöväestö on vähemmän taipuvainen kohtuuttomuuteen, kuin kaupunkilaistyöväki, mutta löytyy muutamia paikkakuntia, pääasiallisesti Polder *) piirissä, joissa vuokraajat käyttävät kohtuuttomasti väkijuomia, ja siten laiminlyövät vuokratilojensa hoidon. Huomautamme vielä, että harvoin tapaa maalla naisia, jotka antautuvat juoppouteen ja yleensä tapaa juopottelua ainoastaan pyhä- ja juhlapäivinä.»

Mutta, lisäsi kuvernööri vastaukseksi kysymykseen, onko palkoilla mitään vaikutusta yleiseen kohtuuttomuuteen nähden, aivan päinvastoin kuin kaupungeissa vastaa maalla palkkojen kohoomista melkein aina suhteellinen eneneminen alkoholinkulutuksessa.

On esim. jotensakin tunnettu tosiasia, että maalaistyömiehet pysyvät verrattain raittina koko vuoden ajan pyhä- ja juhlapäiviä lukuunottamatta, mutta antautuvat elonkorjuun aikana, jolloin he saavat suurempia palkkoja, hirvittäväan juoppouteen.

Pari vuotta sitten kysyimme eräältä päivätyöläiseltä Coudrozesta **) kuinka monta ryyppyä hän otti päivässä.

*) Polderiksi kutsutaan niitä pitkin rantoja olevia maa-kaistaleita, joita valloitetaan mereltä vähitellen patoamalla.

**) Coudrozeksi kutsutaan maanviljelysseutua, joka sijaitsee Meusen itä- ja länsipuolella Lüttichin ja Namurin maakunnissa.

Ja mies vastasi vieläpä ylpeydellä: »Viime suvena elonkorjuun aikana otin joka päivä 60 ryyppyä.» Sitten lisäsi hän: »Jos puoletkaan niistä olisi annettu jollekin hevoselle, olisi eläin paikalla heittänyt henkensä.»

Mutta kuinkas teidän on käynyt? »Minä tunsin voivani niin hyvin, että seuraavana päivänä otin päivällistä syödessäni ennen ruokaa jo 30 uutta ryyppyä. Mutta uskallanpa väittää, että sen vatsa, joka sillä tavoin kykenee juomaan, ei olekkaan silkkipaperista.»

Tätä miestä ei voi maalaisväestön mielipiteen mukaan nimittää juopoksi. Hän ei välistä ota viiteen päivään ainoatakaan ryyppyä, koska hänellä ei ole rahaa millä ostaa.

Kuvitelkaamme nyt mielessämme, että tämä sama mies, kuten suuri joukko hänen tovereitansakin, vaeltaa kaupunkiin, tekee jossain teollisuuskeskuksessa työtä, hänestä tulee muurari, hiilikai-vostyömies, kivenhakkaaja, rauta työmies, lyhyesti: hän saa paljoa korkeamman palkan paljoa kovemasta ja epäterveellisemmästä työstä. Hänen alkoholikulutuksensa kasvaa. Suurin alkoholikäyttö on huomattavissa paljon enemmän keskimäisissä kuin alimmissa työväen kerroksissa.

Tullaksemme vakuutetuiksi siitä, riittää kun tarkastamme jonkun määrän työväen menoarvioita*)

*) Katso esim. Grotjahnin 79 työmiehen kulunkiarviota: »Alkoholismi», 245, siv. 260.

tahi, jos pidämme parempana tutkia joukkohavain-
toja, kun vertaamme toisiinsa pääteollisuusmaita
kahdelta näkökannalta, palkkojen ja alkoholikulu-
tuksen kannalta.

	Palkkaa kes- kim. yhtä työl.-perh. *) kohti	100 asteinen alkoholin kulutus vuodessa henkeä kohti **)			
		Olutta	Viiniä tahi ziideriä	Palo- viinaa	Yhteensä
		frangia	litraa	litraa	litraa
Yhdysvallat ..	3,920	2,74	0,20	2,74	5'68
Englanti	2,599	7,20	0,23	2,54	9,97
Ranska	2,323	1,26	15,39	4,60	21,25
Belgia	1,796	9,86	0,53	4,80	15,17
Saksa	1,411	5,63	0,73	4,40	10,76
Venäjä	?	0,18	0,43	2,44	3,05

Näillä numeroilla on kylläkin ainoastaan liki-
määräinen arvo. Mutta siitä huolimatta on varmaa,
että alkoholinkulutuksen minimi ovat tavattavissa
toiselta puolen kahdesta maasta, joissa on korkeim-
mat palkat, Englannista ja Yhdysvalloista, ja toi-
selta puolen Venäjältä, jossa tehdasköyhälistön ja
maalaisköyhälistön asema on kieltämättä huonompi,
kuin saksalaisella, belgialaisella ja ranskalaisella
köyhälistöllä.

*) Grotjahn: »Der Alkoholismus», siv. 291.

**) Hoppe: »Die Tatsachen über den Alkohol», siv. 478.
Tämän taulun numerot koskevat vuosia 1896—1900. Paljon
uusia numeroita, jotka kuitenkin eivät ollenkaan muuta
Hoppen taulussa esitettyjen tutkimuksien tuloksia, ta-
paamme Board of Trade parlamenttikertomuksessa »Alco-
holic Beverages», London 1904.

Mutta, niinkuin helposti voi edeltäkäsinkin arvata, nämät minimiit esiintyvät hyvin erilaisessa muodossa. Venäjä on juuri se maa, jossa keskimäärin juodaan vähemmän, mutta jossa kuitenkin juoppous on enemmän levinnyt. Tämän seikan esitti Ossipoff 7:ssä kansainvälisessä alkoholin väärinkäytön vastustamiseksi pidetyssä kongressissa seuraavilla sanoilla:

» ranskalaiset ja yleensä eurolalaiset nauttivat joka päivä väkijuomia, kun taasen Venäjän kansalla ei ole tätä tapaa. Venäläinen ei juo viinämäärää, jonka hän vuosittain tulee kuluttaneeksi, 365 eri kerralla, vaan 15 tahi 20 tahi useammalla kerralla, joka merkitsee jo useampaa kuin 1 1/2 pulloa kutakin kertaa kohti. Eurolalainen juo siis yleensä paljon, mutta hän on harvoin humalassa, venäläinen sitävastoin juo yleensä harvoin, mutta kun hän juo, on hän melkein aina juovuksissa» *).

Venäjällä tapamme siis uudelleen saman tyypillisen köyhän väestön keskuudessa esiintyvän alkoholin kulutusmuodon, jonka jo tulimme huomaamaan maalaistyöväestön piirissä. Ihmiset tekevät välttämättömyydestä jonkinlaisen hyveen, he juovat vähän, koska heiltä puuttuu varoja, mutta niille, joilla on rahaa, muodostuu alkoholinhimo mielettömäksi alkoholinauttimisvimmaksi.

2) Ossipoff: »Welche Fragen Knüpfen sich an Alkoholismus». VII:e Congrès international contre l'abus des boissons alcooliques, Paris 1899. Sivut 10 ja 11.

Sitävastoin ovat verrattain pieni alkoholin-käyttö ja kieltämätön edistys raittiusliikkeen alalla Englannissa ja etenkin Yhdysvalloissa pääasiallisesti selitettävissä siten, että työväen luokalla on siellä paremmat elinehdot ja mahdollisuus hankkia itselleen jalompia ja terveellisempiä nautintoja.

Voimme tässä myöskin käyttää tunnettuja sanoja vaikka käännettyssä järjestyksessä, nim. että pieni varallisuus vie alkoholismiin, mutta suurempi varallisuus johtaa siitä pois.

Koroittakaa sivistymättömien, tietämättömien ja itse orjanelämän turmelemien työmiesten palkkoja ja vähentäkää heidän työtuntejansa niin, he tulevat ehkä kokonaan tai ainakin osittain enemmän myrkyttämään itsensä alkoholilla.

Mutta jos nämät palkankoroitukset, nämät työajanlyhennykset ovat itsetietoisien, järjestyneen ja kasvatuksen kautta varojensa ja joutoaikansa hyödylliseen käyttämiseen valmistetun köyhälistön ammattikunnallisia tahi valtiollisia voittoja, silloin ei ole epäiltävää, että nämät uudistukset sen sijaan, että ne enentäisivät väkijuomain kulutusta, valmistavat sille ankaroita tappioita *).

*) Voitaisiin ehkä uusien työväenmenoarvioiden tutkimuksen mukaan väittää, että jokaisen perheen menot alkoholijuomiin ovat sitä suuremmat mitä suuremmat perheen palkat ovat. Katso etenkin Blocher ja Landmannin: »Die Belastung des Arbeiterbudgets durch den Alkoholgenuss», Basel 1903; ja Wlassakin: »Der Alkohol im Arbeiterhaushalt» aikakauskirjassa »Der Abstinents», 1 p. kesäk. 1905. Mutta huomattavaa on, että nämät menot koskevat kaikenlaatuisia

Sen on esim. sveitsiläinen tehtailija Blocher 10 vuotta ennen täysikasvuisten työtä järjestävän liittokuntalain ilmestymistä Baselissa pitämässään puheessaan tunnustanut:

»Meillä on peljätty (sanoi hän), että työmiehet käyttäisivät sen joutoajan, jonka jokapäiväisen työajan rajoitus heille takaa, istuakseen useammin kapakassa ja antautuakseen muihin siveettömyyksiin. Mitään sellaista en minä ainakaan ole huomannut. Silloin kun raadettiin yötä ja päivää, minä näin enemmän hurjistelua. Siihen aikaan he tekivät mitä törkeimpiä tekoja ei ainoastaan sunnuntaisin ja iltasin, vaan yksin itse työnaikanakin työhuoneissa. Syynä siihen ei ollut varmaankaan yksinomaan liiksi pitkä ja väsyttävä työ. Mutta lyhyemmän työpäivän voimaan astumisesta oli seurauksena myöskin ankarampi kuri. Siitä ajasta lähtien on myöskin juoppous laskeutunut varsin vähäiseen määrään *).

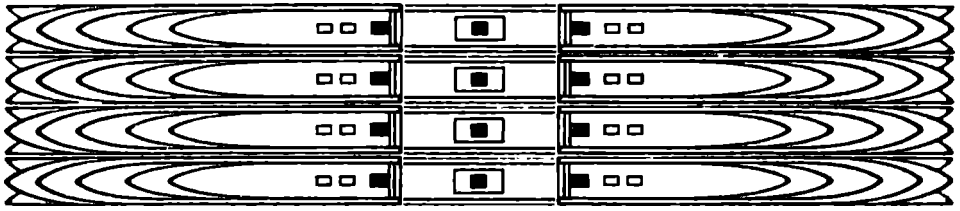
alkoholijuomia (myöskin viiniä ja olutta). Niiden eneneminen ei osoita, että myöskin perheen päämiehen nauttima alkoholimäärä olisi tullut suuremmaksi. Eneneminen saattaa myöskin johtua siitä, että kevytmielisemmissä työmiesperheissä juodaan kalliimpia juomia, tahi siitä, että vaimo ja lapset ottavat suuremmassa määrässä kulutukseen osaa. Niin mieltäkiinnittäviä kuin taloudelliselta kannalta tämänkaltaiset tutkielmat ovatkin, eivät ne kuitenkaan voi antaa varmoja tietoja siitä, kuinka paljon alkoholia keskimäärin nautitaan kutakin henkeä kohti.

*) Blocher: »Die Wirkungen des Eidgenössischen Fabrikgesetzes auf die schweizerische Baumwollspinnerei und ihre Arbeiter (1887)».

Emme voi siis sanoa, että työmiehen aineellisen tilan täydellisestä paranemisesta täytyy välttämättömästi olla seurauksena alkoholismien väheneminen, mutta olisi vieläkin vähemmän totuuden mukaista väittää, että alkoholismi ei vähene, jos hänen tilansa kohoaa tehokkaalla ja pysyväisellä tavalla.

Kaikkien niiden siis, jotka tahtovat rehellisesti vastustaa alkoholismia, tulee samalla tukea köyhälistöä sen pyrkimyksissä yhteiskunnalliseen vapauteen; mutta samaten tulee kaikkien, jotka tekevät työtä köyhälistön vapauttamiseksi, voittaakseen taistelussa kapitalismia vastaan, käydä taistelua alkoholia, tuota sisäistä vihollista vastaan, joka on yhtenä peljättävimmistä esteistä työväestön järjestymis- ja vapautusliikkeelle.

IV.

Alkoholismi valtiolliselta kannalta katsottuna.

»Köyhälistö juo ja mitä alempana sen hinta on, sitä enemmän se juo — *unohtaakseen*, se juo enemmän tai vähemmän selvällä tarkoituksella pettää itsensä, ja koska koko meidän työme sisällyksenä on *estää köyhälistön unohtamista* ja saattaa se päinvastoin muistamaan ja hereille ravistetuksi, niin on jokainen, jonka me valloitamme alkoholilta, voitto puolueellemme ja asiallemme,»

Victor Adler.

Muutammat tovereistamme, jotka eivät kiellä alkoholikysymyksen suurta täykeyttä, ovat sitä mieltä, että se on kysymys, joka ei koske sosialistisia puolueita puolueina, niin että näiden sen tähden tulee pysyä sen ajamispiirin ulkopuolella.

Tällaista kantaa, jota ne juovutusjuomain kauppiaat, jotka lukevat itsensä sosialisteihin kuuluviksi, katselevat epäilemättä suosiollisin silmin, saattaisi ymmärtää, jos taistelu väkijuomain käyttöä vastaan ei olisi pohjaltaan taistelua, jota köyhälistö käy vapautuksensa puolesta, jos olisi totta, että asiain nykyisellä kannalla ollen tämä taistelu olisi, ikävä kyllä, aivan tehoton, jos oltaisiin oikeassa väitettäissä että yhteiskunnasta, jossa hyvä toimeentulo on kaikille taattu, tulee alkoholismi itsestään häviämään tarvitsematta ryhtyä mihinkään raittiusaatteenajamiseen tahi pakkokeinoihin sen hävittämiseksi.

Se, joka yhtyy meidän edellä lausuttuihin mielipiteisiimme fysiologiselta ja yhteiskunnalliselta kannalta, ei voi pitää kiinni yhdestäkään näistä kolmesta väitteestä.

Kommunistisessa jopa kollektivistisessäkin valtiossa tulisivat työmiehet jatkamaan itsensä myrkyttämistä alkoholilla (kuten nykyään niin monet hyvin toimeentulevat ihmiset tekevät), jos he lujasti uskoisivat siihen, että alkoholi on muka välttämätön työstä johtuvan väsymyksen tahi joutohetkien ikävyyden voittamiseksi.

Sitävastoin luulemme me jo näyttäneemme, että kapitalisminkin aikana voivat työmiehet tulla toimeen ilman alkoholia, jos he oppivat tuntemaan sen tarpeettomuuden tahi vahingollisuuden ja saavuttavat tuon vaikeanlaisen mielenlujisuuden vastustaa alkoholihuumauksen kiusauksia.

Vihdoin ei voida kieltää sitä, että taistelu alkoholismia vastaan, oikein ymmärrettynä, sellaisena kuin sosialistien tulee sitä käydä, on välittömästi suorastaan yhteydessä köyhälistön vapautustaistelun kanssa.

Emme ajattele ainoastaan niitä apuvaroja, jotka työväenluokka saisi kasvatus- ja järjestölaitokselleen, jos se pidättäisi omaksi edukseen osan niistä miljoonista, jotka tätä nykyä tukevat alkoholia ja senvuoksi myöskin porvarivaltion kustannusarviota *).

Belgialainen sanomalehtimies, Louis Bestrand, laski joku aika sitten, että niistä 10-centimeistä, jonka yksi ryyppy maksaa, menee ainoastaan 1 c. alkoholin arvon maksamiseen, kun taasen 3 c. menee kapakoitsijalle ja 6 c. valtioverojen hyväksi. Jos siis arvioimme belgialaisten työmiesten vuotuiset menot ainoastaan paloviinaan noin vähän päälle 100 miljoonaksi frangiksi, saadaan tulokseksi seuraava jako: 10 miljoonaa alkoholiin, 30 m. kapakoitsijoille ja 60 m. hallitukselle!

Mutta niin tärkeä kuin tämä rahakysymys onkin, on sen merkitys vähäpätöinen verrattuna siihen voimanlisäykseen, jonka työmiehet saavut-

*) Englannissa esim. kohosivat tulot alkoholijuomien (käyneiden ja poltettujen) verotuksesta vuonna 1903 42,385396 puntaan. Alkoholijuomiin käytetyistä menoista esittää Dawson Burns seuraavan taulun.

Vuosi	Menot	Henkeä kohti		
			sh	d
1880	140,130,055	4	1	3 ³ / ₄
1881	145,538,760	4	3	4
1882	144,707,971	4	2	1 ¹ / ₂
1883	143,887,204	4	0	9 ³ / ₄
1884	144,734,214	4	1	1 ¹ / ₄
1885	141,039,141	3	18	3 ³ / ₄
1886	140,550,126	3	17	4 ³ / ₄
1887	142,784,438	3	18	1 ¹ / ₄
1888	142,426,153	3	17	2 ³ / ₄
1889	151,064,035	4	1	3 ¹ / ₄
1890	159,542,700	4	5	1 ¹ / ₂
1891	161,965,291	4	5	7 ¹ / ₄
1892	161,527,717	4	4	9 ¹ / ₄
1893	159,020,709	4	2	8 ³ / ₄
1894	158,932,134	4	1	11 ¹ / ₂
1895	163,133,935	4	3	4 ¹ / ₂
1896	170,426,467	4	6	4 ¹ / ₂
1897	174,365,372	4	7	6 ³ / ₄
1898	176,967,349	4	8	3 ³ / ₄
1899	185,927,227	4	11	8
1900	184,881,196	4	10	4 ¹ / ₄
1901	181,788,245	4	7	8 ¹ / ₄
1902	179,499,817	4	5	6 ³ / ₄
1903	174,445,271	4	2	4

Katso täydentäviin yksityiskohtiin nähden John Burns'in: »Labour and Drink». London, Kent and Matthews, 1905 siv. 8. -- V. 1882 tuli British Associationin erikoinen komitea, johon kuului tilastotieteilijöitä sellaisia kuin Jevons ja Leone Levi, siihen lopputulokseen, että koko juovutusjuomiin kulutetusta rahamäärästä työväenluokan osaksi, joka muodosti $\frac{3}{4}$ koko väestöstä, tuli lähes $\frac{2}{3}$. Työväen alkoholimenoarviosta tekee olut $\frac{2}{3}$ ja paloviina noin $\frac{1}{3}$. Katso Rowntree and Sherwell: »The Temperance problem». siv. 7., ja mitä tulee kulutukseen muissa maissa: Matti Heleniuksen: »Die Alkoholfrage». siv. 277.

taisivat, jos he vapautuisivat alkoholijuomien la-
mauttavalta vaikutukselta.

Yhdistykset, yhdyskunnat ja kaikki ne, jotka ovat tekemisissä työväenjärjestöjen kanssa, tietävät, että taistelutoveri, johtomies, osaston sihteeri, joka antautuu juoppouteen, on työväenasialta menetetty. Yhtenä Englannin ammattiyhdistyslaitoksen voimanlähteistä on se seikka, että suurin osa sen johtajista on raitista väkeä *). Mutta mitä vähemmän tiedetään ja nähdään, koska sen kaltaisten ilmiöiden havaitseminen vaatii jotensakin tarkkaa huomiokykyä, on se paha, joka köyhälistölle kokonaisuudessaan koituu ei varsinaisesta juoppoudesta, jota tavataan vain poikkeustapauksissa, vaan kohtuullisesta juovutusjuomien käyttämisestä, joka on miltei yleisenä sääntönä.

Käyttäessään alkoholia hälventääkseen asemastaan johtuvia surujaan, levottomuuttaan ja epävarmuutta ja työntekonsa ylivoimaista ponnistusta, lyhyesti sanoen paetakseen kurjuutensa tietoisuutta, työmiehet samalla alistuvat tähän kurjuuteen ja tottuvat siihen niin, ett'eivät käytä kaikkia voimiansa siitä vapautuakseen.

Luonnollista on myöskin, että etuoikeutetut luokat esiintyvät tosin farisealaisella suuttumuksella

*) Katso tästä tohtori Richard Fröhlichin mieltäkiinnittävää kirjoitusta: »Die britischen Gewerkschaften und ihre Stellung zur Alkoholfrage» »Internationale Monatschrift zur Erforschung des Alkoholismus und Bekämpfung der Trinksitten» lehdessä, Basel, Reinhardt, 1905 Lamnik.

alkoholin väärinkäyttöä vastaan, mutta eivät kuitenkaan tee mitään vakavampaa hävittääkseen väkijuomien käytön.

Heille käy alkoholikysymyksessä samaten kuin prostitutsioni-asiassakin. He moittivat yksityisiä, jotka ansaitsevat leipänsä prostitutsionilla, mutta samalla henkäyksellä myöntävät he myöskin, että sen olemassa olo on porvarillisen avioliiton ehto.

He pitävät arvossa suuria viinatehtailijoita, ja kohtelevat samalla kertaa pieniä viinankaupustelijoita mitä suurimmalla halveksumisella, mutta itse asiassa he pitävät kumpiakin kapitalistisen yhteiskunnan välttämättöminä tukijoina ja aivan samasta syystä kuin he pitävät pappeja ja santarmeja sellaisina tukipylväinä!

»Ei voida (on sanonut prof. Gruber) kieltää sitä totuutta, että alkoholi on myöskin yksi nykyisen yhteiskuntajärjestyksen kulmakivistä. Ilman sitä olisi jo kauvan sitten kärsivä osa ihmiskuntaa lakannut sitä sietämästä.

Vanhoilliset eivät siis ole heidän omalta kannaltaan niinkään väärässä ollessaan huomaavaisia väkijuomien myyjiä ja ostajia kohtaan. Mutta siinä on myöskin syy siihen, miksi useat sosialistit, jotka ennen ovat olleet välinpitämättömiä raittiusasialle, taistelevat väkijuomia vastaan kaikella sillä tarmolla, joka on heille ominaista heidän palvellessaan heidän sydämmelleen läheistä aatetta.

Tuleeko meidän siis unohtaa väliaita ja ryhtyä yhteistoimintaan raittiusmiesten eli porvarillisten alkoholia vastustavien yhdistysten kanssa?

Tavallaan ja tavallaan ei. Tietystikin tulee olla rehellinen joka puolelle, ja juuri me enemmän kuin muut annamme tunnustuksemme sille tarmolle, sille alttiiksiantavaisuudelle, jolla hyväntahtoiset ihmiset toisissa piireissä ja toisilla keinoilla taistelevat alkoholia vastaan.

Mutta jos nyt kerta päämäärämme tältä erikoiselta näkökannalta katsottuna on sama, jos nyt meidän pyrkimyksemme voivat ja jos niiden tuleekin tukea molemminpuolisesti toinen toisiansa, niin onhan silloin toivottavaa, että me olemme useimmin tekemisissä toistemme kanssa, ja että meidän keskinäiset suhteemme ovat sydämelliset. Meidän kiellemme ja meidän menettelytapamme eivät kumminkaan ole eivätkä voikaan olla samat, kuin heidän. He ovat alkoholin vastustajia, mutta he eivät ole sosialisteja. Me olemme alkoholin vastustajia, mutta ennenkaikkea sosialisteja, ja siitä syystä pyrimme me heti alusta alkaen yhdistämään ajamamme raittiusasian yleensä ajamaamme asiaan.

Kuten alkoholikysymystä meidän mielestämme ei voida erottaa yhteiskunnallisesta kysymyksestä kokonaisuudessaan, samaten täytyy taistelua alkoholismia vastaan pitää vain yhtenä keinona työväenluokan vapautumiseksi. Tämä on jo kylliksi riit-

tävä syy eroittamaan meidän toimintamme alkoholia vastustavien ryhmien toiminnasta.

Meillä ei ole uskonnollisia ennakkoluuloja kuten sinisellä ristillä tai muutamilla muilla raittiusyhdistyksillä *). Meidän mieltämme eivät kiinnitä ainoastaan terveys- ja siveysopilliset mietelmät, kuten useimmissa raittiusyhdistyksissä on asialaita. Me vetoamme köyhälistön omaantuntoon. Me osotamme sille missä määrässä se juomisella tuhlaa apuneuvojaan ja voimiaan, me osoitamme kaiken sen, minkä se pidättyväisyydellään tulee saavuttamaan. Tässä mielessä me saarnaamme sille taistelua alkoholismia vastaan. Itse työmiesjoukkojen sydämeen, osuuskuntiin ja ammattiyhdistyksiin tahdomme me suunnata voimamme.

Muuten ei saa mitenkään halveksia tuloksia, joita jo on saavutettu. Sosialistien joukossa ei tosin vielä ole paljoakaan raittiusväkeä, mutta sen sijaan voittaa heidän vaikutuksensa monessa suhteessa heidän lukumääränsä. Ja myöskin ne, joilla ei ole mielenlujutta tai jotka eivät katso tarpeelliseksi kieltäytyä täydellisesti oluesta tai viinistä, ymmärtävät ainakin, että on välttämätöntä taistella kaikilla mahdollisilla keinoilla ryyppyruttoa vastaan.

*) Sveitsissä, Ranskassa ja Belgiassa on raittiusjärjestöjen toiminnalla usein uskonnollinen leima Suomessa ei tällaista ole, päinvastoin Suomen järjestyneellä raittiusväellä on laajajapiirteinen yhteiskunnallinen ohjelma ja Suomen raittiusjärjestöihin kuuluu suuri joukko järjestynyttä työväkeä.

Tuskinpa voidaan löytää esimerkkiä, joka paremmin kuvaisi tätä mielialaa, kuin ne päätökset jotka väkijuomain myyntiin nähden »Mai son du Peuple'issa *) tehtiin joku aika sitten belgialaisten työmiesten puoluepäivillä. Tiedetään, että jo kauan sitten useimmat meidän suurista sosialistiyhdistyksistä ovat kieltäneet poltettujen väkijuomien myynnin niille kuuluvissa laitoksissa.

Tästä säännöstä on ollut useita ja on vieläkin joku määrä poikkeuksia.

Toivossa tehdä vakaumuksen voimalla niistäkin lopun, ehdotimme me v. 1903 puoluepäivillä, että kokous lausuisi mielipiteenään, että tästälähtien kaikkien työväen puolueeseen liittyneiden ryhmien tulisi kieltäytyä myymästä väkijuomia.

Joku vuosi takaperin olisi tällainen mielen ilmaus epäilemättä hyväksytty, mutta ilman että suurin osa olisi sille antanut mitään todellista arvoa. Tällä kertaa se antoi aihetta pitkäaikaiseen väitteilyyn. Useimmat puhujat lausuiivat sen moitteen, että koko asia ei ole muuta kuin kauniita sanoja. Ehdotettiin, että tehtäisiin luja ja järkkymätön päätös, että ne yhdistykset, jotka eivät mukaudu tähän päätökseen, eroitetaan puolueesta, ja lopuksi puoluekokous hyväksyi tämän ehdotuksen miltei yksimielisesti, vallan vastoin niiden arveluita, jotka

*) »Kansankodeissa» (työväenyhdistyksen kokoustalo).

kuten me pelkäsivät, että sellaista ehdotusta olisi vaikeata saada hyväksytyksi.

Seuraavana vuonna eivät kuitenkaan useimmat osastot olleet vielä asioitaan järjestäneet. Ne pyysivät uutta lykkäystä, mutta saivat aikaan ainoastaan sellaisen päätöksen, että ennenmainitun päätöksen tuli astua voimaan vasta 1905 vuoden puoluepäivillä. Näitten jälkeen on kulunut toista vuotta, ja muutamat yhdistykset näyttävät edelleenkin vastahakoisilta. Niitä vastaan ei ole kumminkaan ryhdytty minkäänlaisiin lopullisiin toimenpiteisiin, ja luultavaa on vihdoin, ett'ei mennä niin pitkälle kuin puolueesta eroittamiseen saakka.

Olemme viipyneet kauvan tämän väliseikan kuvaamisessa, koska se osoittaa sekä sen tärkeän merkityksen, jonka työmiehet alkavat antaa taistelulle alkoholismia vastaan, että sen vastahakoisuuden, joka aina ilmenee, kun ryhdytään teoretista aatteenajamista käytännössä toteuttamaan.

Niinkauvan kuin »Maison du Peuple'ssä» kävijöillä on tapana ottaa ryyppyjä, tulevat ne yhdistykset, jotka kieltäytyvät myymästä viinaa, kadottamaan osan ostajistaan ja siten menettämään ne edut, jotka hyvinkin saattavat olla niiden menestymiselle välttämättömiä.

Toiselta puolen on onnettomuudeksi liiankin helppo todistaa, että heti kuin jossain sosialistisessa huoneustossa lakataan myymästä väkijuomia, avataan sen ympäristössä yksi tahi useampia kapakoita,

joihin monella työmiehellä, jotka eivät tavallisissa kokoushuoneistoissaan saa viinaa, on tapana mennä ryyppäämään.

Ei luonnollisestikaan kuitenkaan tästä syystä voida mitenkään selittää alkoholin myynnin ehkäisemistä yhdistyksissä tehottomaksi toimeenpiteeksi. Sillä se vaikuttaa toisiin itse työssä ja teossa, toisille se taasen on elävänä esimerkkinä. Mutta se on toiselta puolen tehoton senvuoksi, että työläisjoukoissa edelleenkin pysyy ryyppäämisen halu joko sitten tottumuksesta, ennakkoluulosta tahi myöskin siitä syystä, että ei ole käytettävissä muita alkoholittomia juomia.

Tässä jos missään pitävät paikkansa sanat: »Voidaan hävittää ainoastaan sitä, mikä voidaan korvata jollakin muulla». Kuinka usein olemmekaan saaneet kuulla vastattavan ylistäessämme raittiuden etuja joillekin tovereillemme: »Jos me emme juo alkoholia, niin mitä meidän sitten pitää juoda?»

Sellaiseen kysymykseen on helppo vastata maissa, joissa raittiusliike on ollut jo pitkät ajat toimessa, joissa löytyy lukuisa joukko raittiuskahviloita, ja joissa yksin muissakin huoneustoissa löytyy runsas valikoima alkoholittomia juomia. Sveitsissä esim. tapaavat ne, jotka tyytyvät teehen, kahviin, limonaatiin tahi veteen, jonka saaminen on kaikissa kaupungeissa erinomaisella tavalla järjestetty, kaikkialla aina rautatieasemiin saakka kaikkia mahdoli-

sia käymättömiä viinejä, olutta tahi hedelmäviinejä *).

Mutta aivan toisin on asianlaita sellaisessa maassa kuin Belgia, jossa raittiusmiehiä on harvassa ja jossa ravintoloissa sekä kokoushuoneissa, joissa työmiesten on tapana käydä, usein saattaa tulla kysymykseen vaali ainoastaan mauttoman oluen ja sekoitetun paloviinan välillä.

Olisi senvuoksi hyvin toivottavaa, että alkoholia vastustavat työväenyhdistykset ja sosialistiset työläisliitot päättäisivät ottaa »Maison du Peuple'ssä» teen, limonaatin, alkoholittoman viinin tahi oluen käytäntöön.

Tähän saakka ei tässä suhteessa ole kuitenkaan tehty muuta kuin vähäpätöisiä yrityksiä. Belgialaiset työmiehet pitävät sitkeästi kiinni ennakkoluo-loistaan viiniin ja olueen nähden. Päälle päätteeksi täytyy lisätä, että lukuunottamatta niitä kaupun-keja, joissa juodaan hyvin väkevää olutta, kuten Lambicia, faraota, Uitzetia tahi niin kutsuttua sak-salaista olutta, viina ryyppyjen käyttö jo yksistään on yhteiskunnallisena vitsauksena. Sentähden myös kin yhdistysten hoitajat noudattavat alkoholia vas-tustaessaan sellaista menettelytapaa, että he koet-tavat asettaa poltettujen juomien sijalle käyneitä juomia.

*) Alkoholittomista juomista katso »VII:e Congrès inter-national contre l'alcoolisme» Paris, II nid. Siv. 215, 225, 636.

Useissa paikoissa on esim., vaikka muuten suuremmitta tuloksitta, yritetty saattaa muotiin 10 sentimea maksava lasillinen viiniä.

Charleroi maakunnan keskustassa ja maaseudulla, jossa työmiehet usein juovat viinaa, koska olut on huonoa, on perustettu osuuskunnallisia panimoita, joissa valmistetaan hyvin runsaalle ostajakunnalle miellyttävän makuista ja hyvin vähän alkoholipitoista olutta.

Tällainen korvaustapa ei varmaankaan saavuta raittiusväen hyväksymistä, koska he tietävät kokemuksesta ne paheet, jotka oluen tuottama alkoholi-
myrkytys on aikaan saanut muutamissa maissa *).

Ei saa kuitenkaan unhoittaa, että lukuunottamatta muutamia kaupunkeja, kuten Gentiä ja Brüsseliä, tavallisesti käytetyt olutlajit Belgian teollisuuden keskipisteissä sisältävät ainostaan 2 à 3 % alkoholia.

Ne ovat yleensä vain heikkoa kotiolutta, joka pienellä parannuksella olisi varmasti omiansa vähentämään viinaryyppyjen liiallista käyttöä sekä sen onnettomia seurauksia.

Emme saa siis tuomita kokonaan kukoistavaa panimo-osuuskunta liikettä.

Mutta jotta voitaisiin estää olutkysymystä joka kerta astumasta paloviinakysymyksen sijalle, on meidän mielestämme työväenpuolueiden esitais-

*) Hoppe: »Die Tatsachen über den Alkohol» siv. 163.

telijoiden, työväenjärjestöjen johtajien, esimerkiksi näytettävä, että on mahdollista ja edullista kieltäytyä kokonaan alkoholijuomista myöskin käyneessä muodossa.

Emme tietystikään tahdo tehdä itseämme naurunalaiseksi väittämällä, että hituinen olutta tahi viiniä tuottaisi tuntuvampaa vahinkoa, vaikka olisi kysymys henkilöistä, jotka nauttisivat niitä jonkun päivän ajan. Asetammehan me sosialisteina itsemme elämämme kuluessa lukemattomille seikoille alttiiksi, jotka ovat terveydellemme paljoa vahingollisempia, esim. meidän lukuisat illanviettomme paksussa tupakan savussa, kokoushuoneiden myrkytetyssä ilmassa.

Yksilön kannalta katsoen emme huomaa avoimielisesti sanoen mitään huomattavaa eroitusta kohtuullisen puoleisen oluen tahi viinin käytön ja ehdottoman raittiuden välillä.

Kun me siis saarnaamme ehdotonta raittiutta, niin tapahtuu se vähemmän niiden vuoksi, jotka ovat raittiita, kuin niiden, jotka käyttävät alkoholijuomia väärin, vähemmän yksilöllistä terveydenhoitoa, kuin yhteiskunnallisen aatteen ajoa silmällä pitäen.

Työmiehet, joita neuvottaisiin luopumaan alkoholista paloviinan muodossa, voisivat sanoa, että on tosiaankin hyvin helppo antaa sellaisia neuvoja, kun ei itse pidättäydy alkoholista oluen, burgundtviinin ja samppanjan muodossa.

Tiedämme hyvinkin (»Vorwärtsin» toimitus on äskettäin siitä huomauttanut), että useasta toveristamme saattaisi tuntua uhrukselta pakoittaa itseänsä pitkän työpäivän jälkeen juomaan ainoastaan teetä, seltterivettä tahi limonaadia.

Mutta mitä merkitsee tämä kevyt uhri sellaisen aatten ajon etujen rinnalla, jota harjoitetaan itse teoissa ja joka yksistään jo sen kautta tekee vaikutuksen.

Muuten kohtuuden miehen, joka päättää lupua kokonaan alkoholista, tarvitsee olla vain muutamia kuukausia, vieläpä vain muutamia viikkoja raittiina huomatakseen, että siitä koituu hänelle personallista etua. Ei voida kieltää, että alkoholilla on pienessäkin määrässä nautittuna, olkoonpa sitten, että siitä ei ole mitään pahoja seurauksia käsityöläisille, kuitenkin lamauttava vaikutus aivokeskustoihin ja henkiseen työkykyyn.

Olkaamme kärsivällisiä toisia kohtaan, mutta ymmärtäkäämme olla ankaroita itseämme kohtaan. Liittykäämme perustamaan köyhälistöjoukkojen ja etenkin sen nuorison keskuuteen sosialistisia raittiusyhdistyksiä, joiden tulee olla tovereille elävänä esimerkkinä, ja jotka näyttävät työvoimansa karttumisella ja innokkaalla toiminnallaan järjestöissä, mitä työväenluokka kokonaisuudessaan voittaisi arvossa ja voimakkuudessa, jos sen onnistuisi vapautua alkoholin tyranniudesta.

Tehdessämme ylläsanotusta yhteenvedon tulomme siihen johtopäätökseen, että sosialidemokratia ei saa syrjäyttää alkoholikysymystä, että se ei saa myöskään tyytyä pelkkään enemmän tai vähemmän hyvänsuopaan puolueettomuuteen, jota se osoittaa niille, jotka ajavat työväenjärjestöissä raittiuden tahi kohtuuden aatetta.

Kaukana siitä, että tämän aatteen ajoa voitaisiin katsoa keinoksi, jolla muka vieroitetaan muista kipeämmistä ja tärkeimmistä tehtävistä, päinvastoin, juuri alkoholismi on se, joka kouraantuntuvalla tavalla vieroittaa köyhälistön sen kumouksellisista tehtävistä.

Alkoholinmyrkyttämät työmiehet voivat silmänräpäyksessä ohitsemenevässä kiihoitustilassaan ehkä kelvata tekemään äkkinäisiä kapinoita. Mutta heihin ei voida ollenkaan luottaa silloin, kun on kysymyksessä saattaa onnelliseen loppuun heidän luokansa kova ja vaikea vapautustyö.

Siinä ei ole suinkaan mitään hämää asketismissä (kuten muutamat näyttävät uskovan), jos raittiit sosialistit johtavat tovereitansa taisteluun väkijuomien väärinkäyttöä vastaan ja neuvovat heitäkin pidättymään niistä kokonaan.

Tarkoituksena ei ole riistää nautintoa heiltä, vaan tarkoituksena on asettaa vaarallisen ja keino-tekaisen nautinnon sijalle vielä paljoka suurempia ja jalompia nautintoja.

Alkoholin vaikutuksen alaisena ollessaan työmiehet näkevät maailman sellaisena kuin se ei ole. Me tahdomme sen sijaan, että maailma heistä näyttäisi sellaiselta kuin se on, sillä totinen tieto ja selvä tietoisuus pahasta, vääryyksistä ja väärinkäytöksistä, joiden takia he kärsivät, ovat ensimmäisiä ja välttämättömiä ehtoja tämän pahan ja näiden väärinkäytösten voittamiseksi.

Jos me tahdomme, että köyhälistö sen sijaan, että se koettaa hakea unhoitusta kurjuudelleen alkoholista, pyrkisi tekemään lopun tästä kurjuudesta, on meidän taisteltava alkoholismia vastaan; jos tahdomme nähdä taistelujärjestöjemme etunenässä kylmäverisiä ja lujatahtoisia miehiä, on meidän taisteltava alkoholismia vastaan; jos me tahdomme, että tulevat sukupolvet olisivat vahvempia ja terveempiä kuin olemassa ja katoamassa olevat, on meidän taisteltava alkoholismia vastaan.

Vaan jotta tämä niin välttämätön taistelu olisi todellakin tehoisa, emme me saa unhoittaa, että pintapuolisilla keinoilla saadaan aikaan vaan pintapuolisia tuloksia. Alkoholi kysymys on liiaksi monipuolinen ja liiaksi välittömässä yhteydessä yhteiskunnallisen kysymyksen kanssa kokonaisuudessaan voidaksemme toivoa, että sen ratkaiseminen olisi mahdollinen käymättä käsiksi siveellisen ja aineellisen kurjuuden syvimpiin alkusyihin.

Perustakaamme siis raittiusyhdistyksiä. Pyrkikäämme, kuten Wurme ehdoitti Mainzin kongres-

sissa, laittamaan huoneustoja, joissa voi tavata ystäviänsä tai käydä kokouksissa tarvitsematta juoda. Tukekaamme puolestamme niitä toimenpiteitä, joihin lainsäädäntötietä ryhdytään alkoholia vastaan, sillä edellytyksellä tietystikin, että ne eivät ole pelkästään valtion rahaston työväen pettämiseksi keksimiä tekosyitä. Lisätäkäämme monenkertaisiksi varsinkin aatetta ajavat voimat hävittääksemme työväen piireissä vallitsevat alkoholia suosivat ennakkoluulot.

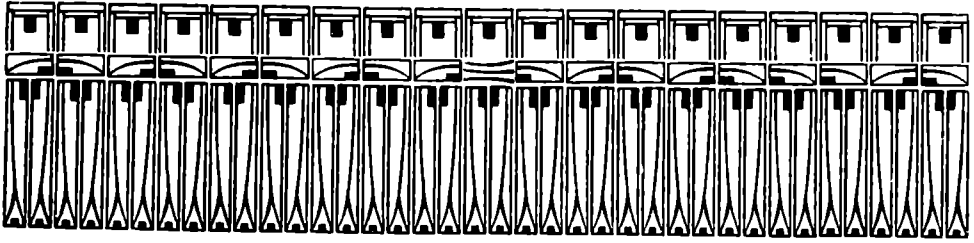
Saavuttakoot nämät pyrkimykset tarkoituksensa ei ainoastaan sosialistiliikkeen sivustoilla, vaan itse työväen järjestön sydämessä. Köyhälistön, jos kenenkään ehdoton velvollisuus on ryhtyä siveelliseen uudistustyöhön saavuttaakseen sosialismille varmaksi voiton kaikkien niiden hallitsemisen ja siveellisen turmelemisen valtakeinojen ylitse, jotka tekevät työläisistä orjia. Tässä kuten kaikessa muussakin on työväen vapauttaminen oleva työväen oma asia.

TYÖVÄENLUOKKA JA ALKOHOLIKYSYMYS

KIRJOITTANUT

RICHARD FRÖHLICH

Mitä alkoholikysymys on?

Alkoholikysymys on viime vuosikymmenien kuluessa muuttanut oleellisesti muotoansa.

Ennen vanhaan koski se paloviinan vahingollisuutta, juoppouden vastustamista. Nyttemmin on se muuttunut toiseksi. Eivät enää vedä huomiota puoleensa ainoastaan nuo alkoholisin karkeimmat muodot, jotka ilmenevät juoppohulluutena tai juopon täydellisenä rappeutumisena. — Vuosi vuodelta on yhä selvempänä ja tehokkaampana noussut esille kysymys, eikö kokonaisten väestöjen alkoholilla myrkyttäminenkin ole paha vaara, joka niinkutsutussa »kohtuullisessa» nautinnossa on kaikille tarjona.

Luonnontieteiden, ennenkaikkea fysiikan ja kemian, suurten ennätysten herättämänä, viimeisten

vuosikymmenien teknillisen kehityksen edelleen auttamana, on väkijuomien tuotanto siinä määrässä laajentunut, ettei semmoista ennen osattu edes aavistaa. Aivan uusia teollisuuden haaroja on syntynyt, hiivan valmistus ja niinkutsuttu jäähdysteollisuus ovat kehittyneet suunnattomasti, ja yhä uusia miljoonia sijoittaa suurkapitali erittäinkin oluttehtaisiin. Liikeneuvojen täydellisytyminen on kohonnut kehitystasolle, jommoista ennen kukaan ei ollut voinut kuvitella; juuri tälle juomalle ovat parannetut säilytyskeinot valloittaneet kaukaisimminkin seudut, maailman syrjäisimmätkin sopukat. Siten on alkoholin onnistunut oluen muodossa tunkeutua sinnekin, mistä paloviina huolellisesti pidetään kaukana — oluena on se valloittanut myöskin naismaailman ja sen kautta saanut lapsenkin luo uusia pääsyteitä. Silmänkantamattoman vuoksiaallon tavoin tulvii näin olutvirta vuosi vuodelta yhä kasvavalla voimalla yli maan. Kun viini rajoitetun alansa ja usein epäonnistuneen kasvunsa johdosta on kohonnut hintaan, joka sen — varsinaisia viinimaita lukuunottamatta — vieroittaa kansanjuomien joukosta, kun päärynöistä ja omenista valmistettua käynyttä juomaa eli viinimehua on levinnyt ainoastaan verrattain vähän muutamiin paikkoihin. (etupäässä Württemberg'iin Baden'iin, Hesseniin, Pfalz'iin; samalla kun laajalle levinnyt kansanennakkoluulo vastustaa paloviinan nautintoa ja helpottaa taistelua sitä vastaan, on satoja eri seikkoja

vaikuttamassa, jotka suorastaan tasottavat tietä olutalkoholismille.

Sillä kannalla ovat asiat nykyään *) ja tekevät meille välttämättömäksi »alkoholista» puhuessamme tarkoittaa kaikkia juovutusjuomia s. o. olutta, viiniä ja paloviinaa. Uudenaikainen alkoholikysymys tutkii kaikkien näiden juomien aikaansaamaa vahinkoa kokonaisuudessaan. Ne ajat ovat olleet ja menneet, ainakin jokaiseen nähden, joka edes pintapuolisesti tuntee olosuhteet — jolloin tieteilevässä itseviisauksessa luultiin taidolla sepitetyin puhein voitavan taistella paloviinaruttoa vastaan, suosittelemalla hyvää tekevää olutlasia, josta itsekään ei tahdottu luopua.

Paloviina ja olut.

Tosin on paloviina enin alkoholipitoinen juovutusjuoma — mutta nimenomaan Saksan alkoholikysymys on nykyään, ei suinkaan enää kysymys ainoastaan paloviinan tuottamasta vahingosta, vaan paljoa suuremmassa määrässä Saksan yksityisiin osiin ja laajoihin kansan kerroksiin nähden melkein pä yksinomaan kysymys *oluen vahingollisesta vaikutuksesta*.

Oluenko? kuulen kysyttävän, oluen, jossa on 4 % alkoholia, s. o. noin 40 gr. alkoholia litraa kohti?

*) Keski-Europan maissa. Suomentajan huomautus.

Tietysti nämä 2 ruokalusikallista *spriiitä* *) ovat vaan noin seitsemäs tai kahdeksas osa siitä alkoholimäärästä, minkä litra paloviinaa sisältää, joka 250—330 grammallaan alkoholia synnyttää ainakin 6—8 kertaa niin suuren vaaran kuin litra olutta. Mutta huolimatta vähäisemmästä alkoholipitoisuudesta tulee olut niiden suurien määrien vaikutuksesta, joissa sitä nautitaan, enemmänkin kuin tasavertaiseksi.

Saksassa juotiin asukasta kohti vuonna 1900:

Olutta	125 l. à 4 % al-	
	koholia, s. o. 40 gr. litr. kohti =	5,000 gr. alkoholia.
Viiniä noin	6 l. à 10 % al-	
	koholia, s. o. 100 gr. litr. kohti =	7,600 gr. alkoholia.
Paloviinaa	14,3 l. à 25 % al-	
	koholia, s. o. 250 gr. litr. kohti =	3,577 gr. alkoholia.
	<u>Yhteensä</u>	<u>9,177 gr. alkoholia.</u>

Tässä 9,177 gramman alkoholimäärässä, joka tekee 11,5 litraa **) henkeä kohti — määrä, josta Saksan valtakunnan koko väestö maksaa vuosittain noin 3,300 miljoonaa markkaa — on *ainoastaan 4,5 litraa paloviinan alkoholia*, siis vähän enemmän kuin

*) Alkoholi, sprii, väkiviina ovat ainoastaan saman aineen eri nimityksiä. Samaa spriitä, jota jokainen spriilampussa polttaa, on *kaikissa* juovutusjuomissa, viinimehussa, oluessa, viinissä ja paloviinassa. »Polttosprii» on, varustettu pahalta haisevilla lisäaineilla »denaturoitua» ainoastaan sen myynnin helpottamiseksi; sekä että se tulisi kelvottomaksi nautintotarkoituksiin.

**) Alkoholi on kevyempää kuin vesi, 1 litra alkoholia painaa ainoastaan 795 gr. jota vastoin 1 litra vettä painaa 1000 gr.

kolmas osa, samalla kuin melkein kaksi kolmatta-osaa koko määrästä on oluen ja viinin alkoholia. Jos tämä pitää paikkansa, kun laskelman pohjana on alkoholinkulutuksen keskimäärä koko valtakunnassa, niin on suuressa osassa valtakuntaa, esim. Bayerissa 247,6 litran suuruisine olutmäärineen henkilöä kohti (v. 1899) tahi vielä enemmän Bayerin kaupungeissa, kuten München'issä, Nürnberg'issä y. m. vielä paljoa suurempine kulutuksineen oluella — vielä melkoisesti huomattavampi asema. Sitäpaitsi on juuri olut sellainen juoma, jonka käyttäminen viimeisten vuosikymmenien kuluessa ennen kaikkea on kohonnut. Kymmeniä vuosia on paloviinan käyttö pysynyt Saksassa samalla asteella — viiniä, kuten sanottu, ei kansanjuomana juuri voi ottaa huomioonkaan — mutta oluen käyttö nousee nousemistaan *). Kun se 19:n vuosisadan kuusikymmenluvulla nousi 37 litraan henkilöä ja vuotta kohden, on se nyt noussut 125 litraan! Sen ohessa ei usein uudistettu ennustus paloviinankulutuksen vähentymisestä, kun vaan ensin olut on saanut jalansijaa, suinkaan ole täyttynyt: on vaan paloviina-alkoholismien lisäksi tullut vielä olutalkoholismi ja sen kautta jouduttu olo-tilaan, jonka tuntemista ja poistamista aivan erityiset vastukset vaikeuttavat.

*) Viimeisten 3 vuoden (1903—05) kuluessa on jokseenkin mitätön kulutuksen väheneminen ollut huomattavissa.

Olutalkoholismi ei näet tavallisesti esiinny alkoholismien pahimmassa, raaimmassa ja jokaiselle silmiinpistävässä muodossa, jota sanotaan *juoppoudeksi*, täydellisenä juomariksi sortumisena tai *juoppohulluutena*, joka saattaa alkoholismien hirviön koko ympäristön nähtäville, vaan usein on puheena »ainoastaan» joku noita *sisällisiä* tauteja, jotka salaten luontonsa hyvätapaisten, epäilyksettömän nimen varjoon, vaativat kuitenkin valtaamansa elämän. Ja tässä piilee n. k. kohtuullisesta oluen nautinnosta johtuva vaara; koska se niissä määrin käytettynä, kuin nykyään yleensä on tapana, voi synnyttää kokonaisen sarjan mitä vaikeimpia terveydellisiä vaurioita.

Alkoholitautien yleisyys.

Juoppohulluus on muihin alkoholitauteihin verrattuna harvinainen tautimuoto, ainoastaan noin $\frac{1}{10}$ kaikista alkoholin tuhoamista ihmisistä sortuu siihen; muut $\frac{9}{10}$ ovat kaikki noita vaikeita ruuan sulatuselin-, maksa-, sydän-, munuais-, verisuoni-, aivo- tai muita hermotauteja, jommoisina ne jokaiselle lääkärille ovat tuttuja ja joista maallikkokin yhä uudestaan on kuullut puhuttavan, vieläpä on ollut tilaisuudessa niitä omin silmin näkemään. Mutta nimitykset rasvoittunut maksa, rasvasydän, sydämen heikkous, suonenkalkkeutuminen, mu-

nuaistauti, sydän- ja aivohalvaus, vesitauti j. n. e., eivät ilmaise mitään suhteestaan alkoholiin, olipa se sitten palo-viinaa tai olutta ja kuitenkin ne useimmiten ovat väkijuomien käyttämisen yksinomaisia seurauksia tahi vähintäinkin niiden vaikutuksesta suuressa määrin johtuneita — ainoastaan »juomarin maksa», »olut sydän» ja juoppohulluus rehellisesti ja suoraan ilmaisevat nimelläänkin alkuperänsä.

Näiden tautien yleisyys voittaa kaikki ne oletukset, joita maallikko itselleen niiden suhteen tekee. Siellä, missä yleensä niistä on kelvollisia tilastollisia tutkimuksia tehty, etupäässä Schweitsin 18 suuremmissa kaupungissa, joissa jo vuosikymmenien kuluessa on jokaisen kuolemantapauksen suhde alkoholiin tutkittu ja luetteloon merkitty, on tullut ilmi, että siitä osasta väestöä, joka pääasiallisesti juo, nimittäin täyskasvaneista miehistä, 10,4 % s. o. enemmän kuin *joka kymmenes*, sortuu alkoholin uhriksi, olipa sitten alkoholi yksinomaista kuoleman aiheuttajana tahi todistettavasti myötävaikuttamassa siihen. Siinä suhteessa on Schweitsin alkoholinkäyttö melkein samalla asteella kuin Saksan; suhteet Saksassa lienevät pääasiallisesti samat. Monessa seudussa, kuten esim. Bayerissa, lienevät asiat vieläkin huonommin. Kun esim. saa tietää, että Münchenin sairashuoneessa kuolleista täysikasvaneista miehistä kuolee *joka kuudestaista* olutsydän-sairauteen, siis noin 6 sadasta, niin

voi helposti ajatella, että alkoholitautien koko muu sarja helposti täydentää nuo 10 % schweitsiläisten alkoholikuolevaisuudesta. Kaikkia näitä sisällisiä tauteja koskee väite, että ne voivat syntyä erilaisten väkijuomien vaikutuksesta ja täytyy tässä vielä kerran viitata *oluen aivan erikoiseen vaarallisuuteen*, joka ei johdu ainoastaan sen alkoholipitoisuudesta, vaan joka vielä kasvaa *sen suuren nestemäärän vaikutuksesta, minkä oluenjuoja nauttii*. Koska jokainen pisara ruumiiseen otettua juomaa siirtyy ruuansulatuskanavasta, siis vatsasta ja suolistosta, verisuoniin, niin on jo useampien nestelitrojen nauttiminen, joka oluen-juojalla on tapana, varsinkin sydämen ja munuaisten ankaraa rasittamista. Voimakkaasti pumppuamalla täytyy sydämen kulettaa tämä nestejoukko läpi ruumiin, munuaisten kautta virtaa tavallista suurempi nestepaljous ja niiden täytyy siis erottaa liukenemattomat aineet paljoo suuremmasta nestemäärästä, kuin mihin ne rakenteensa puolesta kykenisivät.

Vastustuskyöyn alentuminen muihin tauteihin nähden.

Mutta näihin suoranaisiin alkoholitauteihin eivät suinkaan sen vaarat supistu. Erityisesti merkillepantava seikka on se, että alkoholi alentaa suu-

ressa määrin *ruumiin kykyä vastustaa* kaikenmoisia muitakin taudinsyitä. Tämä koskee pääasiallisesti *tarttuvia tauteja*. Kuten tunnettu, ovat nämä tautaja, jotka syntyvät mitä pienimpäin olijoitten, taudinsiementen (n. k. bakterien, mikrobien, bassillien) tunkeutumisesta ihmisruumiiseen. Yksistään näiden taudinitujen tunkeutuminen ruumiiseen ei vielä kykene tautia synnyttämään, jollei ruumis ole ennestään sitävarten »disponeerattu», s. o. jos vaan ruumis omaa tarpeeksi puolustuskeinoja tehdäkseen nämä sisääntunkeutuvat taudinsiemenet vaarattomiksi, tuhotakseen ne. Kaikki nämä puolustuskeinot yhdessä muodostavat sen, mitä ruumiinvastustuskykyisyydellä taudin syihin nähden tarkoitetaan. Nyt on paitsi tautivuoteen ääressä monasti uudistettua kokemusta myöskin eläinkokeiden avulla saatu tarkoin selville, että alkoholi ennen kaikkea kuuluu niihin aineihin, jotka vahingoittavat ruumiin luonnollisia puolustuskeinoja ja tekevät ne tehottomiksi tarttuvia tauteja vastaan. Alkoholilla myrkytetyt eläimet ovat paljon alttiimpia mitä erilaisimpien taudinsiemenien (eläinruton, haavakuumeen, keuhkotaudin, koleran, kurkkumädän, kangistustaudin j. n. e.) vaikutuksille kuin raittiina pidetyt koe-eläimet, joihin oli istutettu yhtäsuuri määrä samoja taudinsiemeniä. Näin tekee siis alkoholi ruumiin alttiimmaksi kaikenlaisille taudille, jotka luonnollisesti jäävät tilastotieteilijältä enimmäkseen huomaamatta, koska yksityistapauk-

sissa on tuskin todistettavissa, että juuri tässä tapauksessa sairastuminen taikka kuolema on aiheutunut vain siitä syystä, että kaikkien muiden, taudin puhkeamista edistävien seikkojen lisänä, on ollut vielä alkoholikin.

Alkoholin aiheuttamat mielisairaudet.

Alkoholinnautinnosta johtuneet aivo- ja muut hermotaudit ovat yleisyytensä ja vaarallisuutensa vuoksi erikoisesti huomattavat. Juoppohulluus (Delirium tremens) ei suinkaan ole ainoa sairaus tätä lajia, se on vain tunnetuin. Näiden joukkoon kuuluu vielä kokonainen sarja muita vaikeita, parantumattomia, vuosia jopa vuosikymmeniäkin kestäviä alkoholin aiheuttamia mielisairaustapauksia. Niiden yleisyydestä antavat houruinlaitosten tilastot tietoja, jotka osoittavat, että laitokseen vastatulleiden miesten joukossa esiintyvistä sairaustapauksista kolmas osa, melkein puoletkin, on aiheutunut alkoholin käytöstä. Berliniläisessä Herzbergen houruinlaitoksessa on tämä luku 46,4 %, Wienissä 40,3 %, Zürichissä 33 %, Baselissa 44,6 %. Naisten joukossa jää tämä prosenttiluku paljoka pienemmäksi, se on esim. Baselissa ainoastaan 5,7 %, siis vain noin kahdeksas osa miesten keskuudessa ilmenneistä alkoholista mielisairaustapauksista!

Tässä yhteydessä on mainittava, että rinnan alkoholikulutuksen nousun kanssa viime vuosikymmeninä on myöskin todistettavasti alkoholin synnyttämien mielisairauksien luku melkoisesti lisääntynyt: kun se Wienissä viisikymmenluvulla nousi 11,8 %, kohosi se vuonna 1887 34,2 % ja v. 1895 40,3 %; Baselissa oli tuo luku v. 1857—1860 17,8 %, mutta kohosi v. 1871—1880 44,6 %.

Alkoholi ja rikos.

Mutta alkoholin vaikutus aivoihin ei suinkaan supistu tähän. Ei alkoholi jokaista nauttijaansa ihan mielipuoleksi tee, se synnyttää myöskin *rikossellisuutta*. Otto Lang *) on ottanut nämä suhteet perinpohjaisen tutkimuksensa esineiksi ja hänen nimensä lienee takeena siitä, että rikoksen yhteiskunnalliset lähteetkin ovat päässeet varmasti oikeudenmukaiseen arvoonsa. Mutta että tämän sosiaalisen tekijän rinnalla juuri alkoholi näyttelee tärkeätä, useinpa tärkeintäkin osaa, osoittavat Langin tutkimukset. Hän esittää 141:stä v. 1891 Zürichissä tuomitusta pahoinpitelystä seuraavaa: »141:stä tuomitusta oli ainoastaan 41 tehnyt rikoksensa niinä 208 päivänä vuodesta, joina vallitsevan tavan mukaan vähemmän juodaan, jotavastoin 100 henki-

*) Otto Lang, Alkoholgenuss und Verbrechen, Berlin s. 23.

löö oli tehnyt rikoksensa niinä 157 *) päivänä, joina alkoholin kulutus on suurempi. Ja noista 41 tuomitusta lisäksi tiedämme, että 25 heistä teki rikoksensa yöaikaan taikka ravintolassa ja sen edustalla. Niinpä ainoastaan 16:sta pahoinpitelystä voimme otaksua, etteivät ne olleet alkoholinkäytöstä johtuneita; mutta toisista 125:stä tuomitusta on meidän otaksuminen että, jos he olisivat olleet ehdottomasti raittiita, he eivät olisi tehneet rikostaan, eivätkä tuottaneet itselleen ikäviä rikosoikeudellisia seurauksia. Sillä ajateltakoon myöskin vakaasti tuota suurta, sunnuntain osalle lankeavien rikosten lukua — me näemme siitä, että niinkauan kuin seuraelämä ei vapaudu juomapakosta, juuri se päivä, jonka toivoisimme tulevan terveellisen huvituksen ja voimistumisen päiväksi, muodostuukin useille onnettomuuden päiväksi».

Useille — ei ainoastaan 60 tuomitulle. Osa heistä on naimisissa ja silloin on useimmissa tapauksissa vaimolla kannettavanaan suurin osa niistä raskaista huolista, joita tuomio tuo mukanaan.

Kaikenlaisten väkivallantekojen ohessa näyttelee alkoholi erityistä osaa *siveellisyyserikosten* aiheuttajana. Schweitsissä tehdään Langin mukaan 60 % kaikista siveellisyyserikoksista päihtyneessä tilassa.

Se tärkeä osa, jota alkoholi näyttelee useiden rikosten synnyttäjänä, käy ilmi siitäkin, että pahan-

*) Lauantaisin, sunnuntaisin ja maanantaisin.

tekijäin luku *tilapäisjuoppojen* joukossa on paljoo suurempi kuin *varsinaisten juomarien keskuudessa*. Joskin varsinaisesta juomarista sangen usein voi sanoa, että hänen alkoholisminsa on vaan synnynäisen, sairaloisen taipumuksen ilmaus (joka muuten hämmästyttävän usein on juopolta isältä perittyä), niin sitä ei suinkaan voi sanoa remuavaan tappeluun päättyvän tilapäisjuomingin osanottajista. Langin esitysten mukaan on pahoinpitelyn vuoksi rangaistu 73 % varsinaisia juomareita!

Samoihin tuloksiin johti eräs tutkimus, jonka professori Löffler *) Wienissä kaikella mahdollisella tarkkuudella on tehnyt kahden itävaltalaisen maa-
oikeuden (Wienin ja Kornenburgin) rangaistusasia-
kirjojen nojalla vuosilta 1895 ja 1896.

Silloin huomattiin, että Wienissä, virantoimistusten väkivaltaisesta vastustamisesta tuomituista oli 77,7 % juopuneita, ilkeämielisestä vahingon-
teosta ja yleisen rauhan häiritsemisestä 63,4 % juopuneita j. n. e., niin että Löffler saattoi laskujensa perustuksella vetää sen johtopäätöksen, että niinhysin Wienissä kuin Kornenburgissa suurin määrä raakuus- ja siveellisyysrikoksista tehdään päihtyneessä tilassa. 681 wieniläiselle rikokselliselle tuomittiin v. 1895 ja 1896 yhteensä 294 v. 6 kk. 8 p. vankihuonetta — *se on 65 % rangaistusten kokomäärästä*. Tässä laskussa ei ole huomioon otettu

*) Löffler, Alkohol und Verbrechen, aikakauskirja yhteiskunn. rikosoikeustiedettä varten. Nidos 23 sivu 509.

taposta ja tavallisesta murhasta tuomittuja. Wienissä ja Kornenburgissa oli 7 tappoon syypäästä 5 tekoa tehdessään päihdyksissä, ja 17 murhaajasta 2 juopunutta ja lisäksi 7 yleisesti tunnettua juoppoa.

Tietysti näissä päihtyneissä rikoksellisissa vaikuttaa kaikki se, mitä tavallisesti merkitään yhteiskunnallisiksi tekijöiksi, kuten synnynnäinen taipumus, puutteellinen koti- ja koulukasvatus y. m., mutta tämä ei suinkaan vapauta alkoholia *). Rikokseen johtavien syiden kokonaissummassa on aivojen alkoholilla myrkyttäminen juuri se, mikä saattaa muut syyt paljoka nopeammin alkamaan vaikutuksensa. Alkoholin vaikutusta aivoihin se on, kun se itsensä hillitseminen, jolla raitis hallitsee halujaan ja rikoksellisia taipumuksiaan, juovutusjuomien nautinnon jälkeen häviää ja jällelle jää ainoastaan hurja eläin. Mielenmaltin, kaukonäköisyyden, lyhyesti aivojen kaikki arvostelevat kyvyt tuudittaa alkoholi uneen, siten poistaen hermostomme jarrulaitokset ja päästäen pedon meissä irti kahleistaan. joihin se raittiina ollessamme on kytketty.

Lisätäksemme schweitsiläisiin ja itävaltalaisiin lukuihin vielä saksalaisiakin, viitattakoon *Aschaffenburgin* **) tekemiin tutkimuksiin, joka laski pahoin-

*) Näihin suhteihin on *Paul Hirsch* virallisessa lentokirjassaan »Verbrechen und Prostitution als soziale Krankheitserscheinungen» Berlin 1897, »Vorwärts'in» kustannusliike, pontevasti viitannut ja terävästi osottanut myöskin alkoholin turmiollisen osuuden (S. 39 ja 40).

**) Delbrückin mukaan siteerattu, *Hygienie des Alkoholismus*, siv. 47.

pitelystä vahingoittuneiden sairauspäivät Saksan valtakunnassa — lukuunottamatta vaikeita hengenvaarallisia haavoja pitkäaikaisine tautivuoteineen — nousevan vuoden kuluessa 98,958 päiväksi, joka on 271:n työvuoden työnhukka. Ja Kraepelin *) on Heidelbergin piirin suhteen, jossa on ummalleen 650,000 asukasta, saanut selville, että *yhden* vuoden kuluessa 21 henkilöä sai väkivaltaisen kuoleman alkoholin takia ja vähintään 54 ihmiselle aiheutui samasta syystä vaikeita, osaksi hengenvaarallisia vammoja. Täysin oikeutettuna puhuu hän päihtymyksestä mitä vaarallisimpana mielenhäiriönä.

Tässäkin joudumme tekemisiin mitä erilaisimpien väkijuomien, eikä suinkaan ainoastaan paloviinan vaikutusten kanssa. Saksan viiniseudut esim. ovat, mitä tulee vaarallisten pahoinpitelyjen lukumäärään, asetettavat ensi sijalle. Kun koko valtakunnassa saamme 10 vuoden ajalla keskimäärin 163 pahoinpitelytapausta 10,000 rangaistusikäistä asukasta kohti, kohoa tämä luku Pfalzissa 241, jotavastoin se olutkeskuksissa Ylä-Bayerissa on 325, Ala-Bayerissa 360, vieläpä paloviina-alueillakin (Bromberg) ainoastaan 317!

Mutta kaikkien alkoholin vaikutusten, mielisairauksien, rikosten, vieläpä muidenkin siitä välillisesti johtuneiden sairaloisuuksien suhteen on muis-tettava, etteivät nämä prosenttiluvut suinkaan

*) Die psychiatrischen Aufgaben des Staates, Jena 1900.

tyhjentävästi paljasta koko pahaa. Mitä raakuuksia onkaan vaimoa ja lapsia kohtaan harjoitettu, ennenkuin juomarin perhe, isän hulluinhuoneeseen sulkemisen kautta on voinut tulla turvatuksi hänen suhteensa? Mitä elämän arvoja, mitä erilaisia elämän toiveita alkaen ensimmäisestä päihtymyksestä ensimmäisine kinastuksineen ja raakuuden ilmauksineen onkaan tuhoutunut, ennen kaikkea lasten miellissä, jotka ovat saaneet olla näiden kohtausten todistajina? Ja onko siinä kenties aina juomari kysymyksessä, eikä paljo useammin tilapäinen juoppottelu —? Mutta miten on noiden tuhansien ja satatuhansien laita, joista lopulta tulee juoppoja? Böhmissä oli näitä vuonna 1900 25,000, joilla oli noin 55,000 lasta. Ken voi kauhistumatta näitä kylmiä numeroita katsella?

Alkoholi ja perinnöllisyys.

Mutta ei siinä kyllin. Alkoholi ei vahingoita ainoastaan niitä, jotka itse sitä juovat, vaan sen hävittävä vaikutus ulottuu perintönä lapseen ja lastenlapsiinkin. Täydellä varmuudella voidaan osottaa, että juomarin jälkeläiset ovat joka suhteessa heikompia. Etenkin lukuisat, vaikeat synnynäiset aivosairaudet, niinkuin heikkomieliisyys ja kaatuvatauti aiheutuvat isän alkoholismista. Ranskassa lasketaan 55,5 % kaikista idiooteista olevan juoppouteen vajonneiden vanhempien lapsia,

ja kaatuvatautisista aina 52 %. Mutta sitäpaitsi osottautuvat juomarin jälkeläiset yleensä tavallista vähäkykyisemmiksi sekä ruumiillisessa että henkissä suhteessa. Niinpä voi Demme Bernissä todistaa, että 10 juomariperheen jälkeläisistä ainoastaan 17,5 % oli normaalisia, jotavastoin 10 raittiin perheen lapsista oli 81,9 % normaalisia.

Panemme tähän taulun, jonka *Demme* esittää kirjassaan: »Über den Einfluss des Alkohols auf den Organismus des Kindes». (Stuttgart 1891).

Lapsista	10 juomari-perheessä, joihin kuului 57 lasta.	10 raittiissa perheessä, joihin kuului 61 lasta.
kuoli ensimmäisinä elinpäivinä luonnolliseen heikkouteen	12	3
kuoli ensimmäisinä elämänsä kuukausina vetotautiin ja suolikatariin ..	13	2
oli idiootteja	6 = 10,5 „	0
osotti synnyttäisiä epämuodostumia	5 = 8,7 „	2 = 3,3 „
osotti silmiinpistävää hidaskasvuisuutta (kääpiömäisyyttä)	5 = 8,7 „	0
tuli poikajässä kaatuvatautiseksi	5 = 8,7 „	0
sairastui tanssitautiin ..	1 = 1,8 „	2 = 3,3 „
kehittyi hitaasti henkisesti	0	2 = 3,3 „
kehittyi ruumiiltaan säännöllisesti	22 = 38,8 „	54 = 88,5 „
kehittyi säännöllisesti ruumiillisesti sekä henkisesti	10 = 17,5 „	50 = 81,9 „

Mutta nyt on tunnettujen juomarien tiettävästi vähempikykyisten jälkeläisten ja raittiiden vanhempien täysin terveiden lasten välillä epäilemättä tuhansittain väliasteita. Kuinka usein onkaan ruumiillinen ja henkinen kyky sillä asteella, että lasta ei voida ottaa hoitolaan, mutta toiselta puolen kykynsä eivät kuitenkaan riitä tekemään häntä kelloviseksi leipätaisteluun, vaan on hänen monien vuosien kidutuksiin, vieläpä vuosikymmeniäkin kestävään taisteluun sortuminen. Tähän on lisättävä, ettei suinkaan ainoastaan isän kroonillinen alkoholismi vaan vieläpä satunnainenkin päihtymys *) voi ratkaisevasti määrätä sellaisessa tilassa siitetyn lapsen koko pitkän elämän, sen ruumiillisen ja henkisen terveyden ja kyvykkyyden.

Huomautettuamme vielä alkoholisen päihtymyksen aiheuttamasta tapaturmavaarasta ja mainittuamme vielä, että Bungen **) arvokkaat tutkimukset, jotka sangen selvästi osottavat, että niin kovin monet vaimot saavat imettämiskykynsä menettämistä ensi sijassa kiittää isänsä alkoholismia, niin olemme maininneet kylläkin tärkeimmän, mutta emme läheskään kaikkea, mitä varmuudella voidaan esittää alkoholia vastaan.

*) Bezzola, Bericht über den VIII internationalen Kongress gegen den Alkoholismus. Wien 1902.

**) Bunge, Ueber die zunehmende Unfähigkeit der Frauen, ihre Kinder zu stillen. München, Reinhardt IV. Aufl. 1904. Bunge, Alkoholvergiftung und Degeneration. Leipzig 1904.

Kohtuullisuus.

Kaikki nämä tosiasiat kuultuaan on kai lähinnä taipuvainen ajattelemaan, että se kaikki voinee toki olla ainoastaan kohtuuttoman nauttimisen seurauksia, jonka vahingollisuus on yleisesti myönnetty ja jota ei kukaan puolusta.

Kaikki ovat kylläkin yhtä mieltä siinä, että kohtuuttomuus alkoholin nauttimisessa on vaarallista, mutta siitä ollaan täydellisesti eri mielisiä, mihin olisi asetettava kohtuullisuuden rajat, mistä alkoholimääristä kohtuuttomuus alkaa. *Jokainen nimittäin pitää kohtuullisena sitä, minkä hän itse juo* ja sekin, joka sairastuu alkoholinnauttimisesta, ei myönnä juoneensa liika paljon, vaan hakee liian heikosta vastustuskyvystään sairastumisensa syyt.

Asiain näin ollen on tärkeitä mainita, että vuosi vuodelta kasvaa niiden tutkijain luku, jotka näkevät yleisesti levinneessä juomatavassa, tuossa n. k. *kohtuullisessa, mutta säännöllisesti uudistuvassa nautinnossa* paljoa suuremman vaaran kuin *yksityisen kansalaisen juoppoudessa*. Elimistö voi tietysti tehdä tyhjäksi satunnaisesti nautitun alkoholimäärän, — jommoisen kenties olutlitra sisältää, — aiheuttamat vauriot, jos sille annetaan aikaa siihen. Mutta nykyään yleisesti käytännössä oleva juomatapa ei useimmiten ollenkaan suo sille tilaisuutta tähän. Ennenkuin entinen vähäinenkin vaurio on poistettu, saa ruumis uusista, vaikkakin kenties yhtä

pienistä alkoholimääristä vahingollisia vaikutuksia ja näin jatkuu vuosia, jopa vuosikymmeniäkin, kunnes vihdoin väkijuomien-nauttija saa vaikean alkoholitaudin olematta milloinkaan kohtuuton, vielä vähemmän päihtynyt. Kuten vesipisarakaan ei saa yhdellä kertaa pudotessaan jälkeä kiveen, vaan vasta yhä uusiintuneella vaikutuksellaan samaan paikkaan, samoin saa kohtuullinen alkoholinnautintokin terveyden ja koko vastustuskyvyn vaaranalaiseksi. Englantilaisten henkivakuutuslaitosten vuosien kuluessa tekemät tilastot, jotka tekevät jyrkän eroituksen »kohtuullisten» ja »ehdottomasti raittiiden» välillä, puhuvat siitä vakuuttavan kunnista kieltään. Ne osottavat, että kuoleman tapauksen luku ehdottomasti raittiiden luokassa on noin 25 % pienempi kuin odotettujen kuolemanta-

Ehdottomasti raittiiden ja kohtuullisten elämänpituus:

	Raittiiden		Yleinen osasto	
	odotettuja kuoleman tapauksia	äkillisiä kuoleman tapauksia	odotettuja kuoleman tapauksia	äkillisiä kuoleman tapauksia
a) United Kingdom Temperance and General Provident-Institution 1866—1899	8048	5724 = 71 %	10869	10469 = 96,3 %
b) Sceptre Life Association 1884—98.	926	522 = 56,37 %	1858	1332 = 80,34 %

pausten luku kohtuullisten osaston vastaavassa ikäluokassa. Edellä olevassa taulussa julkaisemme kahden tällaisen henkivakuutusyhtiön tarkat laskelmat.

15 % nouseva vakuutusmaksun huojennus, jonka nämä yhtiöt ehdottomasti raittiille myöntävät, osoittaa paremmin kuin mitkään sanat, että tässä on kysymyksessä käytännöllisen elämän lujaperusteiset tositapahtumat *).

Alkoholismien syyt.

Ken käsittää alkoholismien turmiollisuuden ja huomaa sen suunnattoman leviämisen verrattuna edellisiin vuosikymmeniin, se johtuu ehdottomasti kysymään, mistä tämä alkoholismi saa alkunsa, missä ovat sen juuret, mistä se imee ravintonsa.

Vaikkakin kaikki käytännöllisen luokkataistelun miehet ovat myöntäneet alkoholin ja erittäinkin paloviinan vahingollisuuden työväen järjestöjen elämälle ja kasvamiselle, niin on tähän kysymykseen siitä huolimatta näihin asti sosialidemokratisissa piireissä empimättä vastattu näin:

Alkoholismi on yhteiskunnallisen kurjuuden seuraus, kapitalistisen järjestelmän välttämätön tuote — sentähden on taistelu alkoholismia vastaan

*) Katso lähemmin näistä tärkeistä tosiasioista Hele-
niuksen teoksesta *Alkoholikysymys* s. 76.

oleva taistelua nykyistä yhteiskuntajärjestelmää vastaan — tällainen oli vallitseva mielipide alkoholi-kysymyksestä vielä muutamia vuosia sitten.

Tämä katsantokanta, yksinkertaisuutensa vuoksi helposti harhaan viepä, — yksinkertainen niinkuin kaikki suuret totuudet, ehkä ajateltiin — eksyttää senkin tähden, että se jätti kunkin yksityisen juomatavat ennalleen, poisti häneltä kaiken vastuunalaisuuden alkoholiin nähden, laskeakseen sen vallitsevan taloudellisen järjestelmän syyksi, tämä katsantokanta kaiken mielitelevän mukavuutensa ohessa sisälsi kuitenkin erään heikon kohdan, se sekoitti vähintään yhtä paljon kuin selvitti, se oli, niin paljon oikeata kuin se sisälsikin, liian räikeässä ristiriidassa liian monien tosiasiain kanssa, voidakseen ajanpitkään pysyä voimassa.

Tällä ei suinkaan ole tahdottu väittää, etteivät yhteiskunnalliset olosuhteet tuhansissa eri tapauksissa olisi pääasiallisimmin johtaneet alkoholin nautintoon.

Liian pitkä työaika ja huono ravinto.

Ensiksikin liian pitkä työaika: kukapa ei myöntäisi, että väsyttävässä, ankarassa, yksitoikkoisessa työssä, huonosti tuuletetuissa huoneissa, savussa, pölyssä ja kuumuudessa — että sellaisessa, kaikkien muiden juomahalua herättävien syiden lisäksi —

ja niitähän on paljon — tulee vielä koko joukko muita syitä, jotka tekevät juopottelun ymmärrettäväksi.

Niukka palkka, vallan riittämätön välttämättömimpäin elintarpeiden tyydyttämiseen, riittämätön maukkaan, ravitsevan ruuan hankkimiseen, kas siinä selitys, miksikä viinaryypyn avulla koetetaan tehdä kuiva leipäpala ja härskiintynyt sianlihakappale maukkaammaksi, miksikä voimakkaalla olutkulauksella koetetaan huuhtoa alas kurja ateria, joka on vielä kaiken lisäksi nautittava kiireessä liian lyhyen päivällistunnin aikana jossain likaisessa kapakassa. Emmekä ole maininneet vielä niitä tuhansia, jotka eivät voi käyttää hyväkseen edes kurjinta kapakkaakaan ateria-aikoinaan, se kun on liian kaukana työpaikasta. Siinä saavat he istuskella kyyryllään tai nojallaan, kädessä viheliäinen astia, jossa vaimo tai lapsi on tuonut heille kylmän, mauttoman eikä suinkaan ruokahaluherättävän aterian — kukapa ei ymmärtäisi, että tällainen niukka ateria koetetaan edes paloviinaryypyllä tai oluella tehdä siedettävämmäksi?

Siten johtavat työolot useimmissa ammateissa tavalla tai toisella juopotteluun. Ajatelkaa vain ajuria, jota jääkylmä talviaamu työhön kutsuu muutamatuntisen yölevon jälkeen eläintenkin vuodetta kurjemmalta leposijaltaan! Kuinka muuten voisi hän paremmin alottaa sisällyksättömän työpäivänsä, kuinka saada tuon 16- jopa 18-tuntisenkin

tylsistyttävän työaikansa siedettävämmäksi, vähemmän rasittavaksi, kuin ottamalla aamutuimaan viinaryypyn ja päivän pitkään vielä monta olutlasiakin!

Puutteellinen asunto.

Ja millä kannalla ovat *asunto-olot*? Minkälainen on huone, joka väsyneen päivän kuorman ja helteen kantaneen, suojaansa ottaa? *Tarkasta sitä!* — oi niin kylmä, kostea, köyhä, vaikeasti lämmitettävä ja vielä vaikeammin tuuletettava . . . onko se paikka, missä uupuneen tekee mieli ikävöimänsä vapaat iltahetket viettää? Niin, jos se hänellä olisi edes yksin hallussaan nauttiakseen hetkisen lepoa ennen maata menoaan! Mutta hänhän on vaan yhden *makuusijan* omistaja — ei kumma, jos hän ei halua viettää iltaa tässä ahtaassa huoneessa, joka on samalla hänen isäntäväkensä asuin- ja makuusuoja, keittiö, ehkäpä työhuonekin! On luonnollista, että hän tällaisten olosuhteiden vallitessa haluaa jättää asuntonsa aamulla niin pian kuin mahdollista, ja iltasin sitä ollenkaan edes näkemättä vuoteeseensa ryömiä *). Ja missä viettäisi iltansa kunnes tulee

*) Yksi esimerkki useiden asemesta! Saksan ammattikuntien päätoimikunnan kirjeenvaihtolehti kertoo (14 vuosik. n:o 9 s. 154): Samalla kun Saksan rangaistuslaitoksissa tulee jokaista työssäolevaa rangaistusvankia kohti 30—

aika lähteä levolle? Siellä, missä tapaa samassa asemassa olevia ystäviä ja työtovereita — *ravintolassa*.

Mutta ei ainoastaan huolettoman hovin vuoksi työmies tarvitse ravintolaa, jossa enimmäkseen tarjoillaan vain väkijuomia, koska sen tuottavaisuus riippuu etupäässä niiden myynnistä, vaan hän menee sinne pikemmin sen vuoksi, että kapakka on useimmiten ainoa paikka, jossa hän valtiollisia ja ammatillisia asioitaan voi harrastaa. Väkijuomia käyttämällä hankitaan oikeus oleskella siellä, ja tähän on sängen luonnollista, kun tiedämme, että usein kapakan isäntä on vaan yksi osakepääoman monista orjista ja vain sen oluttehtaan palkkaama, jonka olutta hän anniskelee.

Mutta eiväthän valtiolliset ja ammatilliset velvollisuudet joka päivä kutsune, väittää ehkä joku — ja kuinka paljon aikaa kuluttaakaan työmies kapakassa, yksin tai toveriensa seurassa, aikaa, jonka hän paremmin voisi käyttää jonkun kirjan tai sanomalehden ääressä, teatterissa tai konsertissa? Tie-

40 kuutiometriä ilmaa, toi *ammattitarkastus* Berliinin vaate- ja pesuliikkeissä ja vaatetusammattissa ilmi, että tarkastelemissa työhuoneista ainoastaan 2,8 % nämä ovat suurimmaksi osaksi samalla asuinhuoneita, tyydytti tätä terveysopin vähintään vaatimusta. Sitä vastoin 28,3 % sisäksi 15—30 kuutiometriä ilmaa, 33,4 % ainoastaan 10—15 kuutiometriä ja 35,7 % vähemmän kuin 10 kuutiometriä kutakin työssä olevaa henkilöä kohti, aleten muutamain paikoin 3 kuutiometriin saakka. Yhden rangaistusvangin ilmamäärän jakaa siis 10 vapaata työmiestä keskenään!

tysti tekisi hän paremmin, kun iltasin istuisi jossain lukusalissa tai kävisi teatterissa. Mutta miten on näiden lukutilaisuuksien laita? Mikä ääretön matka usein lähimpänä olevaan paikkaan, jos yleensä paikkakunnalla sellaista on olemassa, puhumattakaan ollenkaan teatterista huikkeine hintoineen! Otaksuamme kuitenkin ,että lukusali olisi saatavissa, teatteri voitaisiin hankkia! Miten kykenisi työläinen 11-, 12- ja useampikin tuntisen, vuorikaivoksessa tai rautaruukissa, ompelukoneen ääressä tai tiilitehtaassa vietetyn työpäivän loputtua, jonkun kirjan, musiikin tai näytelmäkappaleen tuottamaan henkiseen nautintoon, niin, kuinka voisi hän enää järkevästä keskustelustakaan tuntea iloa ja nautintoa?!

Tällaisissa olosuhteissa, joissa suurin osa palkkatyöläisiä nykyään elää, voimme puhua ainoastaan muutamien harvojen, voimakkaimpien todellisesta kyvystä henkiseen ja taiteelliseen nautintoon noina muutamina iltahetkinä. Jokainen sellainen »virkistys», lukeminen, konsertti, teatteri j. n. e. vaatii toki tarkkaavaisuuden jännittämistä, hermoston työtä, aivojen toimintaa! Mutta rasittava työpäivä on kuluttanut toimintakyvyn viimeisenkin jäännöksen, ja kenties on niinkin hullusti, ettei varsinainen päivätyökään olisi tullut suoritettua ilman alkoholin keinotekoista kiihotusta.

Ja näin voisimme luetella esimerkin toisensa jälkeen osoittaaksemme, että alkoholismi on yksi

»sosiaalisen kysymyksen» päätekijöistä. Sitä, joka lukuunottaen palkka- ja asunto-olot, ravinnon laadun, kurjuuden koko alentavaisuudessaan, joka vie asteillaan täyttäen yhteiskuntajärjestyksemme alas aina maalaisköyhälistön eläimenkaltaisiin elinehtoihin ja kotityön kauhuihin saakka — sitä, joka kaiken tämän tuntee, voi hämmästyttää vaan se, *ettei alkoholia juo köyhälistö vielä paljoa enemmän*, unohtaakseen, salatakseen itseltäänkin kurjan kohtalonsa!

Väsyneenä ja voimattomana, haluten lepoa, jota ahdas asunto ei voi suoda, tahi kaivaten huvitusta ja edes yhtä ilonkipinää, jota väsyneet aivot eivät kykene henkisestä työskentelystä hankkimaan, astuu uupunut ravintolaan. Pikarista virtaa iloa ja virvoitusta, jota saadakseen ei tarvitse muuta ponnistusta kuin avata suunsa ja valaa alkoholia ruumiiseensa. Iloa ja riemua se antaa, sillä alkoholi on karkoittanut väsymyksen ja uupumuksen tunteen, hyvää tuulta ja iloista uskallusta, koska se on ikävän mielialan haihduttanut. Alkoholin aiheuttama huumaus ei saata häntä unohtamaan ainoastaan nykyhetken suruja ja vaivoja, vaan se estää myöskin huomaamasta, että sama kohtalo odottaa häntä *jok'ikinen ilta* koko pitkän elämänsä aikana ja että hän on tuomittu kapitalismin pakollisen päivätyön uhriksi.

Ovatko huonot yhteiskunnalliset olot alkoholinnauttinnon ainoana syynä?

Mutta oltakoonpa vaikka kuinkakin vakuutetuja kaikkien näiden tekijäin vaikutuksesta, niin *voidaanko väittää niiden olevan ainoana syynä* siihen laajuuteen, minkä alkoholinnautinto vuosikymmenien kuluessa on saavuttanut?

Onko todellakin alkoholismia olemassa ainoastaan köyhistä köyhimpäin, yhteiskunnan kurjimpain kerrosten keskuudessa? Eikö ole olemassa suuria yhteiskuntapiirejä, jotka, kaukana yhteiskunnallisesta kurjuudesta eivät kuitenkaan seura-elämässään tule toimeen ilman väkijuomia? Ylioppilaselämä »vanhoissa» osakunnissa pysyy oikeastaan vaan alkoholin avulla koossa — juomasäännöt, ryypiskely inhoittavimmassa muodossaan ovat niitä, jotka antavat leiman tälle piirille ja kaikille niille, joille ylioppilasraakuuden matkiminen tuottaa tyydytystä — »rakkauden ateriat» ilman alkoholia eivät olisi ajateltavissakaan yhtävähän suurissa kuin pienissäkään ryhmissä. Ja tavataanko juoppoja ainoastaan työväenluokassa? Eikö hännys-takkiin, viittaa tai univormuun puettu juoppo ole yleisesti tunnettu ilmiö? — Kuka täyttää juoppoparantolat, joissa *päivittäin* maksetaan hoitokustannuksina 15—25 markkaa, jopa enemmänkin? Tapaako siellä enemmän puutteenalaisia proletareja vaiko puutteenalaisia — maanviljelijöitä?

Tosin on olemassa erotusta varakkaiden ja köyhien alkoholismien välillä:

Käy paljon kalliimmaksi hankkia viinahulluus moselin, rheinviinin, samppanjan tai ranskalaisen konjakin avulla kuin perunaviinalla. Mutta molemmat tiet ovat yhtä varmoja. Toisen juoppohulluus ei ole erilaisempi kuin toisenkaan. Näin ei mikään yhteiskuntakerros ole vapaa alkoholismista: mutta *kukin luokka omaa ainoastaan sen alkoholismien, minkä se kykenee maksamaan.*

Ja ken ei usko omia silmiään, hän tutustukoon jonkun vuoden tarkkaan ammattitilastoon alkoholiin kuolleista Schweitsin kaupungeissa. Seuraavat tiedot ovat vuodelta 1901. Silloin kuului 366 kirjoihin merkityistä alkoholisesta kuolemantapauksesta vain 188 palkkatyöläisten luokkaan, kaikki muut niin kutsuttuihin ylempiin kansanluokkiin. 49 % alkoholistien koko luvusta tuli siinä siis varakkaampien luokkien osalle! Kun otetaan huomioon se suunnaton erotus, mikä on olemassa kanpunkilaisväestön varattomien ja varakasten välisissä absoluutisissa luvuissa, niin tämän tosiasiankin perusteella täytyy sanoa, että kumminkin Schweitsin kaupungeissa tapaa alkoholismia, vieläpä ensi sijassa, varakkaiden keskuudessa — mihin jää silloin yhteiskunnallinen kurjuus, jonka piti olla ainoana tahi ainakin ensimmäisenä syynä alkoholismien olemassaoloon?

Mutta edelleen: miltä näyttää työväen yksityisissä piireissä? Osottaako naisproletariaatti, joka

epäilemättä on huonoimmin palkattu, huonoimmin ravittu ja enin riistetty osa koko työläisjoukosta, enemmän juoppouteen vajonneita kuin miehinen työväki? Kun Schweitsin kaupungissa tapahtuvista kuolemantapauksista voidaan miesten keskuudessa laskea 10,4 % johtuvan alkoholin käytöstä, on vastaava prosenttiluku naisten keskuudessa vain 1,8 %. Tahi: onko hyvin palkattu kirjaltaja aina alkoholin ehdoton vihollinen tai juoko hän ainakin vähemmän kuin nälkäänäkevä kutomotyöläinen?

Siispä täytyy yhteiskunnallisen kurjuuden ohessa olla vielä muitakin tekijöitä vaikuttamassa, jotka pakottavat alkoholia nauttimaan. Taikka voiko sen selittää seuraukseksi yhteiskunnallisesta kurjuudesta, kun, kuten Vandervelde on Belgian suhteen osottanut palkkojen noustessa *kolminkertaisiksi* paloviinakulutus on kasvanut *viidenkertaiseksi*? Onko se yhteiskunnallisen kurjuuden vaikutusta, kun Hollannin rikkaimmissa maakunnissa (Nordholland, Südholland ja Utrecht), lihamenoerän ollessa keskimäärin 8 guldenia, kulutetaan 10—12 litraa paloviinaa henkeä kohti vuosittain, mutta köyhissä maakunnissa (Seeland, Nordbrabant ja Limburg) 4 1/2 guldenin menoerän ohessa lihasta on alhaisin paloviinakulutus 3—7 litraa? Me emme tahdo väittää, ettei päinvastainenkin suhde saata usein esiintyä, vieläpä kenties olla sääntökin, mutta että suhde olisi ilman poikkeuksia, että sillä olisi yhteiskunnallisen lain yleispätevyys, että alkoholismi olisi välitön

seuraus, kurjuus ainoa tahi kuitenkin pääasiallisin syy, se tulee tietysti sitä epäilyttävämmäksi, mitä enemmän yksityisseikkoja sitä vastaan ilmenee.

Eikö juuri Vandervelde *) ole erityisesti osottanut, että Belgiassa kapitalistisen kehityksen ensimmäisenä ajanjaksona »jokainen palkkojen korotus vaikuttaa alkoholikulutuksen kasvamiseen?» »Alhaisen palkkojen esteet eivät enään ole vaikuttamassa», lisää hän ja täten vahvistaa hän sen tosiseikan, että alhaiset palkat, huolimatta vaatimattomasta elintasosta, voivat kuitenkin aiheuttaa pienemmän alkoholikulutuksen.

Ja ken ei kaikesta tästäkään tule vakuutetuksi, lukekoon John Rae'n **) teoksista, miten taloudellisen nousun takia viime vuosina on australialaisessa siirtomaassa, Viktoriassa, juopumuksen takia vangittujen luku tuntuvasti lisääntynyt, taikka tarkastakoon hän vertailuja, joita »Soziale Praxis» ***) on julkaissut kymmenvuotiskaudelta ravintoaineiden kulutuksesta Berlinissä henkilöä kohti erivuosina: niinä vuosina, joina solmittujen avioliittojen lisääntyvä lukumäärä viittaa suotuisempiin taloudellisiin oloihin, kohoaa myöskin oluen käytäntö huomattavassa määrässä, samalla kun lihankäytäntö ainoastaan vähäpätöisesti nousee. Myöskin *Adolf Braun*'in tekemä ta-

*) Vandervelde, *Alkoholismus und Arbeitsbedingungen in Belgien*. Wien 1900.

**) John Rae, *Der Achtstunden-Arbeitstag*. Weimar 1897. S. 252 ff.

***) *Soziale Praxis* VIII. S. 587—588.

louskulunkiarvio Nürnbergiä varten *) ja samantyyppiset kokemukset Berlinistä selittävät tätä sangen hyvin. Kasvavien tulojen mukana kasvaa väkijuomien nautinnosta aiheutunut suoranainen meno. Jos siis yhdeltäpuolen täytyykin myöntää, että huono yhteiskunnallinen asema aivan erikoisesti johtaa alkoholin ääreen, niin täytyy toiselta puolen myöskin sanoa, että väkijuomista johtuneiden menojen kasvaminen osottaa myöskin tulojen lisääntymistä. Eivätkä järjestyneetkään työmiehet muodosta mitään poikkeusta tästä säännöstä; sen Berlinin yhä kasvavat numerot sangen selvästi osoittavat **). *Ja ihmepä olisi jos asianlaita ei olisi niin: nauttiihan alkoholi yleistä arvonantoa, onhan sillä puolellaan kaikki suosiolliset ennakkoluulot, joita alkoholikapitalistien suuri joukko väsymättä ylläpitää.*

Alkoholitaikausko.

Tässä yleisesti levinneessä, alkoholia suosivassa ennakkoluulossa, että se oluena, viininä ja paloviinana omaa muka runsaasti hyviä ominaisuuksia, eikä ole ainoastaan vaaraton, vaan hyödyllinen,

*) Haushaltsrechnungen Nürnberger Lohnarbeiter. Nürnberg 1901.

***) Der Alkohol im Arbeitshaushalt. »Der Abstinenz«, Schweitsin sosialidemokratischen raittiusliiton ja itävaltalaisen työväenraittiusyhdistyksen virallinen äänenkannattaja. Wien X, Keplerplatz 4, 4 vuosik., n:o 6.

vieläpä tarpeellinen ja välttämätönkin — tässä *taikauskossa*, joka nykyään on vielä koko kansaan levinnyt, on epäilemättä yksi alkoholikulutuksen, alkoholismin pääjuurista. Kun ollaan vakuutettuja siitä — ja tämä vakaumus on nykyään suurilla joukoilla, että alkoholi on hyvää, hyödyllistä, tarpeellista ja välttämätöntä, niin on luonnollista, että tätä erinomaiseksi kiitettyä tavaraa koetetaan hankkia sikäli kuin tulot suinkin sallivat.

Mistä tämä taikausko aina alkunsakin saanee? Mahdollisesti on se vaan tuon keskiaikaisen katsantokannan jäännös, joka alkoholissa näki elämän veden (*aqua vitae* = elämän vesi oli paloviinan nimi ja siten kutsutaan sitä vieläkin erikielissä) tai on siinä säilynyt, nyt jo vääräksi tuomittu vanhan lääketieteen omistama katsantokanta sen ravitsemiskyvystä taikka on se lopulta vaan selviönä esiintyvä, välittömästä alkoholin vaikutusten itsehavainnosta syntynyt väärinkäsitys. Oli miten oli, pääasiana pysyy: *se, mitä kansanennakkoluulo pitää väkijuomien hyvinä ominaisuuksina, osottautuu tieteellisen arvostelun edessä vaan alkoholin aikaansaamiksi harhaluuloiksi.*

On tällä kertaa yhdentekevää, mistä väkijuomasta me puhumme: yhtä hyvin oluen, viinin kuin paloviinankin nauttimisesta odotetaan paljon hyviä vaikutuksia — vaaralliseksi myönnetään korkeintaan kohtuuttomuus ja sekin enimmäkseen vaan paloviinan nauttimisessa. Jollei näin olisi, jos ihmisillä olisi edes heikoinkin aavistus siitä, että *kaikki väki-*

juomat sisältävät alkoholia, niin totta tosiaan olisi tuo huono tapa antaa lapsille, vieläpä säännöllisesti, väkijuomia vähemmin levinnyt. Ei mikään osota niin suuresti sitä täydellistä ajattelemattomuutta ja laajalti levinnyttä tietämättömyyttä alkoholikysymyksen suhteen, kuin tämä aivan yleisesti tunnustettu tosiasia. Tässä eivät ihmiset voi edes vedota tavallisiin todistuskappaleihinsa, koska kaikki lääkärit, kasvattajat ja opettajat yksimielisesti vakuuttavat, että alkoholin antaminen lapselle on, ei ainoastaan kokonaan mieletöntä, vaan ehdottomasti vahingollistakin. Se nimittäin vahingoittaa lapsen terveyttä, ehkäisee hänen kasvamistaan vieläpä heikontaa oppimiskykyäkin. Sen lisäksi on tietysti vielä kerrassaan mieletöntäkin tutustuttaa jo lapsena »nautintoon», johon väkijuomatehtailijain suuri joukko todennäköisesti kyllin ajoissa valmistaa tilaisuuden virittäen tuhansia ansojaan.

Alkoholin luullaan siis *ravitsevan, antavan väsyneille voimia ja tekevän pystyvämmäksi* sekä ruumiilliseen että henkiseen työhön, luullaanpa sen voivan tehdä pakkasenkin siedettävämmäksi, koska tiedetään sen *lämmittävän* Mitäpä alkoholilta ei odotettaisi? Loppumaton on etujen sarja, joita sen nauttimisen sanotaan tarjoavan. Ja siten kaikki nämä näennäiset edut kääntyvät viettelyksiksi alkoholinnautintoon — kaksinkertaisiksi viettelyksiksi sille kansankerrokselle, joka ensi sijassa kaipaa parempaa ravintoa ja jonka loppuun kulutettu työ-

voima enin vahvistusta tarvitsee. *Nämä ennakkoluulot tulevat vaarallisimmiksi työväenluokalle, koska sillä on voimakkaimmat edellytykset toimia niiden mukaan.*

Ja ne ovat vaan *ennakkoluuloja*, jotka viime vuosikymmenien tieteellinen tutkimus on kohta kohdalta kumonnut. Kaikki tutkijat ovat yksimielisiä siitä, että alkoholi, vaikkakin se palaa ihmisruumiissa kuten todelliset ravintoaineetkin, on kuitenkin *ravintoaineeksi kelpaamaton*, koska se ei ainoastaan häiritse elimistön tärkeimpiä toimintoja, vaan voipa vielä turmellakin sen koneiston, jota sen tulisi käyttää.

Yhtä varmaa on, että ruumiillinen ja henkinen työkyky ei enene, vaan selvästi ja todistettavasti heikkenee pienimmistäkin väkijuomamääristä. Alussa huomattua, äärettömän lyhyen aikaa kestävää toimintakyvyn lisäännystä seuraa voimakas lamaannus, joka vie kokonaistuloksen paljon alapuolelle sen, mitä se on raittiina päivinä ollut. Tämä pitää paikkansa kaikenlaatuiseen ruumiintoimintaan nähden, olkoonpa sitten kysymyksessä rasittava maatyö kuumassa tai kylmässä, kaikenlainen urheilu tai konesevän, kirjanlatojan, puusevän tahi hiilenkaivajan ammattityö.

Mittaamalla ruumiinlämpöä saadaan tarkka todistus siitä, ettei alkoholin palaessa ruumiissa syntynyt lämpö ole hyödyllinen, vaan samalla kerta tapahtuvasta, voimakkaasta lämmönhaihtumi-

sesta on seurauksena *lämmönvajaus*, jonka lämpömittari alkoholinautinnon jälkeen selvästi osoittaa.

Niin, vaikka nämä seikat voidaan mahdollisimman tarkasti todistaa, vaikka tiede ne yleisesti omaksuu, niin kansan suuri enemmistö on näistä tuskin kuullutkaan. Mutta sielläkin, missä on kuultu ja yhä uudestaan kuullaan, sielläkin kestää vielä kauan, ennenkuin suuret joukot ne omaksuvat. Syy on sangen yksinkertainen: *näennäiset seikat puhuvat kaikkialla alkoholin puolesta.*

Kiduttava nälkä tulee tyydytetyksi, kun vatsa täytetään muutamilla laseilla olutta tai paloviinaa. Mutta joka tapauksessa ne ovat kiviä leivän asemesta, vaikkakin vatsan täyttänyt nestemäärä ja alkoholihuumaus ovat saaneet näläntunteen tukahtetuksi. Tosin näyttää juuri oluenjuoja usein erinomaisen terveeltä — lisätodistus suurille joukoille siitä, että *olut ravitsee* *). Mutta itse asiassa on tämä juomarien lihavuus vakavaluontoinen, sairaloinen tila, sillä juuri näiden sisuselimet, erittäinkin sydän ja maksa osottavat usein n. k. rasvoittumisen ja muiden vaikeiden, vieläpä kuolettavienkin tautien merkkejä.

*) Olut sisältää tosin maltain n. 40 gr. litraa kohti todellista ravintoainetta, joka kuuluu n. k. *sokeriaineiden* joukkoon. Mutta eihän köyhimpäkään ruuasta puutu tätä ravintoainetta, koska juuri huokeimmat ravintoaineet: leipä, jauhot ja peruna sisältävät runsain määrin sokeriaineita. Oluen sisältämät sokeriaineet ovat — kokonaan huomioonottamatta sen sisältämän alkoholin vahingollisia vaikutuksia — vähintään 10 kertaa kalliimmat kuin muissa ravintoaineissa oleva sokeri.

Väsyyksien tunne karkoittuu juodessa — tietysti, niinkuin jokainen vastenmielinen, painava tunne voi *alkoholin* avulla haihtua. Mutta itse väsymys ei suinkaan ole sillä poistettu, ei vaan tunneta enää omaa voimattomuutta ja luullaan sentähden *alkoholin* avulla voitavan hankkia reipasta voimaa ja uutta työkykyä. Lyhyen ajan kuluttua antaa tämä reippaan voiman tunne, kuten tiedetään, sijaa sitä suuremmalle väsyykselle, jonka kenties voi uudella, lisätyllä *alkoholimäärällä* poistaa, luonnollisesti panemalla ruumiin siten alttiiksi uusille, vaikeille vahingoittumisille. Sillä väsyyksentunne on, kuten Bunge *) sattuvasti sanoo, ihmiskoneiston varaventtiili. »Se, joka huumaa väsyyksentunteen voidakseen jatkaa työntekoaan, on samanlainen kuin se, joka väkisin sulkee venttiilin voidakseen enemmän kuumentaa konetta».

Aivan samoin on *alkoholin* n. k. lämmittävän vaikutuksen laita. Tietysti *alkoholin avulla voi huumata kylmätunteen*, voi hankkia siten itselleen lisääntyneen ruumiinlämmön harhaluulon — mutta ainoastaan *alkoholin* vaikutuksesta alenevan ruumiinlämmön kustannuksella. Todellisuudessa siis ruumiinlämpöä hävitetään, kun luullaan *alkoholin* vaikutuksen alaisena tunnettavan lämmön lisäystä, ja siten vasta oikein hankitaankin kylmettymisen vaara. *Noin puolet kaikista meidän ilmanalassamme paleltuneista ihmisistä ovat olleet juopuneessa tilassa.*

*) Bunge, Die Alkoholfrage. Basel. s. 6.

Ja aivan samanlaista on siellä, missä kärsiville. ruumiillisesti ja henkisesti murtuneille suositellaan alkoholia muka huolten haihduttajana. Tietysti se haihduttaa huolet, se ei anna huomata kurjuuden painoa, se salaa ruumiillisen väsymyksen, kaiken sieluntuskan muutamiksi hetkiksi, joina se harjoittaa huumaavaa vaikutustaan hermostoon — ei kukaan kiellä, että se sen tekee. Mutta kaikesta huolimatta: *harhaluuloa vaan, mihin katsookin*: näläntunteen, väsymyksen vaivat, kylmyyden, sanalla sanoen kaikki olemassa-olon vaivat, surun ja huolen tästä päivästä ja ilottoman kuvan vielä kurjemmasta huomisesta — kaiken sen karkoittaa alkoholi. Ei mikään ihme, että se ymmärtää sukeltaa kaikkien niiden tuhansien suosioon, joille nälkä ja väsymys, kylmä, puute sekä kaikenlaiset vastukset ja vaivat ovat tulleet jokapäiväisiksi tovereiksi. Ei ole ihme, kun vielä lisäksi alkoholikapitali karkeammilla ja hienommilla viettelyksillä koettaa tyrkyttää ihmisille tuotteitaan. Ovathan olutpalatsit huikaisevine valovirtoineen ja täyteläisine orkesterisävelineen kaikille avoinna, juomaloita »hauskoine nurkkineen», viinitupia on kaikkialla, ja sille, joka on liian köyhä oluen tai viinin ääressä hankkimaan osansa alkoholin synnyttämästä iloisuudesta, tarjoavat tuhannet ja taas tuhannet kapakat yhdellä ainoalla kolikolla tilaisuuden uhrata osan terveytään, ruumiillista ja henkistä vastustuskykyään viinajumalan alttarilla.

Juomatapa, juomapakko.

Mutta alkoholitaukauskoon ja väkijuomaliikkeen harjoittajien asettamiin ansoihin liittyy vielä lukemattomien juoppojen antama, pahentava esimerkki. Nykyään, kun kaikki juovat, kaikki nauttivat alkoholia yhdessä tai toisessa muodossa, on yksityisellä tuskin mahdollisuuttakaan riistäytyä irti tästä yleisestä tavasta. Hän kasvautuu kiinni tähän juopottelevaan maailmaan, poikana oppii hän juomaan ja myöhemmin pitää koko ympäristö huolta siitä, että hän vaan yhä paremmin ja paremmin sitä oppisi. Juominen on niin luonnollista, että kielenkäyttömekin tarkoittaa, hienosti kyllä — sanalla »juoda» pelkästään väkijuomainkäyttöä. »Hän juo, juodaan». Kuka sillä edes tarkoittaakaan veden juomista? »Juominen» on siinä määrin tullut yleiseksi tavaksi, ettei enää ollenkaan näytä riippuvan yksityisen tahdosta juoda tai olla juomatta tahi myöskin juoda ainoastaan sen verran kuin *häntä* haluttaa: *yleinen juomatapa on kehittynyt juomapakoksi*. Se, josta tuntuu liioitellulta puhua juomapakosta, istuutukoon tavalliselle paikalleen ravintolan vieraspöydässä ja tilatkoon lasin limonaattia, vettä, kupin kahvia taikkapa — maitolasin! On aivan yhdentekevää tapahtuuko se hienoston ravintolassa tahi proletarien kapakassa. Vakavasti ja leikillä, sopivilla ja sopimattomilla pilapuheilla, mitä typerimmillä hassutuksilla tahi loukkaavalla

ärsytyksellä annetaan hänen ymmärtää olevan mahdotonta tehdä niin, kuin *hän* tahtoo. Ja missä ei kenties enää näin tapahdu, siellä on vapaus saada olla juomatta, varmasti saavutettu vain taistelemalla ja niiden tahdonlujuuksella, jotka eivät tämän pakon alle ole taipuneet.

Proletari ja alkoholi.

Kun kerran käsitämme, että kaikkien näiden, kurjuuden, taikauskon, viettelyksen ja yleisen tavan vaikutusten alaisena oleva palkkatyöläinen on erittäin altis alkoholin vaikutuksille, niin juuri proletarille on välttämätöntä yhä uudelleen ja uudelleen sanoa, *että alkoholin hyvät ominaisuudet ovat vaan alkoholihuumauksen herättämiä harhaluuloja, harhaluuloja, jotka hän saa kalliisti maksaa terveydellään, jopa elämälläänkin.*

Mutta ei sillä hyvä, *proletari* maksaa tässäkin *kaksinkertaisen hinnan!*

Nälän ja huonon ravinnon tahtoo hän korvata nauttimalla alkoholia. Mutta alkoholi ei jätä häntä ainoastaan ravitsematta, vaan se vielä riistää niukoista tuloista osan puhdasta rahaa, jota olisi voitu paremmin käyttää todellisten ravintoaineiden hankkimiseen *). Tietysti huono ravinto viettelee nautti-

*) Saksan kansa (56 mill. henkeä) kulutti vuonna 1901 leipään 1,700 milj. Rmk. siis 30 Rmk. henk. kohti.
lihaan 2;250 „ „ „ 40 „ „ „
väkijuomain 3,300 „ „ „ 58 „ „ „

maan alkoholia. Mutta jos antautuu tälle viette-lykselle, niin on pakostakin tultava toimeen yhä huonommilla *elinehdoilla*. Ja sen lisäksi alkoholin sairautta synnyttävä vaikutus tapaa huonostiravitussa elimistössä paljon vähemmän vastustusta kuin hyvästiravitussa.

Väsymys ja liian pitkä työaika on muka tehtävä siedettäväksi alkoholin avulla! Tietysti — ylenmäärin rasittunut ei juotuaan enää niin tuntuvasti huomaa jo suoritettun työn aikaansaamaa väsymystä siinä määrin kuin hän sen raittiina ollen tuntisi. Sen vuoksi hän suostuu paljoa helpommin ylityöhön, jota hän kuitenkin voi tehdä ainoastaan terveytensä kustannuksella. *Työläisen on oman etunsa vuoksi juuri huomattava, miten väsyneeksi hänet päivätyönsä tekee, miten kykenemättömäksi nousemaan kapinaan liian pitkää työaika ja huonoja työehtoja vastaan* — alkoholi ei estä ainoastaan sitä kääntäessään huomion pois varsinaisesta väsymyksestä, vaan myöskin *ylenmäärin rasittuneen* terveyttä hävittävän vaikutuksensa panee se kahta vertaa nopeammin toimeen. Oivallisesti esittää Otto Lang *) tämän tosiasian sanoessaan:

»Väsymys ja nälkä täyttävät tärkeän tehtävän. Näillä tunteilla tajuaamme, että voimavarasto on loppuun käytetty ja ruumis tarvitsee saada uutta ravintoa. Jos työmies korvaa puutteen paloviinalla,

*) Otto Lang, Die Arbeiterschaft und die Alkoholfrage. Wien 1902.

niin on se tosin — kiitos tunnetun palkkalain — urakoitsijalle sangen hyödyllistä, mutta työmies siten varmasti joutuu häviöön. Tähän tosiasiaan nähden voi meidän tehtävämme olla ainoastaan se, että vastustamme alkoholinnautintoa, joka tässä osotautuu pahimmaksi palkkainpolkijaksi.»

Ja aivan samoin on kaikkien juomiseen vietteleväin, yhteiskunnallisten syiden laita! —

Savua, pölyä, kuumuutta, työskentelyä huonosti tuuletetuissa työhuoneissa — tietysti niitä voi »paremmin sietää» alkoholin huumaamana. Silloin ei enää huomaa, miten kurja työhuone on, vaan yllämainittujen terveydelle vahingollisten seikkojen lisäksi hankkii vielä uuden alkoholissa.

Ja kurjat asunnot — muuttuvatko ne paremmiksi, jos niissä oleskelee vaan päihtyneessä tilassa?

Puute, suru, kurjuus ja kaikenlaiset huolet, ovatko nekin sillä jo poistetut, jos ne kevyessä tai voimakkaammassa alkoholihuumauksessa vähemmän painavina tuntee, tai ei itse edes tunnekaan? Eivätkö ne seuraavana päivänä ole taas edessä ja paina nyt kaksinverroin, harmaan aamun koittaessa? Ja eikö silloin uudelleen ja vielä helpommin tartuta alkoholiin voidakseen tästäkin tunnelmasta vapautua? —

Niin käsitettävää kuin siis onkin, että työmies, kaikkien näiden erityisesti hänen luokka-asemastaan johtuvien seikkojen vaikutuksesta, antautuu alkoholiviettelyksen valtaan, on se sittenkin tarkoituksettominta, mitä hän voi tehdä, kun hän siten vaan

salaa itseltään olonsa kurjuuden, voimatta sillä vähintäkään edistää näitten olosuhteitten poistamista. Päinvastoin tuo ohimenevän mielihyvän huumaus lamauttaa ja tylsistyttää sen välittömän tunteen olosuhteiden sietämättömyydestä, joka on kaiken järjestymisen ensimmäinen ehto, valtiollisen ja ammattillisen taistelun välttämätön edellytys.

Juuri sen vuoksi, kun työmiehellä ilmankin on huono ravinto, on hänellä kaksinkertainen syy olla supistamatta menojaan ravintoaineisiin kuluttamalla niitä väkijuomiin, jotka eivät ravitse, eivätkä lisää ruumiin vastustuskykyä tauteihin ja kaikenlaisiin vaaroihin nähden.

Juuri huonon asuntonsa vuoksi on työmiehellä kaksinkertainen syy olla enää vuokraan varaamaansa tuloerää vähentämättä väkijuomamenoilla, sillä siten hän vain lisää ja monistaa kaikkia huonoista asunto-oloista johtuvia vaaroja.

Juuri sen vuoksi, että työmies palkka-asemansa tähden tulee pakotetuksi ylityötä tehden panemaan ruumiinsa alttiiksi lukemattomille vaaroille, juuri sen vuoksi on hänellä täysi syy olla näihin enää lisäämästä väkijuomista aiheutuvaa vaaraa.

»*Juuri työväelle valmistavat ahtaat asunnot ja täyteen sullotut vuokrakasarmit sekä kapakat lisää rettelöiden ja riitojen aiheita. Mutta on ihan selvää, että sellaisten asianhaarojen vallitessa näyttelee alkoholi sangen turmiollista osaa. Se tekee näissä olosuhteissa piilevän vaaran vieläkin suu-*

remmaksi, sillä se vie kyvyn hallita itseään, riistää viimeisenkin mielenmaltin ja liittää viimeisen renkaan siihen ketjuun, joka syysuhteella yhdistää köyhyyden rikokseen.

Ja lisäksi: *jokainen alkoholin liikanautinto kosta itsensä työläiselle kaksikertaisesti*, hänen toimeentulonsa kun on epävarma ja hän itse riippuvainen työnantajasta sekä turvaton poliisin mielivaltaa vastaan» *).

Ja entä vaikutus jälkeläisiin?! Kellepä muulle on tärkeämpää antaa lapsilleen perinnöksi terveys ja sekä ruumiillinen että henkinen työkykyisyys, kuin sille, joka kaiken todennäköisyyden mukaan ei voikaan heille antaa mitään muuta. Kelle kohdalo on jo antanut kultakasan tai kimpun oluttehtaan osakkeita, kas, hänen menestyksensä ei riippune toimintakyvyn suuruudesta tai pienuudesta. Mutta sille, joka on syntynyt köyhänä ja puutteena alaisena tähän taistelun maailmaan — sille ei toimintakykyisinkään elimistö ole vielä minään voiton takeena olemassaolon taistelussa, vaikka kylläkin sen välttämättömänä edellytyksenä. (

Proletariaatti ja alkoholi.

Ja onko tässä sitten vaan yksilöllinen onni ja edistys kysymyksessä? Eikö proletariaatilla onnen

*) Otto Lang, Die Arbeiterschaft und die Alkoholfrage. Wien 1902, ss. 12—13.

kaikkea ole syytä ajatella sitä, että *seuraava sukupolvi* esiintyisi vielä toimintakykyisempänä, valmiimpana taisteluun kuin nykyiset taistelujoukot?! Eikö proletariaatin jälkeläisiä paina kaksinverroin huono ravinto, vanhempien ylityö, puutteellinen kasvatus ja sadat muut köyhälistöoloihin liittyvät kauhut — tarvitaanko kaikkien näiden sukua-huonontavain tekijäin lisäksi vielä alkoholikin, heikontamaan niiden joukkojen taistelukykyä, joiden on kestettävä proletariaatin tulevaisuuden taistelu?! Juuri sen vuoksi, kun olemme vakuutettuja siitä, ettei ainoastaan taistelu leivästä, vaan myöskin luokkataistelu vuosi vuodelta yhä kärjistyy, että nykyisten taistelijain jälkeläiset tapaavat vastuksia niin suuria, että vaan täydellisin taistelukuntoisuus voi tehdä kelpollisiksi niitä voittamaan, niin juuri senvuoksi on meidän terävimmillä aseilla taisteltava kaikkea sellaista vastaan, mikä vahingoittaa yksityisen ja koko työläisluokan toimintakykyä. Ja semmoinen on alkoholi.

Alkoholi ei ainoastaan vahvista kaikkien niiden tekijäin vaikuttavuutta, jotka proletariaatin kurjuuteen syöksevät, se ei ainoastaan lisää vaaroja, jotka tuhansin terävin kynsin sitä uhkaavat, vaan se myöskin estää niiden pyrkimysten edistymistä, jotka voivat vapauttaa työväenluokan nykyisestä asemastaan. *Siten alkoholi ei ole ainoastaan luokkataistelun jarruna, vaan vieläpä voimakkaana aseena*

hallsitevien luokkien kädessä. Victor Adler *) sanoo alkoholi saortokoneiston osaksi, joka pidättää riistettyjä luokkia tuossa erehdyksen ja tietämättömyyden, järjen- ja tahdonheikkouden tilassa sekä saa heidät alistumaan sortoon ja nylkemiseen.

Kenelle tämä ei ole oikein selvillä, hän miettiköön, tokko paloviinaapolttaville feodaliherroille voitaisiin vaarallisempaa iskua antaa kuin yht'äkkiä lopettamalla heidän paloviinansa juonnin?! Hehän perunaviinallaan ottavat sadoilta tuhansilta ei ainoastaan rahat taskusta, vaan vieläpä järjenkin päästä. Oh, kyllä preussiläiset aatelismiehet tietävät, minkätähden he paloviinaansa polttavat! Kun kerran sitä ostava kansanjoukko tulee sen yhtä hyvin tietämään, silloin on se lakkaava sitä juomasta. ja samalla antava tälle säätyluokalle iskun sen arimpaan paikkaan.

Porvarilliset alkoholinuastustajat.

Kaikkia näitä seikkoja katsellessa huomaamme selvimmin, kuinka oikeutettua on sanoa proletarien maksavan alkoholista *kaksinkertaisen hinnan.* Heidän luokka-asemastaan, huonoista palkkasuhteista ja liian pitkästä työajasta yksin jo luonnonvälttämättömyydellä seuraa huono ravinto, kurjat asunto-

*) Victor Adler, Alkohol und Refreiungskampf. Aikakauslehti; »Der Abstinents»in toukokuunnumero. Wien 1904.

olot, äärimmilleen pakotettu väsymys. Sittenkään, vaikka yht'äkkiä ei enää juotaisi pisaraakaan alkoholipitoisia juomia, eivät nykyään vallitsevat palkkasuhteet sallisi proletariaatin elää yksinkertaisimpienkaan terveysopin sääntöjen vaatimusten mukaan. Nykyään ei proletari voi hankkia niin paljon ilmaa kuin hän ja perheensä hengittääkseen, ei niin paljon ravintoa kuin he elääkseen eikä niin paljon vapaata aikaa kuin he virkistyksekseen tarvitsisivat!

Tämä on yhä uudestaan selvästi vedettävä esiin voidaksemme asettaa oikeaan valaistukseen tietämättömäin porvarillisten alkoholinvastustajain kokonaan nurinkurisen väitteen, jonka mukaan yhteiskunnallinen kurjuus on seuraus suurten joukkojen alkoholinnautinnosta. Työttömyys, asunnon puutteellisuus, lastentyö y. m. epäkohdat johtuvat proletariaatin juomatavoista! Lakatkoot juomasta, on useiden näiden herrojen hyväätarkoittava neuvo, säästäkööt sen erän minkä he muutoin käyttävät alkoholiin ja tyydyttäkööt sillä muut järjelliset tarpeet! Yhteiskunnallinen kysymys on ratkaistu, kuulee sanottavan, kun alkoholi häviää maailmasta — luonnollisesti ainoastaan proletarien maailmasta!

Ei kukaan, joka vain pintapuolisestikin on tutustunut taloudellisen elämämme lakeihin, voine yhtyä tähän väitteeseen — se katoaa yhä enemmän ja enemmän myöskin porvarillisesta propaganda-kirjallisuudesta saatuaan, ikävä kyllä, tarpeeksi paljon vahinkoa aikaan.

»Älkää juoko, niin teillä on kylliksi, millä tyydyttää kaikkia oikeutettuja tarpeitanne — saadaksemme nykyiset olosuhteet tyydyttäväiksi taistellemme me alkoholia vastaan». Jotenkin tuohon tapaan kuului noiden porvarillisten alkoholinvastustajain lause ja samanlaisia olivat väitteet, jotka, tosin muiden syiden yhteydessä, ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että työväestö vuosikymmenten kuluessa on tehty epäluuloiseksi kaikkia alkoholiavastustavia pyrkimyksiä kohtaan, ja täydellä syyllä on sosialidemokratia pysynyt erillään sellaisista pyrinnoista.

Proletarinen raittiusliike.

Proletarisella taistelulla alkoholia vastaan, sellaisena kuin se viime vuosien kuluessa on esiintynyt Schweitsissä *Otto Langin*, Belgiassa *Vandervelden* ja Itävallassa *Victor Adlerin* voimakkaasti johtamana, ei ole mitään tekemistä yllämainittujen porvarillisten pyrkimysten ja todistelujen kanssa, vaan on sillä täysin selvänä tieto, että *proletariaatin taistelu alkoholia vastaan on ainoastaan apukeinona luokkataistelussa*. Tämä näkökohta tuo ilmi sen, mikä merkitys taistelulla alkoholia vastaan on sosialidemokratialle.

Merkitkäämme ensin se tosiasia, että paitsi yhteiskunnallisia epäkohtia edistää alkoholismien le-

viämistä suuriin joukkoihin puutteellinen tieto väki-juomien ominaisuuksista sekä ennakkoluulot, juomatapa ja juomapakko. Tästä johtuu, etteivät repäisevimmätkään yhteiskunnalliset muutokset, ei kaikkien »yhteiskunnallisten tekijäin» poistaminen voi hävittää alkoholismia. Tietysti se, mikä johtuu *puutteellisesta tiedosta ja alkoholiennakkoluuloista*, voidaan poistaa *levittämällä parempaa tietoa ja karikoittamalla ennakkoluulot*.

Ja nyt herää kysymys siitä, onko tämä valistustyö ehkä lykättävä siksi, kunnes luokkataistelussa olemme voittaneet? Onko tässä kenties meneteltävä niin, että ensin on pidettävä huolta yhdestä jäsinten vasta voi ryhtyä toiseen? Ensiksikö ehkä olisi meidän taisteltava parempien palkkojen, sitten parempien asuntojen, parempien työehtojen puolesta ja vasta kun kaikki nämä on saavutettu, voisimme alkaa taistelun alkoholia vastaan? Jokainen, jolla on käytännöllistä kokemusta luokkataistelussa, käsittää tämän järjestyksen nurinkurisuuden. Taistelua paremmista palkoista käy raitis, s. o. alkoholia vihaava, siis alkoholin suhteen valistunut luokka paremmin ja helpommin kuin alkoholin myrkyttämä — meidän on siis luokkataistelun, järjestäytymisen nimessä niin ripeästi kuin mahdollista ryhdyttävä tekemään selkoa alkoholin ominaisuuksista ja karikoittamaan sen suhteen vallitsevia ennakkoluuloja. Tähän tarjoovat meille mainion tilaisuuden jo olemassa olevat valtiolliset ja ammatilliset järjestöt.

Tosin vaikuttavat ne jo itsessään alkoholia vastaan antaessaan jäsenilleen uusia ihanteita, tehtäviä ja päämääriä — mutta ei kai kukaan väittäne, ettei tämä ammattikuntien keskuudessa voisi paljoa suuremmassa määrässä tapahtua tahi etteivät ne voisi tehdä vieläkin vaikuttavampaa työtä, jos ne tietoisesti asettuisivat suoranaiselle taistelukannalle alkoholia vastaan.

Minkävuoksi olemme raittiita?

Mutta yksin tällä valistustyöllä ei vielä kaikki ole tehty. On myöskin taisteltava juomatapaa ja juomapakkoa vastaan. Kaikki tieto alkoholiprobleemin monimutkaisista ongelmista, kaikki valistus ja yhteiskunnalliset parannukset eivät voi hävittää alkoholismia ja sen vaikutuksia *niinkauan kun juodaan*. On vihdoinkin myönnettävä, että alkoholismi johtuu *alkoholin juomisesta*, niin jokapäiväiseltä kuin tämä totuus tuntuneekin.

Senvuoksi on taisteluun paremmista elinehdoista, valistukseen, alkoholikapitalin ja sen viette-lysten vastusteluun vielä liitettävä *väkijuomien juontilakko, ehdoton raittius*. Sillä eihän ole yhtään syytä, joka todella pakottaisi juomaan, *kaikki alkoholitarjoamat edut kun ovat kuviteltuja, sen aikaansaamat vauriot vaan todellisia*.

Asetuttakoon siis yleistä, järjetöntä juomatapaa vastustamaan, oltakoon alistumatta pakkoon ja

asetettakoon niitä vastaan hyvin harkittu, vakau-
mukseen perustuva *uusi tapa olla juomatta!* Siten
hävitetään juomapakko, juomatapa ja vanhat en-
nakkoluulot.

»Niin, mutta entäs ravintoloitsijat!» huomaute-
taan meille. Ravintoloitsijoiden on mukauduttava
näihin uusiin tapoihin. Alkoholittomia juomia tulee
entisten alkoholipitoisten tilalle, raittiusravintoloja
nykyisten kapakoiden sijaan. Ettei nykyään vielä
olla tällä asteella, niin kukaan muu ei ole siihen syy-
pää kuin juuri juopottelevien suuri joukko, jonka
vaatimuksia ravintoloitsijat koettavat noudattaa.
Alkoholia käyttämättömät vieraat saavat pian ai-
kaan tämänsuuntaisen muutoksen ravintoloissa, ku-
lutuksessa ja koko seuralämässä — alkoholin käyt-
tämätön proletariaatti on myöskin poistava väki-
juomat kokoushuoneistaan!

Mutta vain tätä yksinkertaista, järkevätä rait-
tiuden tietä voimme panna sulun alkoholin turmiol-
lisille vaikutuksille. Vain ne, jotka ovat tästä pääs-
seet selville, voivat *toiminnallaan* tehdä tyhjiksi
alkoholismien seuraukset, *puhumalla* niitä ei poisteta.
Ennen kaikkea *on lakattava juomasta, on tultava
ehdottomasti raittiiksi!*

Raittiusjärjestöt.

Raittius tässä merkityksessä ei suinkaan ole
mikään päämäärä, jollakin tavoin itsensä tähden

toivottava, vaan arvokas ja vaikuttava ase luokkataistelussa.

Tämän valistustyön järjestäminen toverien keskuudessa on työväen raittiusjärjestöjen työ ja tehtävä, eikä millään muotoa saada heitä yhtä ajattele mattomasti juomaan vettä kuin ennen olutta!

Veden juominen ei ole mikään työ, vielä vähemmän voi se olla jonkun järjestön tarkoitus! Mutta näiden ryhmien tehtävänä on toverien valistaminen alkoholin suhteen ja kaikkien niiden vaikeiden pikkutehtävien huolehtiminen, joita alkoholittomien juomien hankkiminen työpaikoille, kokoushuoneisiin ja satoihin muihin paikkoihin, aiheuttaa.

Sellaisia raittiusjärjestöjä on jo olemassa, mutta ne ovat kaikkialla vielä aivan alussa *). Otto Lang on sanonut, että asiasta selvillä olevan puolueen on taisteltava juomatapaa ja alkoholin hyvistä ominaisuuksista vallitsevaa taikauskoa vastaan. Tästäkin huolehtiminen on oleva pienen, päämäärästään tietois en esijoukon tehtävä, ja viisaalla taktiikalla on se saava tämän tehtävän suoritetuksi. Meidän tehtävämme ei ole niinkuin usein kuulee väitettävän, koettaa saada »ehdoton raittius» puolueohjelmaan. Ja kun Münchenissä vuonna 1902 päätettiin, että

*) *Saksa.* Deutscher Arbeiter-Abstinente n b u n d, (Saksan työväen raittiusliitto). *Itävalta.* Arbeiter-Abstinente n b u n d in Oesterreich, (Työväen raittiusliitto Itävallassa). *Schweitsi.* Schweizerischer sozialdemokratischer Abstinente n b u n d. (Schweitsin sosialidemokratinen raittiusliitto).

puoluepäivät eivät ole oikeutetut pitämään agitatsionia ehdottoman raittiuden puolesta yhtenä puolueen tehtävistä tahi velvoitusta raittiuteen puolueeseen kuulumisen ehtona, niin hylättiin sillä vaan jotakin sellaista, mitä ei kukaan milloinkaan ollut vaatinutkaan. Luultavasti eivät mitkään puoluepäivät vuosikymmeniin voi pitemmälle mennä kuin itävaltalaiset vuonna 1903, jotka yksimielisesti hyväksyen tyytyivät seuraavaan päätökseen:

»Puoluepäivät näkevät alkoholismissa työväenluokan ruumiillisen ja henkisen taistelukyvyn vaarallisen vihollisen, mahtavan jarruttajan kaikille sosialidemokratian järjestäytymispyrkimyksille — sen vuoksi älköön halveksittako mitään keinoja, joita voidaan käyttää sen aikaansaamien vahinkojen poistamiseen.

Ensimmäinen keino tässä taistelussa on aina oleva proletariaatin taloudellinen kohoaminen; välttämättömänä täydennyksenä tälle liittyy selonteko alkoholin vaikutuksista ja vallitsevien ennakkoluulojen järkyttäminen.

Puoluepäivät sulkevat sentähden kaikkien puoluejärjestöjen ja puoluetoverien huomioon alkoholiavastustavien pyrkimysten edistämisen ja pitävät ensimmäisenä tärkeänä askeleena tässä taistelussa juomapakon poistamisen kaikista puoluejärjestöjen kokouksista. Raittiusasian puolelle voitetuille puolue tovereille voi tehokkaimpana agitatsionikeinona alkoholia vastaan suositella raittiusyhdistyksiin liit-

tymistä, joiden puolestaan on pidettävä huolta siitä, että niiden jäsenet täyttävät velvollisuutensa valtiollista järjestöä kohtaan.»

Täten on selvästi sanottu, että alkoholismi on työväenluokan ruumiillisen ja henkisen taistelukyvyn vaarallinen vihollinen sekä että suoranainen taistelu s. o. alkoholin vaikutusten esittäminen ja vallitsevien ennakkoluulojen järkyttäminen, ovat valtiollisen ja ammatillisen taistelun *välttämätön täydennys*. Tämä on kylliksi raivaamaan tietä raittiustyölle proletariaatin keskuudessa.

Raiffius luokkataistelun aseena.

Ehdottomasti raittiit proletarit taistelevat alkoholia vastaan virittääkseen tyytymättömyyttä. Tietäen alkoholin sairauttasynnyttävät vaikutukset, täydelleen käsittäen, miten äärettömän tärkeä terveys on työmiehelle, näkevät he kuitenkin alkoholikysymyksen pääpainon *alkoholin huumaavassa, tyyntävässä vaikutuksessa*.

Sillä *alkoholi tekee tyytyväiseksi*. Se saa työmiehen tyytymään huonoon ravintoon, estää häntä huomaamasta väsymystä ja sen kurjan muurikolon puutteellisuutta, joka on olevinaan hänen asuntonsa, se taltuttaa vihankaunan kohtaloa vastaan, joka aina samanlaisena uhkaa. *Sillä tavalla alkoholi lamaut-*

taa käsityksen asiain todellista tilasta. Proletarin tulee huomata, kuinka kurja hänen ruokansa on, hänen täytyy tuntea, miten räsitetty hänen ruumiinsa, miten epäinhimillinen hänen asuntonsa, miten toivoton hänen tilansa — kaikissa jäsenissään ja kaikilla aistimillaan, täytyy hänen se tuntea saadaksesen voimaa ja rohkeutta nousta kapinaan näitä olosuhteita vastaan. Sillä hyödytön on vastarinta niin kauan kun niiden tuhansien rinnalla, jotka ovat selvillä tilastaan on satojatuhansia, jotka eivät vielä sitä tunne, vaan tyytyvät kurjaan kohtaloonsa.

Ei mikään alkoholia puolustavista syistä ole mielettömämpi ja työväenluokalle turmiollisempi kuin vetoaminen siihen, että pitäneehan toki työmieksparalle jättää edes ryyppyvapautensa. Juuri työmieksen on tultava raittiiksi päästäkseen selville asemastaan, saadaksesen tietää miten kurja hänen olotilansa on. Hänen tulee tuntea kurjuutensa kaikessa alastomuudessaan, jotta tuo kurjuuden paino kiihottaisi häntä nousemaan kapinaan sitä vastaan! Satojatuhansia pitää alkoholi siten tyytyväisyyden lumouksessa, kaukana valtiollisista ja ammatillisista taistelujärjestöistä. He ovat vielä sokeita kohtalonsa suhteen, heitä ei ole vielä hereille ravistettu, he ovat niin tyytyväisiä siihen, mitä heille on annettu — ja monista syistä. Olisi väärin lykätä kaikki, mikä pidättää ihmisiä tylsyydessä ja välinpitämättömyydessä, alkoholin niskoille. Mutta kukaan ei voi epäillä, ettei alkoholi olisi yksi syy,

joka estää ihmisiä tulemasta tietoisuuteen tilastaan, ja jokainen toveri voi vakuuttaa, että välinpitämättömmimmät työpaikoissa ovat ne, joilla on suurin »jano».

Mutta alkoholi lamauttaa myöskin tiedon siitä, mikä on välttämätöntä. Se saa matkan vaikeudet näyttämään mitättömiltä ja päämäärän läheiseltä. Mutta todellisuudessa tekee se vaelluksen vaivat suuremmiksi, se sieppaa taistelijoita meidän riveistämme, se täyttää tuhansia mielettömällä toivolla, »että kaikki jo muuttuu paremmaksi», se pidättää heitä ajattelemattomissa huvituksissa ja vieroittaa heidät siten luokkansa taistelujärjestöistä.

Ennenkaikkea on meidän oltava selvillä siitä, että proletariaatin aseman voivat parantaa vain vastustamattomiin järjestöihin liittyneet työläisjoukot. Mutta tuo tietoisuus ei yksin riitä — nämä järjestöt ovat myöskin muodostettavat. Niidenkin muodostamiseen tarvitaan aivojen toimintaa. Aivothan ovat niin yksityisten kuin joukkojenkin taisteluase. Alkoholi vahingoittaa niitä, heikontaa niiden toiminnan terävyyttä ja tarkkuutta — siispä niiden, jotka ovat mukana rakentamassa taloa tulevaisuuden kulttuurille, on ehdottomasti pysyttävä erillään moisesta »ystävästä»!

